Poštnina plačana v gotovini Leto IX, št. 179 Ljubljana, četrtek 2. avgusta 1928 Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflova ulica štev. 5/I. Telefon št. 2072 in 2804, ponoči tudi št. 2034.

Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 2056.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 2498

Podružnici: Maribor, Aleksandrova št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Za prerojeno državo enakosti in svobode!

Zgodovinsko važna deklaracija posl. kluba Kmečko-demokratske koalicije

Pot iz Beograda v Zagreb. – Od hegemonistov vsiljena borba. – Neobvezni sklepi okrnjene Narodne skupščine. – Zloraba narodnega in državnega ujedinjenja po hegemonistih. – Borba za novo državno ureditev. – Apel na prečanske stranke in pošteni narod Srbije

Zagreb, 1. avgusta r. Na današnji javni seji poslanskega kluba Kmečko-demokratske koalicije v zgodovinskih prostorih hrvatskega sabora je bila soglasno in z velikim navdušenjem sprejeta naslednja resolucija:

Klub Kmečko-demokratske koalicije kot predstavnik vsega hrvatskega naroda in onih delov srbskega in slovenskega naroda, ki so se ž njim združili v skupni borbi za enakost in ravnopravnost in za pravice kmečkega naroda, je na svoji seji v hrvatski zbornici v glavnem mestu Hrvatske v Zagrebu dne 1. avgusta 1928 ugotovil:

1.) Dne 1. novembra 1927. je bila ustvarjena Kmečko-demokratska koalicija s ciljem in z nalogo, da potom legalne borbe v parlamentu izvojuje izpremembo sistema in ustave v tem smislu, da se zasigurata in zajamčita vsem tako zvanim prečanskim krajem enakost in ravnopravnost s Srbijo.

2.) Sistem hegemonije, pritisnjen zaradi borbe Kmečko-demokratske koalicije ob zid, se je poslužil organiziranega zločina z dne 20. junija 1928., da bi preprečil vse zakonite borbe Kmečko-demokratske koalicije in s tem je obenem onemogočil Kmečko-demokratski koaliciji, da s parlamentarnimi sredstvi potom Narodne skupščine nadaljuje borbo za svoje idealne cilje.

3.) Prva nujna posledica strelov na hrvatske narodne poslance dne 20. junija 1928. je bila ta, da so poslanci Kmečko-demokratske koalicije zapustili beograjski parlament, v katerem jim je na ta, v zgodovini narodov brezprimeren način, bilo onemogočeno delovanje, in prekinili svoje odnošaje s strankami, ki predstavljajo današnjo srbijansko hegemonijo, ki je dovedla do katastrofe v Narodni skupščini.

4.) Predsednik Stjepan Radić je v sporazumu s predsednikom Svetozarjem Pribićevićem predlagal kroni sestavo nevtralne vlade, ki naj bi ne bila v nobenem oziru angažirana v dogodkih in ki bi dajala polno jamstvo, da bi s svojim nevplivanjem na potek preiskave in sodbe omogočila, da bi bili z razsodbo kaznovani vsi udeleženci in intelektualni krivci skupščinskega zločina, in ki bi z razpisom in izvedbo svobodnih volitev ustvarila možnost, da se narod svobodno izjavi o svoji bodoči usodi.

5.) V nasprotju s tem predlogom in s pomočjo nekaterih prečanskih strank, ki zlorabljajo vero v politične svrhe, je bila ponovno sestavljena hegemonistična vlada srbijanskih strank, ki je sklicala sejo Narodne skupščine, v kateri je bilo izvršeno strašno umorstvo z namenom, da ta skupščina nadaljuje delo in sprejema zakone za vso državo in za hrvatski narod še posebej brez njegovih zakonitih predstavnikov, katerim ni v tej skupščini zajamčena ne samo svobodna beseda, temveč niti življenje.

Ugotavljajoč ta dejstva je Kmečko-demokratska koalicija sklenila:

1.) Da okrnjena Narodna skupščina, sklicana na zgodovinski dan 1. avgusta 1928 v Beogradu, ni pooblaščena sprejemati sklepov za vso državo. Vse sklepe, ki bi bili sprejeti, zlasti pa finančne obveznosti, ki bi jih naložili narodu, proglašamo za ničeve in neobvezne za prebivalstvo prečanskih krajev, ki ga predstavljamo in za hrvatski narod še posebej.

2.) Ugotavljamo, da sta kraljevini Hrvatska in Črna gora in vse narodne individualnosti, ki so bile zastopane v Narodnem Veću, prostovoljno vstopile v državno zajednico s kraljevino Srbijo, ne da bi se pri tem odrekle svojim zgodovinskim državnim in narodno-političnim individualnostim v korist katerekoli druge izmed združenih pokrajin, temveč samo v korist državne skupnosti SHS, in da sta bila ta korak od 1. decembra 1918. in ustava od 28. junija 1921. izrabljena za utrditev hegemonije bivše kraljevine Srbije nad vsemi ostalimi pokrajinami in narodnimi deli. Zato izjavljamo, da je v narodni zavesti dosedanja državna ureditev v celoti uničena z znanimi dogodki in da smo odločeni voditi odločno borbo za novo državno ureditev, ki bo zajamčila popolno ravnopravnost vseh navedenih individualnosti. Nadaljnji sklepi v tej smeri bodo storjeni, ko bo predsednik Stjepan Radić v položaju sodelovati z našim delom.

Kmečko-demokratska koalicija poziva vse politične stranke in skupine v prečanskih krajih, naj se pridružijo tej njeni akciji v borbi za enakost in ravnopravnost, od kmečkega naroda v Srbiji, kakor od vseh Srbijancev, ki ne odobravajo politike hegemonizma, pa pričakujemo, da bo s svojim zadržanjem pospešil zmago teh velikih načel, ki edine morejo rešiti našo državno zajednico.

Nezlomljiva solidarnost Hrvatov, prečanskih Srbov in naprednih Slovencev

Politični referat Svetozarja Pribićevića na včerajšnji seji poslanskega kluba KDK v Zagrebu

Zagreb, 1. avgusta i. Na današnji seji poslanskega kluba KDK v bivšem hrvatskem saboru je podal predsednik Svetozar Pribičević sledeče poročilo o politični situaciji:

Gospodje narodni poslanci! Dne 10. novembra preteklega leta je bila ustanovljena KDK z nalogo, da izvojuje polno enakost in ravnopravnost v narodu, ki ga predstavljamo, za vse tako zvane prečanske kraje in za hrvatski narod še posebej. Ko je bil storjen sklep 1. decembra l. 1918 in ko je bila sprejeta ustava 28. junija l. 1921, smo mislili, da bo na ta način potom unitaristične ureditve države omogočeno ustvariti velik narod, ki bo lahko dal pečat svoje kulture, svoje civilizacije in svoje individualnosti novi evropski državi. Seveda smo pri tem predpostavljali, da bo s tako unitaristično ureditvijo zajamčena polna enakost in ravnopravnost vseh onih delov, ki so vstopili v državno zajednico. Kmalu pa se je pokazalo, da to ni bilo tako, marveč da so bile določbe ustave zlorabljane od hegemonije potom nadvlade enega kraja nad drugim, ene pokrajine nad drugo in zlasti potom hegemonije bivše kraljevine Srbije nad vsemi ostalimi našimi kraji.

Osnovna ideja KDK

Kmečkodemokratska koalicija je bila torej ustanovljena, da **s skupnimi močmi preprečimo nesrečo, ker smo se pri tem zavedali, da mora sistem nadvlade in hegemonije dovesti do katastrofe in državo do razpada.** Hegemonistični režim v Beogradu je izkoriščal borbo enih proti drugim in s tem utrjeval svoje pozicije, ki so bile najmočnejše tedaj, ko smo se v teh krajih med seboj klali in uničevali. (Vzkliki: Tako je!) Ko smo uvideli, da ta sistem ne vodi samo do uničevanja naših krajev, nego da se s tem ruši tudi ostala celokupna država, smo združili svoje moči v zgodovinsko tvorbo, ki smo jo dobili v KDK. Mi vsi smo bili sotrudniki v tej borbi, ki se je vodila in pri kateri ste vsi divno in požrtvovalno sodelovali.

Velesrbska ideologija

Borili smo se z zakonitimi sredstvi na parlamentarnem terenu, da bi v objemu tega sistema izvojevali tako državno ureditev, ki nam bi jamčila enakost in ravnopravnost. V vodilnih krogih Beograda se je, bratje in prijatelji, utrdilo prepričanje in je zavladala ideologija, da je celokupna naša država samo nadaljevanje bivše kraljevine Srbije. Ves način vladanja je bil tako urejen in tako prikrojen, kakor da so se vse te zgodovinske in državne individualnosti, vse te narodno politične individualnosti, ki so se združile v državno zajednico Srbov, Hrvatov in Slovencev, zedinile s kraljevino Srbijo, kakor nekoč posamezni okraji z bivšo kneževino Srbijo. Taka ideologija nas je smatrala samo za sreze, za osvojene in pokorjene teritorije.

Ta ideologija je uvedla v državo na ta način sistem vladanja, ki je narod spravil v obup, v nas pa učvrstil trdno voljo, da naj bo naša zajednica in naša sloga jamstvo za zmago velike misli enakosti in ravnopravnosti. Vi ste videli, da se **sistem hegemonije ne boji nobenih sredstev, da bi svojo voljo in svojo oblast vsilil vsemu narodu.** Najprej so poskušali s tem, da bi nas razdvojili in razdvojene premagali. Ko to ni uspelo, je bila organizirana nezaslišana brezdušna in brezbožna gonja, ki je dovedla do znane katastrofe v Narodni skupščini. Ta sistem je, kakor vidite, hotel nad nami vladati zlepa ali zgrda. Treba se je zamisliti v to ideologijo. Ta družba ni mogla razumeti, kako se sme upirati osvojena in pokorjena raja. Ko niso zalegli obljubljeni bakšiši, so pograbili za orožje. Kar se je nato zgodilo, je nam predstavnikom tako zvanih prečanskih krajev in narodnim poslancem vsega hrvatskega naroda onemogočilo, da svojo pravično zakonito borbo nadaljujejo s parlamentarnimi sredstvi v tej okrvavljeni Narodni skupščini. (Tako je!)

Razočaranje jugoslovenskih idealistov

Tedaj je vrh vsega tega prišel še sklep, naj se v okrvavljeni Narodni skupščini, iz katere smo bili pregnani s kroglami, sklepajo zakoni, ki bi bili obvezni za vse naše kraje in za hrvatski narod še posebej. Hočejo sklepati zakone brez predstavnikov hrvatskega naroda, ki so bili deloma umorjeni v Narodni skupščini, deloma pa iz te skupščine pregnani s kroglami. Vedno sem povdarjal, da so se **vsi naši prečanski kraji, da se je kraljevina Hrvatska in da so se vsi ostali deli našega naroda zedinili z bivšima kraljevinama Srbijo in Črno goro v enotno državno zajednico, samo na podlagi proste volje brez pritiska, smatrajoč, da skupnost južnih Slovanov pomeni obenem veličino južnih Slovanov.** Iz tega se je rodil 1. december 1918 in iz tega bi se morale izvajati posledice, kako in na kak način naj se vodi naša država. Mi pa, ki smo sodelovali pri tem delu in ki predstavljamo del KDK, in vi, ki ste sprejeli ta sistem smatrajoč, da se bo dala na tej podlagi zajamčiti enakost naroda, ki ga predstavljate in ki ga ljubite, smo prišli do prepričanja, da nam **ta sistem tega ne jamči, zlasti ne po dogodkih 20. junija v Narod. skupščini.**

Srbohrvatska solidarnost

V zavesti celokupnega našega naroda v teh krajih, ki smatra, da je ves ta sistem uničen (Dolgotrajno odobravanje), **nastaja sedaj vprašanje, kje, kam in kako dalje.** Vi vidite, da se v Beogradu od strani sedanje hegemonistične oligarhije poskuša podtakniti celi borbi, ki se vodi, značaj srbsko-hrvatske borbe. Vi vidite, da se v Beogradu poskuša Srbstvo oddvojiti od Hrvatstva in eno postaviti proti drugemu. **Ker tudi srbski narod v teh krajih globoko čuti, da mora ta sistem prenehati, ker hočemo rešiti državo,** mečejo med narod gesla, s katerimi hočejo dokazati, da Hrvatstvo ograža Srbstvo in da se je treba Srbstvu braniti pred Hrvatstvom. Mnenja sem, in to hočem posebno povdariti, da mora biti **Srbstvo zlasti v teh naših krajih in v teh zgodovinsko usodnih dnevih, ako hočemo rešiti državo, solidarno s Hrvatstvom.** (Viharno odobravanje.)

Usodne posledice hegemonizma

Jaz nisem bil nikoli zaljubljen v kak sistem. Nikoli nisem smatral, da je glavno sistem, da je sistem cilj, marveč sem vedno mislil, da je sistem le sredstvo, cilj pa sreča in veličina naroda in da je treba temu primerno izbirati sredstva. Ta sistem, o katerem se je mislilo, da bo najsigurnejši in da bo najhitreje izgladil vse zapreke in vsa nasprotja ter pospešil proces našega zedinjenja in združevanja, se je pokazal nemogoč in je dovedel do takega našega razjedinjenja, kakršno ni obstojalo nikoli, niti v najbolj mračnih dnevih naše preteklosti. **Če se tega zavedamo, moramo pač ta sistem izpremeniti.**

Skupnost prečanov

Tako ni samo pri nas. V sosednji in zavezniški Romuniji je ves narod enoten in skoro iste vere. In vendar tam obstojata danes dva parlamenta, ker se sedmograški Romuni ne puste gaziti od Romunov iz bivše kraljevine Romunije. Isto se čuti tudi pri nas. **Ni resnica in čisto navadna izmišljotina je, da se samo Hrvatstvo čuti ponižano in pogaženo v naši državi.** Ob priliki reševanja krize v Beogradu sem dejal, da se ne sme pozabiti, da **se tudi Srbi v prečanskih krajih čutijo enako ponižane in pogažene kakor Hrvati.** To razjedinjevanje je nastopilo ne samo med Hrvati in Srbi, nego tudi med Srbi in Srbi in prišlo je celo do tega, da se pojavlja tudi na gospodarskem polju, kjer ni mesta za politično borbo. Na gospodarskem polju so se morale srbske kmetijske zadruge na prečanskem ozemlju ločiti do boljših časov od srbijanskih kmetijskih zadrug. To dokazuje, da vprašanje, ki je postavljeno, ni samo vprašanje Srbstva in Hrvatstva, nego da gre za **vprašanje enakosti in ravnopravnosti, ki se tiče vseh Hrvatov in vseh Srbov v teh krajih.** (Tako je!)

Vloga, ki jo danes hegemonistične stranke dajejo prečanskim Srbom, zanje ni častna, ker bi hotele današnje srbijanske stranke tukajšnje Srbe izrabiti v vlogi svojih žandarjev, ki da so poklicani krotiti Hrvate, oziroma ki so poklicani preprečiti njihovo upravičeno borbo za enakost in ravnopravnost.

Skrajna popustljivost KDK po Račićevem zločinu

Tekom te krize, ki je nastala po strašnih dogodkih, kakršnih ne najdemo nikjer v preteklosti, so bile s strani g. Stepana Radića in z moje strani **postavljene tako skromne zahteve, da se je ves svet moral čuditi tej skromnosti, ker nismo ničesar drugega zahtevali nego razpust sedanje Narodne skupščine in sestavo nevtralne vlade, ki bo izvedla nove volitve ter pri tem nudila popolno jamstvo za volilno svobodo.** Mi smo dejali: »Mi zahtevamo, naj se ves narod po tem strašnem dogodku svobodno izjavi o svoji bodočnosti. Mi zahtevamo, da pridejo v Narodno skupščino elementi, ki lahko o sebi rečejo, da predstavljajo pravo in nepotvorjeno razpoloženje naroda, ker samo s takimi elementi lahko KDK sodeluje.«

Te naše zahteve niso bile sprejete, marveč je bila obnovljena ista vlada z isto nalogo, da z nasiljem uduši našo pravično borbo in obdrži hegemonijo. Ako KDK izjavlja pred vsem civiliziranim svetom, da ne more iti v Narodno skupščino, iz katere je bila pregnana s kroglami, da ne more priznati Narodne skupščine, v kateri se namesto argumentov duha uporabljajo argumenti revolverja, ji bo ves civilizirani in kulturni svet dal prav. In dal nam bo prav, **ako bojkotiramo to Narodno**

skupščino in ako njenih sklepov za naš narod ne priznamo. (Dolgotrajno odobravanje.)

Sklepi okrnjene Narodne skupščine so za prečane neobvezni

Smatram, da so sklepi te okrnjene Narodne skupščine, ki ne predstavlja celokupnega naroda, brez vrednosti za naš narod in za hrvatski narod še posebej neobvezni. Razume se, da se to tiče zlasti finančnih obveznosti, katere bi morda hotela sedanja vlada s pomočjo okrnjene Narodne skupščine naložiti vsemu našemu narodu. Naj ve ves svet, mi to izjavljamo jasno in glasno.

Potek vladne krize

Ko se je reševala kriza, ste videli, da je bilo nekoliko faz, vi veste tudi to, da je bil v prvi fazi poverjen mandat g. Stepanu Radiću za sestavo koncentracijske vlade z nalogo, da odloči obenem, ali naj se sodeluje s to Narodno skupščino, ali pa naj se razpišejo volitve. Jaz sem v imenu g. Stepana Radića izjavil, da tega mandata ne moremo sprejeti in da ne moremo z današnjimi strankami v skupščini sestaviti nobene koncentracijske vlade, ker so te stranke odgovorne za sistem hegemonije, ki je dovedel do te katastrofe.

Nato je prišla druga faza, t. j. reševanje kabinetne krize potom sestave nevtralne vlade. Lahko vam zatrdim, da nihče izmed nas ni sodeloval pri izbiri kandidatov za nevtralno vlado in nihče izmed nas ni kakorkoli nanje vplival, ali naj se odzovejo pozivu ali ne. Vi veste, da se je ta faza končala z neuspehom, ker se poklicani nevtralci niso odzvali pozivu, sestaviti vlado, ki ne bi bila na jasnem, ali lahko razpusti Narodno skupščino in razpiše volitve. Mandat generala Hadžića se je glasil tako, da se sestavi nevtralna vlada, ki bo otvorila skupščino in šele nato odločila, ali se naj izvedejo volitve. Noben od teh ljudi, to moramo priznati, ni nasprotoval razpoloženju našega naroda in ni hotel sprejeti vloge, da služi kot eksponent beograjskega hegemonističnega režima proti svojemu rodnemu narodu.

Nepojasnjeni vzroki Hadžićevega neuspeha

Ta faza je bila zaključena s tem, da je v javnosti ostalo nerazčiščeno vprašanje, kakšen odgovor so dali nevtralci mandatarju krone generalu Hadžiću. Mandatar krone general Hadžić je namreč utemeljil neuspeh svojega mandata s tem, da so nevtralci zahtevali, naj se vlada takoj izjavi kot volilna. V imenu nevtralcev je bila nasprotno podana izjava, da oni niso na tem insistirali, naj se vlada takoj proglasi za volilno, marveč da so predlagali, naj se sestavi delovna vlada, ki bo kasneje izvedla volitve.

Brezuspešen Radićev apel

Vsa mogoča sredstva so uporabljali, da bi se mi med seboj sprli, a nobeno izmed teh sredstev ni uspelo. KDK je ostala neustrašena in nerazdvojena. (Tako je!) Na pogrebu pokojnih žrtev (Slava jim!) sem med svojim govorom prečital poročilo predsednika Stepana Radića, kjer apelira na krono, naj bi s pomočjo intervencije krone prišlo do umirjenja in pomirjenja duhov v državi. V tem sporočilu je jasno rečeno, da bosta kralj in narod rešila vprašanje, ki je bilo sproženo s katastrofo 20. junija v Beogradu. Kot tako sredstvo se je tudi smatralo, da se poveri mandat za sestavo vlade nevtralni osebnosti, pri čemer mi ne bi hoteli vplivati na izbiro te osebe.

Današnje srbijanske stranke so storile vse, da preprečijo uspeh tega našega apela. Te srbijanske stranke so vsilile rešitev, s katero se podaljšuje današnji režim, to je rešitev, ki pomeni novo izzivanje borbe s prečanskimi kraji, zlasti s hrvatskim narodom, torej izzivanje borbe, ki bo lahko usodnega pomena za vso bodočnost naše države. To imenujejo »povratek situacije v parlament«. Mi pa smo hoteli, da se situacija vrne v svobodni narod. (Tako je.) Oni so jo vrnili v parlament, ki je bil nasilno izvoljen in okrvavljen.

Veleizdajniške grožnje z amputacijo

Še preden je bila ta faza krize zaključena, so nam pretili celo z amputacijo naših krajev, našega naroda od Srbije. (Vzkliki: Čujmo, čujmo!) To so isti elementi, ki so tudi našo zakonito borbo predstavljali kot borbo proti državi, ki so naše najbolj pravične zahteve predstavljali kot veleizdajniške. Ti elementi so predlagali, naj se izvrši veleizdaja z odcepitvijo naših krajev od državne skupnosti, računajoč pri tem, da bodo lahko odcepili toliko, kolikor jim bo po volji. Vam je znano, kako sva predsednik g. Radić in jaz na to reagirala. Znano vam je, da sem v imenu predsednika g. Radića in celokupne KDK izročil kroni sporočilo, kjer je rečeno, da borba KDK ni borba za cepitev naše države, temveč da je to borba za enakost in ravnopravnost vseh nas. To naše sporočilo je bilo objavljeno vsej javnosti in znano je tudi vam vsem.

Zgodovinska vloga prečanskih Srbov

Vidite, bratje in prijatelji, kako daleč gresta bes in norost, ki sta objela današnje vladajoče kroge, ki cepijo narod, ker jim je ljubša amputacija, kakor pa razpust okrvavljene Narodne skupščine. Sedaj upajo edino še na to, da bodo v naših krajih, zlasti pa v Bosni in Vojvodini mobilizirali ves srbski del našega naroda v borbi proti Hrvatom. Jaz se zavedam svoje odgovornosti, ki jo sedaj prevzemam nase, ko izjavljam, da bo od zadržanja tako zvanih prečanskih Srbov v mnogočem odvisno, kako se bo sedanja borba za našo ravnopravnost končala, in zato se morajo vsi prečanski Srbi zavedati svoje vloge, svoje zgodovinske odgovornosti. Ako bi hegemonistom uspelo, kar pa jim ne bo uspelo, da se ti Srbi mobilizirajo proti hrvatskemu narodu in Hrvatstvu, tedaj bi bil hrvatski narod prisiljen obupati in priti do prepričanja, da jim niti sedanja država ne more zajamčiti svobodnega razvoja. Ako pa prečanski Srbi v teh zgodovinskih časih izjavijo svojo solidarnost z upravičenimi zahtevami Hrvatstva, ki so obenem tudi njihove, tedaj bodo združeni s svojimi hrvatskimi brati in upam, tudi s pomočjo kmečkega naroda v Srbiji in Sloveniji omogočili eksistenco naše države s takšno državno ureditvijo, ki bo upoštevala potrebe vseh delov našega naroda in vseh njegovih zgodovinskih državnih edinic.

Zloraba Srbstva

Le priznajmo, da kličejo sedanje srbijanske stranke prečanske Srbe le tedaj na pomoč, kadar jih potrebujejo. Prečanski Srbi so bili seveda s srcem in dušo zato, da se izpolni stara zaobljuba, stoletna zaobljuba zedinjenja vsega naroda. Niso pa bili za to, da bi bili v tem zedinjenju tako tretirani, kakor se je z njimi postopalo pod tujcem. Ko so hoteli zedinjenje, so hoteli s tem zedinjenjem svobodo in sicer ne samo svobodo zase, temveč za vse dele državne zajednice, zlasti za Srbe, Hrvate in Slovence, ki so konstruktivni činitelji naše države. Vi veste, kako so bili prečanski Srbi širokogrudni in kako so se vsemu odrekli. V prečanskih srbskih krajih je bil pravcati eldorado za poslanske kandidate iz Srbije. Tu so bili izvoljeni ne samo prvaki in voditelji, temveč tudi taki, ki bi mogli komaj v Srbiji izbiti mandat. Bili so izvoljeni kot Srbijanci, katere je naš narod idealiziral in katere je v onih krajih smatral celo kot polbogove. Ali pa se je nasprotno kdaj dogodilo, da je bil kak vodja prečanskih Srbov izvoljen v Srbiji? V prečanskih krajih so bili izvoljeni Nikola Pašić, Ljuba Davidović, Marko Trifković, Joca Jovanović (vzklik: celo Lazica!). Voditeljem radikalne stranke v Srbiji ni nikoli prišlo na misel, da bi v Srbiji izvolili kakega prečana.

Sedaj pa, ko ne morejo srbijanske stranke obdržati svoje prevlasti in svoje hegemonije, zvonijo k alarmu in pozivajo celokupno Srbstvo v naših krajih, naj se priključi njihovi borbi za Srbstvo, kar pomeni njihovo borbo za oblast. Srbstvo jim je oblast. S pomočjo Srbstva se hočejo obdržati na oblasti. Hočejo obdržati sistem nasilja, pljačkanja in korupcije. To pa ni Srbstvo. Pravo Srbstvo hoče skupno s hrvatskimi in slovenskimi brati, s katerimi je stopilo v našo državo, nadaljevati borbo do konca, da se ustvarijo načela KDK.

Prazni izgovori hegemonistov

V Beogradu so vpraševali, zakaj naj razpišemo volitve. Ako bi se volitve razpisale, bi se baje agitiralo s tem, da so Srbi ubili Hrvate. Jaz sem odgovoril, da je to nesmisel. Hrvatom ni treba s tem agitirati, ker so vsi njihovi mandati v rokah KDK. KDK se obratno hoče razširiti v Srbijo, kar pa ne bo dosegla s tem, ako bi agitirala, da so Srbi ubijali Hrvate. Dejali so tudi, da hočejo Hrvati z zahtevo po volitvah ustvariti pogoj za rušitev naše države. Jaz sem nato odgovoril, da je to nemogoče, ker so v KDK poleg Hrvatov tudi Srbi in Slovenci, in da združeni Hrvati, Srbi in Slovenci ne morejo rušiti države Srbov, Hrvatov in Slovencev. Oni hočejo samo to, da ta država ne bo samo po imenu država Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Sodim, da je v tem oziru ves naš narod v naših krajih enoten in da soglaša z načeli, ki sem jih sedaj razvil pred vami. Pričakujem, da se bo naša sloga, ki se zrcali v KDK, pokazala tudi v delu in v borbi, ki ju hočemo sedaj organizirati v našem narodu ter ž njo privesti načela enakosti do zmage.

Apel na druge prečanske stranke

V tako zvanih prečanskih krajih so še druge politične skupine, stranke in organizacije, ki so izven sestava KDK in ki vodijo borbo celo proti KDK. Njihova dolžnost v sedanjih zgodovinskih dneh je ta, da podpro borbo KDK za enakost in ravnopravnost, bodisi na ta način, da vstopijo v KDK ali da izven KDK podpirajo aktivno njeno borbo.

Srbijanske stranke

Kar se tiče sedanjih srbijanskih strank, je jasno, da od teh strank ne moremo pričakovati nobene izpremembe položaja. Te stranke so napravile kartel za eksploatacijo naše države. In moramo tu zlasti povdariti, da smatramo, da sedanji Narodni skupščini in delu te Narodne skupščine za tako izzivanje celokupnega našega tukajšnjega naroda nikakor ni mogoče drugače odgovoriti, kakor s tem, da smatramo, izjavljamo in proglašamo, da za nas ne velja, kar se bo odslej delalo v parlamentu.

Nezadovoljnežem v današnjih srbijanskih strankah, ki so na anonimen način dajali izraza svojemu nezadovoljstvu s sedanjo vlado, s sklicanjem sedanje Narodne skupščine in nad tem, da skupščina ni bila razpuščena in da niso bile razpisane nove volitve, pa sporočamo, da bi bila situacija popolnoma drugačna, ako bi pravočasno storili sklepe in protestirali proti temu, da se sestavlja vlada, ki se mora smatrati kot izzivanje hrvatskega naroda.

Bodite uverjeni, da dr. Korošec kot eksponent sedanjih srbijanskih hegemonističnih strank ne bi bil sestavil te vlade, če bi bili radikalski nezadovoljneži storili svojo dolžnost.

Smatram tudi za potrebno izjaviti s tega mesta, da ne moremo smatrati za posebno zadoščenje, če bo zemljoradniška stranka v Narodni supščini vodila opozicijo. Tako zadržanje zemljoradniška stranka v Narodni skupščini vodila smatralo v naših krajih za podpiranje sedanje hegemonistične vlade. Tej hegemonistični vladi je opozicija v Narodni skupščini nujno potrebna. Če bi je ne bilo, bi si jo naravnost naročila. Zemljoradniška stranka bo lahko uresničila pričakovanje našega tukajšnjega naroda, ako se bo solidarizirala z nami v tem, da zapusti okrvavljeno Narodno skupščino. V Beogradu morajo vedeti, da je nemogoče vsako naše sodelovanje s kakršnokoli stranko, ki je zastopana v sedanji okrnjeni Narodni skupščini.

Popolna solidarnost in železna odločnost KDK

Mnenja sem, da mojega referata, ki sem ga s tem podal, radi časa, v katerem se nahajamo in radi potrebe hitrih sklepov, ni treba staviti na debato. Mi vsi soglašamo v taktiki in ukrepih, ki jih je treba sprejeti. Ti sklepi se razumejo sami po sebi in o njih ne bomo več mnogo filozofirali in debatirali, ker so izraz naše duše in so nam bili vsiljeni po politični situaciji, ki je nastopila po 20. juniju v Narodni skupščini in z imenovanjem sedanje vlade.

Brezuspešne intrige

Končno je treba naglasiti, da danes ne bomo mogli sklepati o vsem, kar bomo izvršili. Nadaljevali bomo svoje seje in bomo na teh sejah zavzeli stališča k vsem vprašanjem. Ne gre za to, da zavzamemo načelno stališče, marveč gre za to, da organiziramo našo borbo in da ustvarimo vse pogoje za našo končno in sigurno zmago. Predvsem vam pa moram polagati na srce, da se morate vzdržati vsake akcije, ki bi jo hegemonistične stranke lahko izrabile tako, da bi mogle našo borbo predstaviti kot nekakšno borbo med Srbi in Hrvati. Vi dobro veste, kako so se predstavniki sedanjih hegemonističnih strank približevali enim in drugim, kako so se tožili in spomladi ponujali KDK, da bi v gotovih situacijah služili isti politiki hegemonistov, kakor ji služijo danes stranka dr. Korošca in poslanci muslimanske organizacije. KDK je odklonila vse take ponudbe. Tedaj so začeli z intrigami pri HSS in končno pri SDS. Od ustanovitve KDK pa do današnjega dne so vedno znova skušali razbiti naše vrste, da bi naš narod izgubil vero in nado, da je sploh mogoče doseči svobodo, enakost in ravnopravnost. Zato ne smemo več nasedati manevrom iz Beograda. Vsakdo se mora zavedati, da bo s svojimi političnimi zahtevami v naši državi uspel samo tedaj, ako ima za seboj podporo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Srbstvo in Slovenstvo pa mora tudi vedeti, da bosta večna sluga srbijanskih strank in v najboljšem primeru njihovi eksponenti proti Hrvatstvu, ako ne bosta s Hrvati za novo državno ureditev.

Za novo državno ureditev

Na podlagi izkušenj moramo priti do prepričanja, da moramo najti tak sistem ureditve naše države, ki bo jamčil, da bodo Srbi, Hrvati in Slovenci ravnopravni činitelji ne samo po imenu in naslovu kralja in države, nego tudi stvarno. Ta sistem bomo formulirali, ko bo moj tovariš in prijatelj St. Radić mogel prisostvovati našim sejam, da končno izgradimo našo državo. Danes bomo izdelali le okvir, v katerega bomo spravili vse, kar je potrebno. Ureditev države mora biti takšna, da se izkoristijo vse izkušnje dosedanjih let.

Žalostno jubilejno leto

Mi se ne nahajamo v onem položaju, v katerem so naši češkoslovaški bratje, ki so pripravili vse potrebno, da proslave desetletnico svojega ujedinjenja in izpolnitve svojih velikih sanj, o katerih so sanjali skozi stoletja. Žalostno je tudi to, da smo mi v slabšem položaju od Romunije, kjer se vendarle ne rešujejo sporna vprašanja s kroglami. Žalostno je nadalje to, da smo v desetem jubilarnem letu mesto, da slavimo vsi skupaj ujedinjenje našega naroda v enotno veliko državno zvezo, ki je večja kakor sta bili država carja Dušana in kralja Tomislava skupaj, pri tem pa smo prišli tako daleč, da se moramo boriti za elementarne pogoje svojega obstanka. (Viharno pritrjevanje.)

Vidite, kako daleč sta zašla bes in ljudilo. Z njimi ni mogoče več mirno in trezno razpravljati. Tam smatrajo vsakogar za upornika, kdor dvigne svoj glas in zahteva človečanska prava v naši državi. Toda mi zahtevamo le več! Mi zahtevamo tudi svoja narodna prava. Kdo more očitati Hrvatom, ki so imeli svojo veliko zgodovinsko preteklost, ki so skozi 12 ali 13 stoletij ohranili svojo državno individualnost, kdo jim more očitati, da oni danes, preganjani in potisnjeni ob zid, zapostavljeni in teptani, zahtevajo, naj se upošteva to, da so oni ustvarjali historični del naše države? Ali nimamo v tem primeru pravice in dolžnosti, da jih podpiramo vsi, ki nam je do obstanka te države. Kajti te države ni in je ne bo, ako hrvatski narod v njej ne bo zadovoljen.

Brez ravnopravnosti ni Jugoslavije

Tekom reševanja zadnje krize v Beogradu so zahtevali od mene pojasnila, kakšno stališče zavzemamo do države. Odgovoril sem jim: Kdor hoče to državo, ta mora sprejeti ravnopravnost vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Kdor pa tega noče, ta noče naše države, ta ni državotvorni element. Nato so oni odgovorili z amputacijo. Mi pa smo hoteli svobodne volitve, da jih narod kaznuje za to izdajstvo.

S tem zaključujem in prekinjam sejo za 10 minut, da se sestavi končno besedilo naših sklepov.

Zgodovinski dan v Zagrebu

Vse mesto v zastavah in zelenju. – Praznično vrvenje po ulicah. Potek seje poslanskega kluba KDK. – Oduševljene manifestacije po mestu in ovacije narodnim zastopnikom

Zagreb, 1. avgusta.

Senzacijonalni politični dogodek, da se je danes v bivšem hrvatskem saboru sestal v sedanjih usodnih trenutkih poslanski klub KDK, je prebudil ves Zagreb ter je odjeknil ne samo po vsej naši državi, temveč tudi v inozemstvu. Že snoči na predvečer tega važnega dogodka v naši politični zgodovini je Zagreb nudil izredno sliko. Vse hiše so bile okrašene z zastavami in zelenjem.

Danes je Zagreb v resnici izgledal veličastno v morju zastav in radi živahnega vrvenja prebivalstva po ulicah. Vse je hitelo na zgodovinski Markov trg, na katerem je pred desetimi leti izzval narodni genij, ko je odvrgel okove suženjstva, viharje narodnega navdušenja.

Bivša hrvatska sabornica, v kateri so se odigrali mnogi usodni trenutki v hrvatski politični zgodovini, je danes v gotovem pogledu dobila še večjo važnost, ker so se danes zbrali v njej predstavniki vseh prečanskih pokrajin Hrvatske, Slavonije, Vojvodine, Slovenije, Dalmacije, Bosne in Hercegovine. Legalni zastopniki teh pokrajin, poslanci KDK, so se zbrali danes v njej, da se posvetujejo in sklepajo o tem, na kakšen način naj izvojujejo temeljne človeške pravice: svobodo, bratstvo in enakost.

Veliko odgovornost, ki so jo prevzeli nase, je občutil danes tudi ves naš narod, ki je upri svoje oči v Zagreb na Markov trg. Koliko zanimanje je vladalo za današnje zasedanje kluba KDK, se je videlo najbolje iz tega, da so se na Markovem trgu že takoj po 8. zjutraj pričele zbirati velike množice občinstva. Čeprav je bil danes delavnik, se je zbrala na Markovem trgu do 10. dopoldne ogromna množica ljudi, ki je neprestano vzklikala KDK in njenim voditeljem.

V pričakovanju pričetka seje poslancev KDK je občinstvo prirejalo veličastne in spontane manifestacije, vzklikajoč hrvatskemu narodu, njegovi svobodi in njegovemu vodstvu. Manifestanti so med vzklikanjem in petjem rodoljubnih pesmi vsak trenutek pozdravljali posamezne poslance, kadarkoli se je kdo izmed njih pojavil na oknu saborne palače. Na Markovem trgu ni bilo videti nobenega stražnika v uniformi, ker so bili vsi poskriti v okoliških vežah, v katere so prišli že rano zjutraj. Med množico pa se je nahajala pomešana seveda cela legija detektivov. Kakor zagotavljajo, je bil ves policijski aparat na nogah, vendar pa ni zavedno zagrebško meščanstvo dalo policiji nobenega povoda za vmešavanje. Vse trgovine so bile zaprte že od 10. dopoldne naprej. Delavci kurilnice državnih železnic so prišli na Markov trg korporativno v svojih delovnih oblekah.

V saboru

V samem sabornem poslopju na Markovem trgu se je zbralo tudi po hodnikih in po stopnicah mnogoštevilno občinstvo, toda v prostore, v katerih so se vršila posvetovanja že od ranega jutra, so bili pripuščeni samo narodni poslanci KDK in novinarji, ki so došli v velikem številu na to važno sejo. Razen zastopnikov zagrebškega in beograjskega tiska so prišli tudi mnogoštevilni novinarji iz raznih krajev Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne in Slovenije. Londonski list »Times« je poslal v Zagreb svojega posebnega dopisnika. Svoje poročevalce pa so poslali tudi drugi inozemski listi, med njimi »Frankfurter Zeitung«, »Neue Züricher Zeitung«. Poljski tisk je zastopal novinar Kolodziej. Prisotnih je bilo nad 40 izvenzagrebških novinarjev.

Dvorana bivšega hrvatskega sabora je bila vsa okrašena z rdečimi nageljni kot simbol rdeče krvi, ki jo je hrvatski narod prelival stoletja za svojo svobodo

Prihod poslancev

Čeprav je bila seja poslanskega kluba KDK napovedana šele za 10. uro dopoldne, so se narodni poslanci začeli zbirati že ob 9. Izprehajajoč se po hodniku pred dvorano posvetovalnice so razpravljali o položaju in izmenjavali misli o razpoloženju naroda. Okoli 10. je bilo zbranih 73 poslancev KDK, med njimi 21 poslancev SDS in 52 poslancev HSS. Posebno živahno gibanje med poslanci je izzval pojav ranjenega narodnega poslanca dr. Ivana Pernarja. Mnogi poslanci so se z njim prisrčno poljubili. Prav tako iskreno je bil sprejet tudi ranjeni poslanec Ivan Grandja.

Svetozar Pribićević se je pripeljal ob 9. z avtomobilom. Odšel je z naglim korakom v sabornico, odzdravljajoč s klobukom množici, ki mu je živahno vzklikala: Živio Pribićević! Pribićević je odgovarjal: Živio Radić!

Množica je prirejala živahne ovacije vsakemu posameznemu poslancu.

V predsedništvu sabornice se je vršila pred sejo konferenca predsedstva poslanskega kluba, na kateri se je skicirala resolucija za današnjo sejo.

Manifestacije po mestu

Pred pričetkom seje je odšla z Markovega trga večja množica v sprevodu po mestu ter manifestirala po zagrebških ulicah za ideje KDK. Na Markovem trgu je kljub temu ostala še vedno ogromna množica ljudi, tako da je bil zastavljen do zadnjega kotička. Sprevod manifestantov se je vrnil na Markov trg okoli poldneva med živahnimi ovacijami poslancem KDK, pričakujoč z ostalo množico, da jim voditelji KDK sporoče svoje sklepe.

Pričetek seje

Seja se je pričela ob pol 12. dopoldne. Novinarska loža je bila polna novinarjev, galerije pa so bile polne odličnega občinstva. Poslanci KDK so zasedli skoro vse klopi v dvorani. Predsedniško mesto je zavzel Svetozar Pribičević, dočim je sedel na njegovi desni strani dr. Vladko Maček, na levi pa prof. Ljubomir Maštrović.

Ko se je Svetozar Pribičević dvignil, je v dvorani nastalo nepopisno navdušenje. Poslanci so z dolgotrajnim ploskanjem pozdravljali Pribičevića in njegova tovariša; ovacijam so se pridružile tudi galerije. Končno je Svetozar Pribičević začel govoriti v največji tišini. Otvoril je sejo z naslednjimi besedami:

Gospodje narodni poslanci! Otvarjam današnjo sejo po strašnih dogodkih, ki so se odigrali v Narodni skupščini v Beogradu. Mi smo na prvi seji po teh strašnih dogodkih sklenili, da bomo prvo prihodnjo sejo imeli v Zagrebu, čim bo to zahteval politični položaj. Mi smo to sejo sklicali za danes, da določimo naše stališče in stališče celokupnega naroda, ki ga predstavljamo, glede teh dogodkov in da izrazimo svoje želje in zahteve v pogledu našega bodočega zadržanja. Ko danes pričenjamo z razpravami, smatram za svojo dolžnost, da se predvsem spomnimo gosp. predsednika, tovariša in prijatelja Stepana Radića. (Vsi poslanci vstanejo in kličejo: Živio Radić! — Dolgotrajno ploskanje.) Iskreno upamo, da kmalu preboli težke rane, ki jih je dobil in da se prav kmalu vrne v našo sredo, da bo skupno z nami sodeloval v velikem delu za bodočnost celokupnega našega naroda. (Dolgotrajno odobravanje.) On je v duhu z nami, a mi bomo postali še mirnejši in sigurnejši, ko bo njegovo vodstvo tu med nami Kot drugo svojo dolžnost smatram, da pozdravim našega prijatelja in tovariša dr. Pernarja. (Dolgotrajno odobravanje) in Ivana Grandjo (Dolgotrajno odobravanje), ki sta tudi postala žrtvi strašnega zločina v Narodni skupščini in ki sta sedaj prvič med nami. Ker bom podal poročilo o političnem položaju, prosim prijatelja in tovariša dr. Mačka, da namesto mene predseduje. Kot zapisnikarja predlagam tov. poslanca Maštrovića in Savo Kosanovića.

Pribičevićev politični referat

Dr. Maček je takoj podelil besedo Svetozarju Pribičeviću, ki je nato v enournem govoru podal poročilo o po-

litičnem položaju. Govor Svetozarja Pribičevića je bil ponovno prekinjen od splošnega odobravanja prisotnih in burnih ter dolgotrajnih ovacij.

Ko je Pribičević končal svoj govor med splošnimi ovacijami, je predlagal, naj se seja prekine za 10 minut, da bi se mogla končno revidirati resolucija, ki se bo predložila v sprejem.

Seja se je nadaljevala ob pol 2. popoldne in jo je otvoril zopet Svetozar Pribičević. Uvodoma je nato v imenu vseh poslancev KDK demantiral danes iz Beograda prisplo »Politiko«, ki je objavila izjavo berlinske agencije «Telegraphen-Union», da bi znova intrigirala. Vsi prisotni poslanci so to intrigo in obrekovanje sprejeli z gnusom ter soglasno obsodili kleveto, s katero se skuša oblatiti globoko patriotično čustvovanje predsednika KDK Stepana Radića.

Oduševljeno sprejeta resolucija

Nato je Svetozar Pribičević še enkrat izrekel pozdrav Stepanu Radiću ter pozval poslanca Predavca, naj prečita predlagano resolucijo.

Resolucija, ki jo je prečital poslanec Predavec in ki jo objavljamo na drugem mestu, je bila sprejeta soglasno z burnimi, dolgotrajnimi ovacijami in odobravanjem.

S tem je bila dopoldanska seja KDK zaključena in napovedana prihodnja za jutri ob 10. dopoldne v sabornici hrvatskega naroda z dnevnim redom: **Nadaljevanje sklepanja o organizaciji naše zmage v narodu.**

Po zaključku seje

Po zaključitvi seje je pozval predsednik Sv. Pribičević poslanca Predavca, naj prečita sprejeto resolucijo tudi zbranemu narodu na Markovem trgu z balkona saborne palače. Ko so se pojavili predsednik Svetozar Pribičević, Josip Predavec in ostali poslanci KDK na balkonu poslopja, jih je sprejela večtisočglava množica naroda na Markovem trgu z nepopisnimi ovacijami in viharnim vzklikanjem.

Okrnjena Narodna skupščina v Beogradu

Seje se je udeležilo samo 120 poslancev. – Hladen sprejem Koroščeve vlade. – Žalni govor predsednika dr. Perića. – Mučen vtis seje na vso javnost

— **Beograd,** 1. avgusta. Zgodovinsko zasedanje zastopnikov prečanskega naroda v Zagrebu je porinilo današnjo sejo Narodne skupščine, ki se je po želji beograjskih hegemonistov danes prvič po groznem umoru hrvatskih poslancev zopet sestala. Toda to ni več ona Narodna skupščina, ki naj bi bila po ustavi predstavnica celokupnega naroda, marveč samo še njeni ostanki, žalostna slika v desetem jubilejnem letu narodnega ujedinjenja in osvobojenja.

Zemljoradniki in radikalski nezadovoljneži niso navzoči

V tej Narodni skupščini so se zbrali le najizrazitejši zagovorniki velikosrbske hegemonije. Lahko se reče, da v tej Narodni skupščini ni bilo niti enega iz med tistih, ki si žele velike in močne Jugoslavije na znotraj in na zunaj. **Seje se niso udeležili srbski zemljoradniki, ni ji prisostvoval socijalistični poslanec Petejan, niso se je pa udeležili tudi oni radikali, ki uvidevajo, da pomeni sestanek okrvavljene Narodne skupščine po vsem tem, kar se je dogajalo o priliki zadnje vladne krize, še hujšo provokacijo vse poštene prečanske javnosti pred vsem pa Hrvatov. Pristaši radikalnega glavnega odbora so poslali na sejo le tri svoje zastopnike v svrho kontrole, večina njihovih poslancev pa si je z galerije ogledovala žalostno sejo.** Kljub temu, da je bila ta seja Narodne skupščine tako dalekosežnega pomena za nadaljni razvoj razmer v Jugoslaviji, **so bile diplomatske lože popolnoma prazne.** Nekaj časa je prisostvoval seji le albanski poslanik g. Stila. Tudi to je dokaz, da nezainteresirani zastopniki tujih držav ne priznavajo več moralne upravičenosti obstoja hegemonističnega parlamentarnega predstavništva.

Prazne poslanske klopi

Naravnost prazen pa je bil pogled na prazne poslanske klopi v skupščinski dvorani. Radikali, klerikalci in demokrati so se sicer razdelili po klopeh, kjer so nekoč sedeli predstavniki prečanskega naroda. Skušali so zakriti ona mesta, kjer se še poznajo sledovi Račićevih krogel.

Enourna zakasnitev

Seja okrnjenega parlamenta je bila sklicana sicer za deseto uro dopoldne, toda očividno so vladinovci čakali na to, kaj bodo sklenili zemljoradniki, da bi se na ta način izognili nepopisno mučnemu vtisu, da bo beograjski parlament brez vsake opozicije. Ko pa so izvedeli, da **zemljoradniki nočejo več sodelovati v okrvavljeni Narodni skupščini,** ki je z umorom najidealnejših predstavnikov hrvatskega naroda izgubila zaupanje večine jugoslovanskega ljudstva, so se končno odločili, da otvorijo sejo sami. Ob 11. so zabrneli skupščinski zvonci in nekam plašno, nemo so prihajali hegemonistični poslanci v dvorano. Ni bilo pričakovati ovacij, ne vzklikanja in ploskanja, kakor so ga bili deležni poslanci KDK v Zagrebu. V zraku je bilo čutiti naraščajočo nervoznost, napetost in negotovost.

Prihod vlade

Ko se je tako zbralo jedva okrog 120 poslancev, je stopil ob 11.10 v dvorano predsednik Narodne skupščine dr. Perič, takoj za njim po celokupna vlada z dr. Koroščem na čelu. Predsednik Narodne skupščine in vsi ministri so bili v svečani črni obleki. Dr. Korošec je tiho sedel na svoje mesto.

Odobren zapisnik o seji 20. junija

Votlo so odmevale besede predsednika, ko je brez formalnosti otvoril sejo, ter odredil čitanje zapisnika. Zapisnik končuje tam, ko je Puniša Račič stopil na govorniški oder in zaklical: «Kdor se postavi med mene in Pernarja, ga ubijem!» Zapisnik nato ugotavlja, da je predsednik na te besede takoj prekinil sejo in zapustil dvorano. O zločinu Puniše Račiča, o umoru hrvatskih poslancev ne omenja zapisnik niti besedice. Vladna večina je na poziv predsednika ta zapisnik brez debate odobrila.

Nato so bili prečitani ukazi o ostavki Vukičevičeve in o imenovanju Koroščeve vlade, o imenovanju dr. Šumenkoviča za ministra brez portfelja in zastopnika zunanjega ministra ter ukaz o ostavki in zopetnem imenovanju dr. Letice za državnega podtajnika v finančnem ministrstvu.

Žalni govor dr. Perića

Takoj nato je povzel besedo predsednik Narodne skupščine dr. Perić, ki je imel sledeči govor:

»Povzamem besedo, da v imenu Narodne skupščine obsodim težki zločin Puniše Račića, ki je prelil kri v tej visoki zbornici ter umoril dva naša tovariša, Pavla Radića in dr. Gjuro Basarička, težko ranil pa narodne poslance Stepana Radića, dr. Ivana Pernarja in Ivana Grandja. Vsako rodoljubno srce v narodu obsoja ta zločin. Narodna skupščina v polni veri čaka na končno besedo sodišča, izraža pa svojo bol in svoj gnus nad tem zločinom.

Žrtvi tega zločina, Pavle Radić in dr. Basariček, sta dobro znana tej zbornici in vsemu narodu. Kot nacijonalna delavca sta s svojim dolgoletnim sodelovanjem v javnem življenju pokazala vso svojo udanost nacijonalnemu edinstvu in ljubezen do domovine. S svojim globokim poznavanjem vseh državnih problemov je bil Pavle Radić eden najuglednejših delavcev v odborih in v Narodni skupščini. Pavle Radić in Gjuro Basariček sta dostojno zastopala narod, ki ju je celo vrsto let volil za svoja predstavnika v parlamentu. Z boljo in tugo jima izkazuje Narodna skupščina zadnjo čast, obsojajoč grozno dejanje, ki jima je končalo življenje. Večno ju bodo spremljale simpatije vseh članov tega doma, med katerima sta zapustila najlepše spomine. Rodbinam izjavlja Narodna skupščina svoje najiskrenejše sožalje, ranjenim tovarišem pa želi ozdravljenja, da nadaljujejo delo za dobrobit domovine in naroda. Mir pepelu Pavla Radića in dr. Basarička! Slava jima!«

Zaključek seje

Poslanci so stoje poslušali predsednikov govor ter zaklicali pokojnikoma trikratni »Slava«. Bila pa je grenka ironija, da je obsojal zločin tudi narodni poslanec, katerega izročitev zahteva sodišče radi suma sokrivde na umoru v Narodni skupščini. Navzoč je bil namreč tudi demokratski poslanec Jovanović-Lune.

Takoj po predsednikovem žalnem govoru je bila današnja seja zaključena. Prihodnja seja bo jutri ob 10. dopoldne.

Zakaj so se zemljoradniki absentirali

Resolucija zemljoradniškega kluba. — Definitivna odločitev o taktiki zemljoradnikov bo padla šele na prihodnji seji. — Izredno ostra obsodba nesrečne hegemonistične politike.

— **Beograd,** 1. avgusta. Zemljoradniški poslanski klub je imel včeraj pozno v noč trajajočo sejo, ki se je nadaljevala še danes dopoldne in na kateri je razpravljal o svojem nadaljnem stališču. O tej seji je bil izdan opoldne sledeči komunike:

Poslanski klub Saveza srbskih zemljoradnikov je na svoji seji sklenil, da se ne udeleži današnje seje Narodne skupščine, ker:

1. čuti vso težino nesreče, ki je zadela z nečuvenim zločinom ves troimeni jugoslovenski narod. Misel na usodo naše domovine mu daje moč, da se pripravi za nadaljno borbo;

2. smatra, da nosita glavno odgovornost za ta zločin vlada in predsedstvo Narodne skupščine. V znak protesta in simpatij za padle žrtve poslanci zemljoradniškega saveza ne bodo prisostvovali današnji seji;

3. je prepričan, da je ta korak izraz narodnega razpoloženja in onih simpatij, ki jih uživajo zemljoradniki v narodu.

Svoje nadaljno postopanje, zlasti pa, ali bo še nadalje ostal v Narodni skupščini, ali pa jo bo zapustil, bo klub določil na svoji prihodnji seji, upoštevajoč pri tem razvoj dogodkov in postopanje onih skupin, ki tvorijo sedanjo okrnjeno Narodno skupščino.

Nemci so prešli v opozicijo

Komunike nemškega poslanskega kluba. — Obsodba zločina v Narodni skupščini. — Izstop iz vladne večine in prehod v opozicijo

Beograd, 1. avgusta p. Danes dopoldne in popolde se je vršila seja vodstva nemške stranke pod predsedstvom dr. Krafta. Seje so se udeležili vsi delegatje z vseh delov države, kjer ima stranka svoje organizacije. Na tej seji so razpravljali o stališču nemške stranke glede na najnovejši razvoj dogodkov v notranji politiki. Stališče, ki ga je zavzelo vodstvo, je bilo formulirano v posebni resoluciji, ki je bila objavljena nocoj v obliki posebnega komunikeja. Resolucija se glasi:

»Vodstvo nemške stranke v Jugoslaviji je na svoji seji v Beogradu, ki so se je udeležili delegati iz vseh krajev sprejela sledeče sklepe:

1.) Strankino vodstvo obžaluje, da je prišlo do takega razvoja strankarske borbe, in to temblj, ker trpi pod tem že leta in leta tudi nemško prebivalstvo. **Najostreje obsoja krvavi zločin dne 20. junija v Narodni skupščini.**

2.) Postavljeno pred izvršeno dejstvo s sestavo nove vlade in sklicanjem parlamenta, je strankino vodstvo naročilo poslanskemu klubu nemške stranke, da v cilju čuvanja pravic in interesov nemškega prebivalstva **tudi še nadalje sodeluje v Narodni skupščini.**

3.) Ker parlamentarna podpora, ki jo je nudil nemški poslanski klub prejšnji vladi četvorne koalicije, ni prinesla izboljšanja položaja nemškega prebivalstva, nego **je postal baš nasprotno položaj na področju splošne uprave, zlasti na šolskem in prosvetnem polju popolnoma nezadovoljiv,** je bilo strankino vodstvo že pred dogodkom 20. junija stavljeno pred alternativo, da naroči poslanskemu klubu, **da odpove nadaljno podporo vladi.**

4) Glede na to, da je nova vlada izšla iz istih strank in da ne nudi nikakih garancij za temeljito spremembo v postopanju z nemškim prebivalstvom, je strankino vodstvo sklenilo pozvati poslanski klub, **da zastopa pritožbe in življenske interese nemškega prebivalstva napram tej vladi z opozicijskega stališča«.**

„Vse je ostalo, kakor 20. junija..."

Značilna sodba beograjskih »Novosti« o včerajšnji seji okrnjene Narodne skupščine. — »Nadaljujemo tam, kjer smo prekinili 20. junija«

Beograd, 1. avgusta p. Nocojšnje »Novosti« objavljajo članek pod naslovom »Kdo je sedaj na vrsti«, v katerem ugotavljajo, da je bilo treba 40 dni za razne komedije, krize in razgovore, posvetovanja, prepire in zasmehovanja, da se je zopet sestala Narodna skupščina z istim dnevnim redom, pod istim skupščinskim predsednikom, z isto večino, z istimi ministri in z isto politiko, ki so jo prekinili 20. junija streli Puniše Račiča. Vse je ostalo isto, le da v Narodni skupščini ni več Hrvatov. Na dnevnem redu ni samo obtožba proti dr. Subotiću, na dnevnem redu je tudi nadaljevanje provokacije Hrvatov, na dnevnem redu je še nadalje režim dr. Korošca, režim intrig, na dnevnem redu je še nadalje sistem kompromitiranja te države, na dnevnem redu so še dalje mladoradikali, na dnevnem redu je še vedno vse, kar je v stanju, da onemogoči koristen razvoj države, pa tudi vse, kar ne more dati zadoščenja Hrvatom, vse, kar znači provokacijo vseh svobodnih ljudi v tej državi, vse kar znači nadaljevanje politike vlade in ljudi, ki so se 1. avgusta sestali k seji z istim dnevnim redom, kakor so ga določili za 20. junij. »Nadaljujemo tam, kjer smo prekinili 20. junija«, je vzkliknil eden izmed mladoradikalov, a prekinili so z zadnjim strelom Puniše Račiča, ki je zadel Pavla Radića...

Titulescu samo na dopustu

Bukarešta, 1. avgusta. g. Uradni list ne objavlja nobenega poročila o demisiji zunanjega ministra Titulesca, temveč samo izjavo, da je Titulescu od 31. julija do 31. avgusta na dopustu in da ga v tem času nadomešča ministrski predsednik Bratianu.

Olimpijada v Amsterdamu

Amsterdam, 1. avgusta. g. Napetost olimpijskih tekem se je danes zopet dvignila. Domneva, da se Američanom ne bo mogoče upirati, je pričela polagoma izginjati. Posebno Finci so tudi danes dokazali, da se lahko merijo z Ameriko. Dolge proge so v veliki večini njihova domena.

V finalnih tekmah so bili doseženi sledeči rezultati:

110 m z zaprekami: 1. Atkinson (Južna Afrika) 14.8; 2. Anderson (Amerika) za dlan; 3. Collier (Amerika) za dlan.

Disk: 1. Houser (Amerika) 47.32 m; 2. Kivi (Finska) 47.23 m; 3. Torson (Amerika) 47.10.

200 m: 1. Williams (Kanada) 21.8; 2. Rangeley (Anglija) za prsa; 3 Körnig (Nemčija) in Scholtz (Amerika) sta dospela skupaj na cilj.

Skok ob palici: 1. Carr (Amerika) 4.20 m; (olimp. rekord); 2. Drögmüller (Nemčija) 4.10; 3. Mac Ginnis (Amerika) 3.95 m.

O tekmovanjih - torek bi bilo še omeniti, da je Nemec Körnig v medteku na 200 m z 21.6 postavil nov olimpijski rekord. Dosedanji rekord je imel Paddock. V medteku na 110 m z zaprekami Wightman-Smith (Južna Afrika) postavil s 14.6 nov svetovni rekord. Senzacija dneva je bila, da je Nurmi v predteku na 5000 m zasedel samo četrto mesto. Očividno se ni preveč potrudil, ker pride tudi s tem placementom v finale. Anglež Lowe je na 800 m dosegel z 1:51.8 prav lep čas, ki je le za dve desetinki, slabši od svetovnega rekorda dr. Peltzerja. Favorit Lloyd Hahn je zasedel peto mesto.

Jutri bodo padle odločitve v metu kopja, v trostoku, v teku na 1500 m in 400 m in v teku na 800 m za dame.

MAGNA PURGA

139

Urejuje najbolje prebavo!
Čisti želodec in črevo brzo in ugodno
1 omot po vseh lekarnah Din 4.—.

Žene! Dekleta! Možje!
Oglejte si danes velefilm

Ljubezen je slepa

Izvedeli boste skrivnost, na kak način si obdrži žena ljubezen moža.

Sijajna komedija v glavnih vlogah
LIL DAGOVER, CONRAD VEIDT
Smeh, zabava, žene, ljubezen!

Predstave ob 4., pol 8. in 9. uri.

Elitni kino Matica.
Tel. 2124.

Izredno hladen sprejem Koroščeve vlade

Silno mučen vtis seje okrnjene Narodne skupščine. — Velika absenca v vseh poslanskih klubih. — Le klerikalci so bili zbrani polnoštevilno

Beograd, 1. avgusta p. V beograjski javnosti so živahno komentirali današnjo sejo Narodne skupščine, ki je zelo slab omen za Koroščev režim. Predvsem vzbuja pozornost nenavadno maloštevilna udeležba poslancev vladnih strank. **Navzočih je bilo jedva okrog 120 poslancev.** Polnoštevilno so bili zastopani le slovenski klerikalci, dočim so vse ostale stranke kazale velike vrzeli. **Izmed muslimanov so bili navzoči razen dr. Spaha kot ministra samo trije poslanci.** Največ je manjkalo radikalov.

Največ komentarjev pa je zbudilo dejstvo, **da je bila sprejeta Koroščeva vlada izredno hladno.** Običajno pozdravijo poslanci vladne večine novo vlado ob prvem nastopu v Narodni skupščini z ovacijami. **Danes pa ni bilo niti enega vzklika, niti enega samega ploska.** Celo klerikalci, ki v »Slovencu« toliko poveličujejo dr. Korošca kot ministrskega predsednika, ki da ga pozdravlja vsa država, so molčali ko grob.

Beograd, 1. avgusta p. Na uvodnem mestu razpravljajo beograjske »Novosti« o današnjem žalnem govoru dr. Perića na seji Narodne skupščine, ter ugotavljajo, da je govoril dr. Perič tako, kakor da sta Pavle Radić in dr. Basariček umrla naravne smrti v postelji, ne pa bila ubita v Narodni skupščini. »Novosti« obenem ugotavljajo, da bi se postopalo pač drugače, če bi se resno hotelo dati Hrvatom vsaj najmanjše zadoščenje.

Silen vtis zagrebških sklepov v Beogradu

Vsa pozorunost je bila koncentrirana na Zagreb, zanimanje za seje Narodne skupščine pa je stopilo popolnoma v ozadje

Beograd, 1. avgusta p. Napetost v Beogradu je dosegla danes opoldne v pričakovanju poročil o zagrebških sklepih predstavnikov prečanskega naroda svoj vrhunec. Seja Narodne skupščine o kateri se je zadnje dni v beograjskem tisku toliko razpravljalo, je stopila popolnoma v ozadje in v Beogradu se danes ni govorilo o ničemer drugem, kakor o drugem jugoslovenskem parlamentu, ki se je sestal v Zagrebu. Ko so se v prvih popoldanskih urah razširile prve vesti o odločnem nastopu KDK na zagrebški skupščini, je zavladalo zlasti v vladnih krogih veliko vznemirjenje. Hegemonisti so očividno pričakovali, da se bo KDK v Zagrebu zadovoljila z običajno manifestacijo, s praznimi resolucijami in govori. Sklepi, ki so bili že sprejeti in ki so še najavljeni za prihodnje dni, pa so tudi v onih krogih, ki doslej tega niso hoteli verjeti, rodili spoznanje, da se bliža končna odločitev in da gre za borbo na življenje in smrt med pravičnimi zahtevami predstavnikov prečanskega naroda in hegemonistično ideologijo. V vseh vladnih klubih so se vršile ves dopoldan posvetovanja o situaciji. Povsod je opažati veliko nervoznost in negotovost. Iz najožje vladne okolice so se zvečer širile verzije, da bo vlada izjavala proti KDK zakon o zaščiti države, če bo ta hotela uresničiti svoje napovedi. V treznih srbijanskih krogih, ki ne odobrava početje eksponentov hegemonizma, pa priznavajo popolno upravičenost v Zagrebu sprejetih sklepov in napovedujejo skorajšnji padec sedanjega režima, ker so prepričani, da mora pravična stvar KDK končno zmagati.

Dr. Perić bo le odstopil

— *Beograd,* 1. avgusta. Kakor se doznava iz vladnih krogov, je bil končno dosežen sporazum, da poda predsednik Narodne skupščine dr. Perič ostavko. Na dnevni red prihodnje seje bo stavljena kot posebna točka izvolitev prvega podpredsednika mesto umrlega Agatonoviča. Čim bo izvoljen podpredsednik, bo podal dr. Perič demisijo kot predsednik Narodne skupščine. Demokratski klub bo imel danes popoldne sejo, na kateri bo določil svojega kandidata za podpredsedniško mesto. Kot najresnejša kandidata prideta v poštev dr. Kujundžič in dr. Šećerov.

Perić bo postal minister pravde?

Beograd, 1. avgusta p. V zvezi z nameravano ostavko skupščinskega predsednika dr. Perića se je zvečer v vladnih krogih zatrjevalo, da bo **dr. Perić zamenjal svoj položaj z ministrom pravde Vujičićem. Dr. Perić bi stopil v vlado, Vujičić pa bo izvoljen za skupščinskega predsednika.**

Radićevo stanje

Zagreb, 1. avgusta. i. Zdravstveno stanje Stepana Radića je bilo danes nespremenjeno. Zdravniki ugotavljajo, da so bile vesti, ki so se širile zadnje dni o nevarnem poslabšanju Radićeve bolezni, zelo pretirane. Glasom bulletina, ki je bil izdan danes popoldne ob 4., je znašala temperatura 37.4, žila 117, respiracija 36. Subjektivno stanje znatno boljše.

Manevri italijanske vojne mornarice na Jadranu

Trst, 1. avgusta. o. Danes je prispela semkaj eskadra vojne mornarice z gornjega Jadrana, dve križarki in 7 rušilcev. Eskadri poveljuje admiral Foschini.

Zopet velika železniška nesreča v Nemčiji

Berlin, 1. avgusta. (be.) Na bavarski postaji Dinkelscherben je zavozil včeraj pospešeni osebni vlak s polno paro v tovorni vlak. Ubitih je bilo 12 oseb in 16 ranjenih. Bavarski ministrski predsednik je izrazil železniški upravi svoje sožalje. Generalni ravnatelj nemških državnih železnic je v sporazumu s prometnim ministrom uvedel takojšnjo najstrožjo preiskavo.

Berlin, 1. avgusta. (be.) Po zadnjih poročilih je katastrofa v Dinkelscherbenu veliko večjega obsega, kakor se je prvotno poročalo. Več ranjencev je umrlo, tako da se je povišalo število smrtnih žrtev na okrog 20. Zaradi pogostih železniških nesreč se je sestal pod predsedstvom državnega prometnega ministra parlamentarni sosvet, ki je razpravljal o vprašanju varnosti na nemških železnicah in sklenil, naj skliče prometni minister poseben odbor, ki naj bi preiskal vse železniške nesreče in poskrbel za varnost potnikov.

Neprestani atentati v Sofiji

Sofija, 1. avgusta. s. Okoli polnoči je neznanec vrgel bombo v sobo šoferja policijskega predsednika. Žrtev ni bilo in tudi stvarna škoda je majhna. Domnevajo, da je bila bomba vržena iz osebne osvete do šoferja. Vsled velike vročine pa šofer ni spal v sobi, temveč v avtomobilu.

Lundberg o Nobilovi ekspediciji

Stockholm, 1. avgusta. g. Švedski kapitan Lundborg, rešitelj Nobila, je na prošnjo ministrskega predsednika in prometnega ministra v navzočnosti znanega raziskovalca Sven Hedina in raznih znanstvenikov imel v mestni hiši predavanje, ki pomenja začetek njegove predavateljske turneje po Evropi o polarni ekspediciji generala Nobila. Kapitan Lundborg bo po dovršenih predavanjih v Evropi odpotoval v Ameriko, kjer bo priredil predavanja v 30. mestih.

Cincari

Ime Cincar se zelo pogosto rabi kot zabavljica, kot več ali manj zaničljiva označba za neke vrste politike in še več kakor samo za to. Malokdo pa je pri tem poučen o tem, kaj prav za prav pomeni to ime in kdo so njega pravi in pristni nositelji.

Z nazivom Cincar je nekaj sličnega kot z imenom žid ali jud. Žid pomeni prvotno in pravilno samo ljudi židovske rase, odnosno vere, potem pa pomeni sploh človeka nekih določenih lastnosti nesimpatične vrste, ki se splošno pripisujejo kot tipične židovstvu.

Cincari so faktično v prvotnem pomenu neka posebna etnična skupina na Balkanskem polotoku, pripadajoča romanskemu življu.

Kakor znano so Rimljani gospodovali tudi na vsem Balkanskem polotoku, kar je imelo za posledico romanizacijo balkanskih dežel, bodisi s tem, da so se Rimljani zares naseljevali tod ali pa da so povzročili, da je prvotno prebivalstvo polagoma opuščalo svoj jezik in sprejelo latinskega. Vršil se je tedaj sličen proces romanizacije kakor po drugih pokrajinah, kjer so gospodovali Rimljani, na Francoskem, Španskem, severni Afriki, v Alpah itd.

Ali dočim se je v večini nekdanjih latiniziranih dežel romanski jezik ohranil tudi skozi zmede v dobi preseljevanja narodov, kjer se govori še dandanes, je bilo na Balkanu drugače. Tu so novo doseljeni Slovani skoro popolnoma absorbirali stare prebivalce. Ostali so od njih le malopomembni ostanki, in sicer en del starih Ilirov, ki jim pravimo danes Albanci, in pa ostanki Romanov. Romani so se rešili pred slovansko poplavo v treh različnih narečjih in predelih. Prvo je dalmatinsko-romansko narečje, ki se je obdržalo po dalmatinsko-istrskih primorskih mestih in otokih, kjer pa je tekom stoletij izginilo popolnoma, bodisi da se je slaviziralo ali pa prešlo pod gospostvom Benečanov v italijanščino. Drugo romansko narečje se je razvilo na severovzhodu v današnjo nomunščino in je postalo povsem izolirano ter reprezentant vzhodnega romanstva.

Tretja skupina Romanov pa se je ohranila po centralnih in nekaterih zapadnih delih Balkanskega polotoka. Ti Romani so v dobi slovanske poplave zapustili svoje domovje ter pobegnili v gore, kjer so živeli odtlej, baveč se z živinorejo in pastirstvom. Srednjeveške listine poznajo te «Vlahe» pastirsko-živinorejske socijalne skupine, živeče največ med srbskim prebivalstvom.

V dobi turške invazije so si mnogi notranjebalkanski Romani poiskali novih bivališč; tako jih je prišlo mnogo tudi v Istro, kjer se v nekaterih vaseh drže še sedaj. Na Balkanu pa so se ohranili največ po Makedoniji in v gorovjih med Albanijo, Tesalijo in Epirom. Njihovo število se je cenilo pred sto leti še na okroglo pol milijona, okrog l. 1900. pa so računali, da jih je samo še kakih 150 do 160.000.

Skupno ime za nje je Aromuni. Delijo pa se v glavnem na tri skupine; prvi se bavijo še vedno izključno samo s pastirstvom, imajo ogromne črede živine ter se sele z njimi poleti na visoke planin, pozimi na toplo egejsko ali jonsko primorje; so tedaj še pravi nomadi. Toda razkosanje Turčije in nove politične meje so njihovemu nomadstvu silno v škodo in v par letih ga ne bo več.

Druga aromuska skupina biva po nekaterih vaseh v naši državi, n. pr. v Kruševu, Magarevu itd., vse blizu Bitolja, kjer pa se nikjer ne bavi s kmetijstvom, marveč izključno samo z obrtjo ali pa hodi v inozemstvo, po mestih za zaslužkom. Te vrste Aromuni se še najbolj trdovratno držijo, ker žive v svojih vaseh več ali manj izolirano.

Tretja skupina pa so Cincari. To so Aromuni, ki so se naselili v mestih med ostalo prebivalstvo in se tamkaj lotili obrti in še bolj trgovine. V turški dobi so imela vsa mesta v Srbiji tudi Cincare, ki so bili, ker so morali tekmovati z židovskimi in grškimi trgovci, zelo pretkani in naviti kupčevalci. To je oni del Aromunov, ki nosi pravilno in prvotno ime Cincari; — baje zato, ker izgovarjajo število pet na nekoliko smešen način cince —, sicer pa imajo Aromuni še razna druga imena. Cincari so bili zastopani povsod, kjer je bilo kaj trgovine, in so bili kot trgovci nekako na sličnem glasu kot pri nas židje. Ko se je Srbija osvobodila, so Cincari seveda ostali, kot pravoslavni pa so se brž srbizirali. Za mnoge ugledne srbske družine se trdi, da potekajo iz cincarskega rodu.

Aromuni se polagoma povsod asimilirajo narodu, med katerim bivajo, ker so skoro vsi pravoslavni. Romuni so poskusili med nje zanesti nacijonalistično propagando, kar pa se jim je le deloma posrečilo. Njihovo število se stalno krči.

Železniška nesreča tudi v Franciji

Pariz, 1. avgusta. s. Pri Chalons sur Marne je zadel brzovlak iz Bazla v Calais v vojaški vlak, pri čemer je bilo 20 vojakov ranjenih. Devet civilnih oseb je bilo lažje poškodovanih.

Iz letalskega sveta

Berlin, 1. avgusta. (lo.) Semkaj sta prispela dva mlada švicarska letalca Kaesser in Imhoff ,ki letita v Indijo preko Moskve, Vladivostoka in Kitajske.

Horta, 1. avgusta. g. Angleški letalec Burckney je danes popoldne s svojim vodnim letalom startal za polet preko Oceana v Novo Fundlandijo.

Poostritev poljsko-litovskega spora

Notice o poljsko - litovskem sporu so postale že vsakdanjost in občinstvo, v kolikor se zanje sploh zanima, se je že navadilo, da jim ne pripisuje nikakega večjega pomena.

Ali to pot kaže vse, da mora poljsko-litovski spor doseči višek in najti svojo, bodisi mirno in sporazumno ali nasilno likvidacijo.

Rano je leto dni, kar je spor med Litvo in Poljsko dosegel svojo opasno kulminacijo. Poostril se je bil tako zelo, da so evropski listi pisali o neposredni vojni nevarnosti. Tudi skeptiki so imeli naknadno priliko prepričati se, da je bila opasnost zares na vrhuncu, zakaj maršal Pilsudski je bil lansko jesen že hotel odrediti mobilizacijo, da bi Litvo prisilil priznati poljsko gospostvo nad Litvo in stopiti v normalne stvarne odnošaje. Razne vesti pa so trdile, da ima Poljska še preko tega segajoče namene, ki merijo na ukinitev litovske samostojnosti.

Tedaj je francoski poslanik Laroche s težavo preprečil oborožen konflikt s tem, da je Pilsudskemu obljubil intervencijo Društva narodov. Pilsudski je postavil termin, da napravi Ženeva konec izjemnemu stanju med Litvo in Poljsko v teku enega leta, sicer si pridrži pravico ukrepati v zadevi spora po svojem preudarku, kar pomeni pretnjo z vojaškimi odredbami in vsemi dalekosežnimi posledicami.

Situacija je tedaj ipak resnejša. Ženeva je lani dosegla, da je Litva priznala mirovno stanje, Poljska pa slovesno izjavlja, da priznava litovsko samostojnost, vse ostalo pa uredita državi v direktnih pogajanjih. Woldemaras in Pilsudski sta si v Ženevi slovesno segla v roke, vojna nevarnost je bila odstranjena, toda nadaljni razplet dogodkov optimizma ni niti najmanj opravičil. Direktna pogajanja dozdaj niso prinesla niti najmanjšega zbližanja in niso mogla realizirati niti najosnovnejšega stvarnega stika med sosedama. Saj jih je Woldemaras označil dovolj določeno, češ da nimajo drugega smisla, kakor da opozarjajo Evropo na akutnost vilenskega problema. Ako je tako, potem je jasno, da tudi v bodoče ne bodo imela uspeha.

Litva je šla ta čas še dalje, proglasila Vilno za svoje glavno mesto in tretira prebivalce Vilna, ki se nahajajo na njenem ozemlju, kot svoje državljane, ki morajo n. pr. v njeni armadi odslužiti svoj rok. Svoj namen, opozarjati Evropo na vilenski spor, izvršuje tedaj temeljito. Ali s kakim uspehom, to bodo pokazali bližnji tedni.

Društvo narodov se bo moralo na septemberskem zasedanju pečati s sporom, sicer se lahko nenadoma obnovi vojna nevarnost, zakaj v okolici Pilsudskega pričenja potrpežljivost odnehavati. V Ženevi pa Litva ne uživa simpatij, pred meseci ji je n. pr. Chamberlain izrekel krepko lekcijo. Alj zadržanje Nemčije Poljski ne bo v korist. Zato je situacija negotova in kaj lahko se zdi, da postanejo vesti s poljsko - litovske meje zopet alarmantne.

Važna izjava dr. Stresemanna

Praga, 1. avgusta. s. Listi se bavijo danes z razgovorom, ki ga je imel sotrudnik «A Reggela» z dr. Stresemannom. Na novinarjevo vprašanje, ali je poučen o Rothermereovi akciji, je dr. Stresemann pritrdil, obenem pa dostavil, da ne ve ali ima ta akcija sploh kaj praktične vrednosti. Niti ene mirovne pogodbe se ne sme ločiti od ostalih. Nikakor ni mogoče, da bi se pričelo s kako revizijo trianonske pogodbe, če ostane versajska pogodba nespremenjena.

Mednarodni socijalistični kongres

Bruselj, 1. avgusta. s. 5. avgusta se prične tukaj mednarodni socijalistični kongres. Iz Anglije se bodo udeležili kongresa Macdonald, Henderson in Thomson, iz Francije Leon Blum, Renaudel, Boncourt in Auriol, iz Nemčije Breitscheid, Stampfer, Löwe in Scheidemann, iz Avstrije Seitz, Fric Adler in Oto Bauer, iz Italije Turati in iz Švice Grabe in Grimm. Skupno pričakujejo okoli 150 delegatov. Hermann Müller je kot državni kancelar avtomatično izločen iz izvrševalnega odbora in ga bo nadomestil Stehling. Kongres bo vodil Anglež Henderson.

Neprijateljsko razmerje med Poljsko in Rusijo

Moskva, 1. avgusta. g. Demarša poljskega poslanika pri zastopniku zunanjega komisarja Karahana zaradi Buharinovih izjav o vlogi poljske komunistične stranke v poljski armadi v primeru vojne je izzvala v tukajšnjih vladnih krogih precejšnjo ogorčenje. Posebno je zadela izjava poljskega poslanika Patka, da je Buharin s svojo izjavo kršil člen peti mirovne pogodbe. Karahan je dal stereotipen odgovor, da sovjetske vlade in komunistične internacijonale ne gre istovetiti. Pristavil je še, da se na Poljskem gode stvari, ki onemogočajo zboljšanje odnošajev med obema državama. Pogajanja o nenapadalni pogodbi med Poljsko in Rusijo so že dalj časa prekinjena. Tudi stališče Rusije glede litovskega vprašanja je popolnoma nasprotno poljskemu; razen tega je tudi razprava v Šahtih precej razvnela duhove. Razni spori med obema državama se stalno kopičijo. Govorice o demisiji poljskega poslanika v Moskvi so pretirane.

Bela Kun v Moskvi

Moskva, 1. avgusta. s. Bela Kun je davi prispel semkaj. Na kolodvoru so ga prisrčno pozdravili številni zastopniki delavskih or-

Nezadovoljstvo med hrvatskimi klerikalci

Beograd, 1. avgusta. r. «Politika» objavlja iz Zagreba sledečo informacijo:

Kakor izvemo iz klerikalnih krogov, je idejni voditelj hrvatske klerikalne stranke Peter Grgec izrazil svoje nezadovoljstvo zaradi vstopa Stepana Barića v vlado ter istočasno najavil svoj izstop iz stranke. Istega dne, ko je g. Barić stopil v vlado, je telefonično vprašal v Zagreb, ali naj uboga dr. Korošca in gre v vlado. Iz Zagreba so mu odgovorili, naj tega ne stori. Barić pa je vendarle postal minister. S stališčem Grgeca se strinjajo vsi uglednejši intelektualci hrvatske klerikalne stranke. Minister Barić bi moral priti v Zagreb in tam obrazložiti svoj korak, ker se Grgec in njegovi tovariši ne strinjajo s politiko dr. Korošca. Na zadnji seji vrhovnega vodstva hrvatske klerikalne stranke so zahtevali pristaši iz Dalmacije, naj dr. Barić zapusti Narodno skupščino. Pod vtisom te zahteve na tej seji niso bili sprejeti nikaki sklepi, marveč je bilo prepuščeno predsedništvu stranke, da stvar prouči in sprejme primerne sklepe. Predsedstvo stranke se po tej seji še sploh ni sestalo in dr. Barić je stopil v vlado brez vednosti strankinega vodstva.

Aretacija Karlovega emisarja v Bukarešti

Bukarešta, 1. avgusta. g. Policija je aretirala uglednega člana bukareške družbe Vigina Terorianija, dobrega prijatelja v Londonu bivajočega Barbujonesca. Terorijani je obdolžen udeležbe na londonski pustolovščini princa Karla in da je dospel ko princev odposlanec v Romunijo. Aretacija Terorianuja je vzbudila v Bukarešti veliko pozornost.

Masaryk sprejme dr. Behouneka

Praga, 1. avgusta. h. V prihodnjih dnevih bo dr. Behouneka sprejel predsednik republike. Dr. Behounek mu bo pri tej priliki obširno poročal o polarni ekspediciji.

Letalska nesreča v Italiji

Rim, 1. avgusta. o. Preteklo noč je zaradi napačnega manevra padel pri Desenzanu v vodo vojaški hidroavijon, ki ga je vodil nadporočnik Maggi. Letalo se je razbilo, pilot pa je utonil.

V čolnu čez Atlantski ocean

Newyork, 1. avgusta. (lo.) V St. Thomas je prispel nemški mornariški častnik Franc Romer, ki se je odpeljal 3. marca iz Lizbone v malem čolnu.

Povratek dr. Šmerala v Prago

Praga, 1. avgusta. g. Kakor poročajo današnji listi, se vrne v Prago znani voditelj češkoslovaških komunistov dr. Šmeral, ki se je mudil dalje časa v Moskvi in je zavzemal v komunistični internacijonali visoko meto. Povratek dr. Šmerala se spravlja v zvezo z razruvanimi razmerami v češkoslovaški komunistični stranki.

Chamberlain lahno obolel

London, 1. avgusta. g. Chamberlain se je lahno prehladil in je moral ostati v stanovanju. Zaradi tega se tudi danes ni udeležil seje spodnje zbornice.

Zopet incident v Porenju

Spayer, 1. avgusta. g. V noči od torka na sredo je francoska posadka izzvala nov incident. Trije francoski vojaki so napadli nekega mladeniča, ki se je sprehajal v družbi ženske, ter ga nevarno pretepli. Ravno tako so vrgli nekega mimo vozečega kolesarja s kolesa ter ga pretepli. Zasedbene oblasti so uvedle preiskavo.

Velik požar v Galacu

Galac, 1. avgusta. s. Okoli polnoči je izbruhnil v sredini mesta požar, ki je do polnoči uničil 10 hiš. Stvarna škoda je znatna. Vojaški oddelki so zaprli ceste in ustavili ves promet. Pri reševalni akciji je bilo nekaj vojakov ranjenih.

Zopet en madžarski falzifikator izpuščen

Budimpešta, 1. avgusta. g. Zaradi ponarejanja francoskih frankov v Haagu na tri leta ječe obsojeni madžarski podpolkovnik Aristide Janković je bil danes izpuščen iz zapora ter je odpotoval na Madžarsko. Jankoviću je bila odpuščena tretjina kazni.

Mednarodni kongres za zračni promet

London, 1. avgusta. (be.) Tu je bil otvorjen mednarodni kongres za zrakoplovni promet. Kongresa se udeležuje 20 zrakoplovnih organizacij. Na dnevnem redu je vprašanje koordinacije zračnih, železniških in pomorskih prometnih zvez, standarizacija brezžičnih poročil in druge važne zadeve.

Z avtom v Velesovo

Avto je že pol ure brnel sredi velikega dvorišča na Stari pošti v Kranju in šofer je nervozno tekal okoli njega. Zdaj pa zdaj se je ozrl proti senčnatemu vrtu, kjer je pod košatim kostanjem sedela vesela družba resnih «mladeničev» — bilo je vsakemu vsaj 45 let.

«Prijatelj, sedaj bo pa res zadnji čas, če hočemo priti do dveh popoldne nazaj, hitro plačajmo!» je rekel tovariš Lojze, ki je aranžiral izlet v Velesovo. Od sence pod kostanji smo se težko ločili, nekateri je pa sploh niso hoteli zapustiti. Rekli so, da nas bodo raje kar na vrtu počakali. Tudi prav!

Avto je bil še skoro nov in velik zadosti, da je bil kakor nalašč za večjo družbo. Hitro smo se skobacali gori. Nekateri so imeli že precej rejene trebuščke in je bilo treba precejšnje previdnosti in napenjanja, da se je spravil na voz.

Šofer je pritisnil in zavili smo z dvorišča na široko prašno cesto. Mesto je bilo hipoma za nami. Zasvetile so se bele srajce in na skoro gladko obritih glavah so se veličastno zalesketali solnčni žarki. Hudo se mi je storilo, ko je zletel moj pogled po teh častitljivih glavah in ko sem se spomnil lepih, črnih in plavih kodrov, ki so se pred 25 leti tako prešerno košatili na njih. Spomnil sem se minljivosti človeške — in videl, da smo se postarali.

Pot nas je vodila skozi bele gorenjske vasice, odete v košato zelenje sadnega drevja. Morali smo biti previdni. Na cesto sklanjajoče se veje so nas pobožale večkrat prav neljubeznivo in odletel je Lojzetov klobuk na cesto, da se je avto moral ustaviti. Tone je sicer rekel, da je treba samo požvižgati — pa bo priletel sam nazaj. Sedaj smo bili še opreznejši. Prvi je dal signal, kadar smo se zopet bližali kakemu košatemu drevesu, in drugi smo se začeli globoko priklanjati. Včasih so trčile skupaj naše uboge glave, pa si jih nismo upali dvigniti. Od tega večnega klanjanja me je začel boleti vrat in me boli še danes ter se mi zdi, da sem dobil «hekseňšus».

«Drevje bom dal posekati, avto bom pa prodal, takoj jutri ga bom prodal in prah bom dal povrhu!» je rekel Tone, ko ga je vnovič oplazila neusmiljena veja.

Tam za Kokrico se je kmetu splašila krava, ko smo vozili mimo. Odtrgala se je od voza, ki je bila privezana zanj, in potem je bezljala po cesti v nasprotni smeri. Revež ni vedel, ali bi pustil kravo in ostal pri konju, ali bi pustil voz in konja — pa tekel za kravo. Vem, da je drobno klel — a hvala Bogu, tega mi nismo več slišali.

Ko smo dospeli do Predboršta in se spustili po klancu nizdol, se nam je pojavila pred očmi prijazna slika, veličastna cerkev Velesovo s ponosnim samostanom sredi zelenja. Skoro pred 700 leti (l. 1238.) so v tem skritem, prijetnem zavetju zgradili samostan, ki ga vidimo tudi med Valvazorjevimi slikami (Michelstätten). Na skalnatem griču levo nad njim se je dvigal nekoč sloviti grad Kamen (Frauenstein), danes pa ni ne sluha ne duha več o njem, gosto drevje ga je zarastlo popolnoma. Če bi kopal in brskal, bi morda še prišel do kleti, pred davnim časom v skalo vsekanih.

Pred cerkvijo smo se ustavili vsi beli od prahu. Tone se je pošalil, da se bo izdal za mlinarja in napravil «kšeft» za vagon moke; kar bo dobil, bomo pa takoj zapili . . .

Jože je nenadoma izginil, a že se je pojavil s krtačo v roki in kmalu sta bila tudi Tone in Lojze očiščena. Tedaj je zagrmel mogočen glas gori na hodniku, glas, kakršnega še nisem slišal v življenju. — Ko sem zagledal orjaško župnikovo postavo, se nisem več čudil. Takih možakarjev še nisem videl dosti. Ves kakršen sem, bi lahko zlezel v eno samo njegovo hlačnico, pa bi se še opletala okoli mene. Sicer sem pa takoj uvidel, da je dober, prijazen in ljubezniv mož. Ko smo se malo ohladili v senci, nas je peljal v cerkev. Razkazal in pojasnjeval nam je prekrasne slike v glavnem in v stranskih oltarjih, slike velikanske vrednosti, delo velikega mojstra Kremser Schmidta iz 18. stoletja. Kako vse drugače vplivajo nate take slike, ako jih vidiš na mestu, kamor spadajo, kakor pa če jih ogleduješ na kaki razstavi. Župnik mora imeti precej smisla za umetnost, kajti po njegovem prizadevanju so bile te poprej že zelo pokvarjene umetnine na Dunaju restavrirane. Zdelo se mi je pa, da oni dve moderni sliki na obeh straneh glavnega oltarja ne spadata zraven.

Ko sem šel mimo kipa sv. Boštjana, sem se spomnil onih časov, ko sem še kot majhen deček hodil z materjo na božjo pot v «Melesane», kakor pravi narod. Spomnil sem se, kako mi je bilo takrat hudo pri srcu, ko sem videl v njegovem ubogem telesu toliko puščic. Kako se mi je smilil! Prav tako kakor v njegovi bližini sv. Štefan, ki ga kamenjajo. Nato smo si ogledali ostalo poslopje. Hodili smo po številnih stopnicah in po dolgih obokanih hodnikih.

Župnik je bil tako prijazen, da nas je peljal tudi v grobnico. Po kamenitih stopnicah smo dospeli v temne, hladne prostore. Prižgali smo sveče in šli drug za drugim po obokanih rovih. Na zazidanih grobovih sem čital napise v latinskem jeziku: same grofice, baronice in druge plemkinje. Veliko število pa je še odprtih in praznih, ki že dolga stoletja čakajo in bodo menda še čakali na svoje goste.

Ko smo prišli iz podzemlja zopet na solnce, sem imel občutek, kakor da sem prišel iz groba v življenje. Zahvalili smo se prijaznemu gospodu, potem smo pa zopet zlezli na avto, ki je odbrzel po lepi poljski poti sredi med njivami in skozi gozdove v Šenčur.

Pred Gašperlinovo gostilno se je ustavil. Gospodinja nas je prijazno pozdravila, kajti poznala nas je iz onih časov, ko smo bili še veseli študentje. Posedli smo okrog dolge mize; žejo smo potolažili s svežim pivom, za prigrizek pa je poskrbel naš prijatelj Francelj, ki je odprl svoj ročni kovčeg in privlekel iz njega — suhe kranjske klobase, jajca in še druge take dobrine. Na koncu mize je sedel budomušni Jože. Nenadoma se je oglasil: «Predlagam, da imamo sedaj pol ure slovnico in da se malo pogovorimo o glagolih!» Srebrno se je zasmejal in vsi smo se smejali za njim. Rekel pa je s pritajeno ironijo na račun onih pedagogov, ki mislijo, da je slovnica edino zveličavna in da brez glagolov ni življenja. Toda že se je oglasil Tone: «Protestiram! Slovnica in glagoli v sedanjih časih nimajo nobenega pomena več, zlasti za današnje študente. Še mi, ki smo nekoč vse to res temeljito znali, danes nimamo nič od tega. Vsaj jaz vem, da sem vse glagole pozabil! No, treh pa le nisem pozabil: bibo, bibis, bibere; poto, potas, potare, ki pomenjata piti, in pa amo, omos, amare, to je: ljubim, ljubiš, ljubiti —» «Potem pa se pogovorimo kaj drugega,» je odvrnil Jože s kolarjem.

Kar žal nam je bilo, da smo morali naprej. Voklo, Prebačevo, Hrastje in Čirče so kar letele mimo nas. Med vožnjo so nas zopet jezno opletale veje, kot bi se hudovale, zakaj motimo njih mir in tišino. Ne vem, kako in kdaj smo prišli v Kranj, to pa vem, da se v vsem življenju nikoli nisem tolikrat in tako globoko priklonil kakor na tej nepozabni vožnji.

R. P.

Pred sodniki

Tatinski paznik

— Janez, vi ste bili paznik pri neki tvrdki v Ljubljani, pa bi morali vi sami imeti paznika.

— To pa že ne, bil sem pošten in nisem še nikogar okradel.

— Le molčite! Sedeli boste 2 meseca, pa postili se boste in na trdem spali, ker ste imeli predolge prste. Letos ste se zdravili na Golniku pa ste kradli svojim sobolnikom. Ali vas ni sram?

— Gospod predsednik, nedolžen sem.

— Zelo trdovratno tajite, to vam pa nič ne pomaga. Preveč ste zapravljali na Golniku, zmanjkalo vam je denarja, pa ste šli ponoči brskat po tujih žepih. Menda ne boste nazadnje še trdili, da ste mesečni?

— Nisem kradel in nisem. Tudi me ni nihče videl.

— Saj je dovolj dokazov, čeprav vas niso videli. Izposojali ste si denar in ga spet vrnili. Kje ste ga vzeli?

— Denar sem si izposodil samo zato, ker sem mislil, da bom moral plačati zdravila. Ker ga nisem rabil, sem ga vrnil.

— Martinu ste vzeli neko noč iz suknjiča na stolu ob postelji listnico z 2800 Din. Da bi pa zakrili sum, ste si izposodili pri oštirju Janku 200 Din. Dne 1. aprila ste ponoči zmaknili pacijentu Lojzetu iz hlač na stolu 550 Din, listnico ste pa prazno vrgli skozi okno ter jo zjutraj vi prvi našli. Seveda ste jo našli, saj ste sami najbolj vedeli, kam ste jo vrgli. Naslednje jutro ste vrnili oštirju 200 Din. Obnašali ste se zelo razburjeno.

— Jezen sem bil, ker je nekdo kradel, pa ga nismo našli.

— O, tisti ‚nekdo' ste bili vi, čeprav ste vsakomur trdili, da niste tat. Naposled vas je Lojze pošteno prijel, saj je pri oštirju spoznal svoj ukradeni denar, katerega ste vi gostilničarju vrnili.

— Denar je denar, krajcar je krajcarju enak.

— Krajcarje kar pustite! Bili so 100dinarski bankovci, in sicer je bil eden zlepljen s prozornim papirjem, drugi pa natrgan, zato ju je Lojze takoj spoznal.

— Naj bo tako ali tako, če moram sedeti, bom sedel, ampak nedolžen sem.

— Že dobro, 2 meseca ječe, pa mir bodi!

Novosti iz licealne knjižnice v Ljubljani

(Priobčuje dr. Jože Glonar.)

XX.

Arnold R. F.: Einführung in die Literatur der Stoffgeschichte. Heidelberg 1909. (II 45.141—1.)

Bahr H.: Wiener Theater 1892—98. Wien 1899 (41.672.)

Baumann J.: Elemente der Philosophie. Leipzig 1891. (44.689.)

Birjukov P. I.: Grčki mudrac Diogen, Novi Sad 1905. (41.695—113.)

Bohatta H.: Einführung in die Buchkunde. Wien 1927. (44.635.)

Burke in šaljivi prizori. V Gorici 1914. (41.304.)

Carrau L.: Notions de morale. Paris 1880. (41.691.)

Criste O.: Napoleon und seine Marschälle. Wien 1906. (41.393—4.)

Delehaye H.: Contributo bibliografico alla questione dei martiri Salonitani. Spalato 1912— (41.392.)

Dittes Fr.: Praktische Logik. Besonders für Lehrer. Wien 1872. (41.551.)

Eckardt J. W. A.: Von Nicolaus I. zu Alexander III. Leipzig 1881 (41.688.)

Friedländer J.: Die Konkursordnung vom 25. Dez. 1868. Wien 1899 (41.614.)

Gardthausen V.: Ursprung und Entwicklung der griechischen-lateinischen Schrift. Heidelberg 1909. (II 45.141—1.)

Grčić J.: Српско народно позориште. Летимичан осврт на рад му за преко педесет година У Загребу 1922 (I 44.813.

Heindl, I. B.: Biographien der berühmtesten Pädagogen und Schulmänner der Vergangenheit. Augsburg 1860 (41.366.)

Höfer F.: In 74 Stunden von der Donau bis zur Spree. Innsbruck 1893 (II 44.561.)

Hume D.: Eine Untersuchung über die Principien der Moral. Deutsch herausgegeben von T. G. Masaryk. Wien 1883. (41.594.)

Ilešić Fr.: Noviji slovenski pisci. Zagreb 1919. (41.689.)

Joachimsen P.: Ranke und wir. Leipzig 1926. (II 42.678—2.)

Jovanović R.: Les Croates et l' Autriche-Hongrie. Paris 1918. (41.664.)

Kirchenschmuck, Der. Blätter des christlichen Kunstvereines der Dioecese Seckau. Graz 1870— (II 41.428.)

Kosić Sl. M.: За југословенску демократију Женева 1918. 41.315.)

Kuhač Fr. Š.: Pjevanka. Sto dječjih popievaka za jedno grlo. Zagreb 1886. (41.686—16.)

Lemery N.: Corso di chimica. Venezia 1732 (41.677.)

Martino P.: Stendhal. Paris 1914. (41.666.)

Mercy d' Argenteau & Blumendorf: Dépêches inédites tirées des archives impériales de Vienne Bruxelles 1919. (II 41.404.)

Mihailović M. & D. Milanović: Основи за реорганизацију удружења Југословенскога Учитељства. Београд 1927 44 702.)

Moholy.Nagy L: Zeitgemässe Typographie - Ziele. Praxis. Kritik. Mainz. 1925. (II 42.208.)

Nešković M.: Аманет Српкињама. Нови Сад 1 92 (41 695 — 36)

Nothnagel H.: Das Sterben. Ein Vortrag. Wien 1908. (41.668.)

Ostojić T.: Краљевић Марко у народним песмама Нови Сад 1903. (41.695—106/10.)

Payot I.: La morale à l' école. Paris 1908. (41.659.)

Pettenegg, E. G. Grl. v.: Die Urkunden des Deutsch - Ordens - Centralarchives zu Wien. Prag 1887 (41.475.)

Program, ustanove, pravila Jugoslovenske narodne obrane. Antofagasta 1916. (41.629.)

Puff R.: Kurzer Auszug aus den Wanderungen durch die gesamte Steiermark. Gratz 1843. (41.578.)

Renner P.: Revolution der Buchschrift. Mainz 1925. (II 42.208.)

Rose, I. H.: Napoleon I. Stuttgart 1906. (II 41.459.)

Schiemann Th.: Russland, Polen und Livland bis ins 17. Jh. Berlin 1886— (44.625—II/10.)

Schröer A.: Neuere und neueste Shakespeareausgaben und die Kritik des Textes. Heidelberg 1909. (II 45.141—1.)

Sehling E.: Geschichte der protestantischen Kirchenverfassung. Leipzig 1914. (II 44.809.)

Skuhala J.: Županija in božja pot Device Marije v Puščavi. V Mariboru 1881. (41.642.)

Spomenica c. kr. ministrstvu za bogočastje in nauk za univerzo v Ljubljani. V Ljubljani 1898. (III 44.793.)

Streitberg W.: Die Zukunft der deutschen Sprache Heidelberg 1909 (II 45.141—1.)

Tilley A.: The Literature of the French Renaissance Cambridge 1885 (41.670.)

Turban K: Davos. Ein Handbuch für Ärzte und Laien Davos 1911. (41.705.)

Vereščagin V. V.: Kriegsfahrten in Asien und Europa. Leipzig 1896. (41.680.)

Vojnović L.: Yougoslavie et Autriche. Paris 1918 (41.599.)

Vukićević, M. M.: Kralj Petar od rođenja do smrti Beograd 1922 (II 44.810.)

Wendel H. & D. Rizov: Pro Macedonia. Polémique au sujet de la Macédoine. Paris 1918. (41.611.)

Zahn J. v.: Archivalische Untersuchungen in Friaul und Venedig. Graz 1870. (41.484.)

Naši kraji in ljudje

50letnica šišenske Čitalnice

Šišenska čitalnica stopa letos v 50. leto svojega obstoja, kar bo proslavila to soboto 4. avgusta z večerno slavnostno akademijo, drugi dan pa s povorko in veliko vrtno veselico (glej spored med dnevnimi novicami). Društveno delovanje čitalnice v prvih 25. letih je zavzemalo v vsakem pogledu izmed vseh drugih društev doma in izven Šiške po vsej Sloveniji najvišji kurz; zato je bila 25letnica prav lahko zrcalo najplodonosnejšega dela in uspehov, o katerih so najpohvalneje pisale vse takratne novine. Kako naj bi tudi sicer razumeli lepo doneči zaključek govora pokojnega zdravnika dr. Zarnika, da »je Ljubljana središče-glava Slovenije. Ta glava je dobila po zmagi F. Schneida klobuk. Šiška pa je pušelc na tem klobuku.« Ali pa ob neki drugi priliki: »Šiška je postala v kratkem času zrcalo okolice ljubljanske!« Šišenski mešani zbor je bil slaven širom vse Slovenije. In tej čitalnici je posvetil Stritar dolgo spesnitev »Pozdravljena slavna čitalnica«.

Pozneje in predvsem za zadnje desetletje pa prikazuje bilanca ob 50letnici samo nekaj, večji del lokalnih uspehov, zaradi česar ta jubilarnost ni in ne more več biti zamišljena kot manifestacija uspehov društvene produktivnosti za narod in kulturo. Pač pa je upravičenost širokega slavnostnega poudarjanja te 50letnice najti v nečem drugem.

Znano je, da je ne samo čitalniško, ampak tudi vse drugo društveno udejstvovanje pri nas že dolgo na zelo majhni stopnji in to največ zaradi splošne nedruštvene in celo protidruštvene mentalitete. In če je čitalnica matica vseh šišenskih društev in če bo kmalu ognjišče vsega društvenega življenja, čim okrne svoj zastareli program in se spremeni v moderno društvo z veliko javno knjižnico in odrom, je umljivo, da ima s to 50letnico ob spominu na vladanje živahno in bogato društveno delovanje prvi namen sprožiti splošni društveni preporod v Šiški in okrepiti močnejše zanimanje za delo v društvih in to ne samo v javni knjižnici, ki se bo ustanovila, in na odru, ampak tudi v sokolnici in drugih društvih.

Drugi namen pa je prožiti ob tej lepi priliki po inicijativi svojega predsednika misel ustanovitve večje javne knjižnice in izpopolnitve odra, da bi se tako društveno udejstvovanje preneslo zgolj na ti dve panogi z istočasno okrnitvijo čitalnice, namreč kolikor je po svojem statutu in taktično že nesmotrena in anahronizem.

Novo železniško postajališče v Jevnici

Jevnica, koncem julija.

V nedeljo 5. avgusta bodo otvorili v Zasavju med postajama Laze in Kresnice novo železniško postajališče, ki bo važna pridobitev tako v prometnem, kakor tudi v gospodarskem in turistovskem oziru. Želja po postajališču se je gojila med domačini že dalj časa. Pobudo za realizacijo pa je dala jevniška učiteljica gdč. Pleveljeva.

Z zidavo nove stavbe so pričeli letos dne 20. aprila. V krog interesentov so stopili vsi domačini iz Jevnice in iz okoliških vasi: Male Dolge Noge, Poljan, Goliš, Štange, Senožeti in Velike vasi. Ti so si izvolili «Odbor za zidavo železniškega poslopja v Jevnici», ki mu načeluje gosp. Anton Godec, posestnik iz Male Dolge Noge, podpredsednik je gosp. Franc Jemec, ključavničar; tajnica pa gdč. Leopoldina Pleveljeva, učiteljica v Jevnici.

Zanimivo je, da nosijo vse stroške za zidavo in vse druge naprave kmetje sami, država dobi 5. avgusta ključ in lastninsko pravico novega kolodvora.

Da zmanjšajo stroške, so planirali obširni prostor okrog postaje domačini sami. Vsako nedeljo je delala tlako po ena vas. Za to je vladalo vse nedelje kaj živahno življenje, ko so okrog nove stavbe zvenele lopate in krampi in so med veselim petjem «tlačanov» švigali hunti. Posamezne vasi so dale 100—150 delavcev, ki so se prostovoljno javili.

Par korakov pred postajo teče Sava, kjer so prav ugodni prostori za kopanje. Poleg kolodvora se zida moderna restavracija, kjer si bodo kopalci in izletniki privezovali lačne in žejne duše. Čez Savo med Jevnico in Senožeti vozi brod, odkoder je sedaj tudi najkrajša pešpot v Moravško dolino. V bližnji prihodnjosti pa se bo zgradila odtod tudi cesta v Moravče, kar bo znatno dvignilo promet na novi postaji.

Jevnica je najkrajše izhodišče k biseru Zasavja, k cerkvici sv. Miklavža, odkoder je veličasten razgled po vijugasti Savski dolini in vseh zasavskih brdih. Do Janč je z nove postaje le eno uro hoda in zato bodo to pot številni ljubljanski turisti odslej najraje uporabljali. Pred dnevi jo je markirala litijska podružnica SPD, kamor spada vse pogorje. Z novo postajo pa so tudi najkrajše zveze na Prežganje, na Obolno in preko hribov v Višnjo goro.

V Senožetih, vasici na nasprotnem bregu Save, so prostosledi cinkove, svinčene in v mali množini tudi srebrne rude. V okolici pod Sv. Križem lomijo škrilj za pokrivanje streh. Okoli Jevnice so bogati gozdovi in že od nekdaj so znamenite Kračmanove kostanjeve šume, čijih lastnik je v Jevnici že doslej uredil zasilno nakladališče za les. Med slovenskimi sadjarji so njih tovariši iz Zasavja na uglednem mestu, štangarske češnje pa uživajo na ljubljanskem trgu naravnost odličen sloves. Na lanski jesenski razstavi je dobil jevniški domačin gosp. Godec I. nagrado za najlepše sadje. Novi kolodvor bo torej v vsakem oziru važna pridobitev in je za to agilnim domačinom, ki se niso strašili ne truda, ne potov, ne stroškov le čestitati na njih uspehu. Poleg novega kolodvora pa si grade domačini tudi novo moderno šolsko poslopje, da se bodo lahko še prav posebno postavili. Zatorej vsem Jevničanom na njih podjetnosti čestitamo in jim želimo, da bi bila svečana otvoritev nove postaje kar najlepša.

Iz „Jutra“ je doznala za sestrino smrt

Grže, 1. avgusta

Pred 20 dnevi je »Jutro« poročalo, da so našli na savskem bregu pri Zagorju utopljenko z zevajočo rano na glavi. V poročilu smo podali točen opis neznanke. Oblastva so sicer obvestila o najdbi vse sosednje in na Savo meječe orožniške postaje, pa ni bilo od nikoder nikakega pozitivnega odziva.

»Jutrov« članek je čitala tudi ga. Marija Rogl iz okolice Grž pri Celju. Opis neznane utopljenke je močno sličil njeni sestri Beti Milerievi, poročeni na Bevškem v trboveljski dolini. Gospa Roglova se je najprej obrnila pismeno na naslov svoje sestre, odkoder pa ni dobila nikakega odgovora, kar je še bolj podkrepilo njeno sumnjo, da je neznana pokojnica baš njena sestra. Roglova se je obrnila pismeno še na druge sorodnike in prejela od njih sporočila, da se Beti Milerjeva pogreša že nekaj časa. Na podlagi »Jutrovega« poročila« je torej nesrečna gospa sklepala, da je našla njena sestra Beti žalostno in naglo smrt v savskih valovih.

Pokojnica, mati 5 otrok, ki so pa že odrasli, je prišla zadnje čase v nezavidljiv položaj. Zaradi domačih nesoglasij je odšla od doma ter je baje vložila prošnjo za ločitev zakona. V tej zadevi je potovala v Ljubljano k sodišču. Njeno žalostno stanje, ki ga je dočakala v 50 svojem letu, pa jo je najbrže tako potrlo, zato se je ob povratku podala prostovoljno v smrt. Ko so jo našli, je ležalo njeno truplo že kakih 14 dni v vodi. V smrt je šla po vsej domnevi kje na periferiji Ljubljane in jo je do zagorske soteske odnesla voda. Zato so razumljive poškodbe, ki jih je dobilo njeno truplo ob zadevanju v skale in veje. Truplo nesrečne Beti Milerjeve počiva na zagorskem pokopališču.

Kupili smo 1 gram radija za 3 milijone Din

V nedeljo popoldne je dr. Dušan Kalanović, pomočnik ministra narodnega zdravja, pripeljal v Beograd od češkoslovaške republike za 3 milijone Din kupljeni gram radija. Čehi so bili silno kavalirski, ker jim druge države plačujejo vsak gram radija po 5 milijonov Din.

Ta bajno dragoceni gram je dr. Kalanović imel v mali škatlici kar v žepu telovnika, da ga kje ne izgubi. Kvečjemu je imel škatlico še na verižici, kakor uro ali nož. Tako bi si človek mislil. Kaj še! Pošteno 80 kg tehta zavitek z radijem, ki je spravljen v tresorju Splošne državne bolnice v Beogradu in je še vedno zavarovan s plombo, pečatom ključem in stražo.

Bog ne daj, da bi kdo kaj mislil! Samo za to, da se kdo ne opeče. Celo neki slavni češki primarij si je tako opekel prste pri delu z radijem, da so mu jih morali odrezati. Zelo in celo smrtno nevarno je samo dotakniti se steklene cevke z radijem. Torej samo zato je tako varno spravljen.

Naš gram radija je spravljen v 4 malih stekleničicah. Te so najprej obložene s papirjem, potem pa z vato in šele nato so dejane v 9 cm široke svinčene cevi. Te cevke so zakleniene v veliki jekleni blagajni, ki počiva v težki hrastovi omari. Pred to omaro globoko pod zemljo v varnem tresorju pa stoji straža dan in noč.

Tako imenitna dragocenost se je seveda tudi imenitno vozila.

Ko je dr. Kalanović prišel v Prago, so ga sprejeli češkoslovaški minister trgovine in industrije ter minister narodnega zdravja ter zastopnik predsednika vlade, ki je izrazil veselje, da nam Češkoslovaška lahko odstopi gram radija. »V tem trenutku«, je dejal zastopnik, »nas veseli, ker bo medicina v Jugoslaviji obogatela za tako močno in gotovo sredstvo. Nas v prvi vrsti raduje znanstveni pomen radija za prilike v Jugoslaviji.«

Razen radija je dr. Kalanović dobil v Pragi tudi velik kos rude, ke si iz nje pridobiva radij, torej kos laporja. V Jahimovu, kjer so nekdaj kopali srebro, so 200 m globoko v laporju našli črno nit — radijevo žilo. Za en gram radija je treba očistiti 60 vagonov laporja, da iz njih dobe en vagon rude z črnimi nitkami. Ta vagon rude potem predeluje vse leto, da dobe 1 gram radija. Ni torej čudno, da je to čudodelno sredstvo tako drago.

Skrinjo z blagajno s svinčenimi cevkami so spravili v poseben spalni kupe ekspresnega vlaka, ki so ga spremljali do češkoslovaške meje detektivi, odtu dalje pa se od svoje prtljage dr. Kalanović ni več umaknil, dokler ni prišel v Beograd, kjer ga je z avtomobilom čakal upravnik bolnice dr. Petar Ilić.

Radij je do sedaj edino sigurno sredstvo za zdravljenje raka in je zelo učinkovito zdravilo tudi za najrazličnejše druge bolezni. Ministrstvo za narodno zdravje je odstopilo pol grama Splošni državni bolnici v Beogradu, drugo polovico pa dobo državne bolnice v Zagrebu. Bolnikom, ki so izgubili že vse upanje, obeta radij novo tolažbo in rešitev. A kdaj bo dobila tudi Ljubljana delež tega dragocenega medikamenta?

Zabavno! Pikantno! Veselo!
Danes briljantna komedija
Jesenski manever
Drama vroče ljubavi temperamentne grofice in stasitega konjeniškega kapetana
v glavnih vlogah
Xenia Desni in Livio Pavanelli
Predstave ob 4., ½ 8. in ¼ 10.
Najnižje cene! KINO IDEAL.

Tragična smrt ljubljanske modistinje

Ljubljana, 1. avgusta

V svojem lokalu v hiši št. 2. na Jurčičevem trgu je danes na tragičen način končala svoje življenje 41letna modistinja gdč. Minka Horvatova. Zastrupila se je s plinom. Žalostna usoda te splošno znane modistinje je vzbudila sočutje med vsem ljubljanskim prebivalstvom.

Minko Horvatovo so mučile denarne neprilike nekako od l. 1926., ko je morala zapustiti svoje bivše prostore v Mühleisnovi hiši na Sv. Jakoba trgu, kjer je imela lepo urejeno trgovino z damskimi klobuki. Takratna deložacija je živčno precej bolehno gdč. Horvatovo silno ruinirala. Po deložaciji je Minka Horvatova bila dalje časa brez prodajalne. Zadolžila se je in zopet pričela z delom. Nastop upnikov pa jo je končno prisilil h konkurzu. Sodni izvršilni organ se je v soboto pojavil v njenem sedanjem lokalu in ga sodno zapečatil. Horvatovo je ta ukrep zopet silovito razburil, a polagoma se je le umirila in je končno napram eksekutorju in nekaterim navzočim resignirano izjavila: »Danes zapirate, v ponedeljek pa boste odpirali.«

To njeno izjavo so pač vsi tolmačili tako, da bo Horvatova v nekaj dneh uredila svoje zadeve in nato poslovala dalje. Žal pa je v tej njeni izjavi tičal čisto drug pomen. Minka Horvatova je delala še v ponedeljek in torek s svojima učenkama Faniko in Slavko v stanovanjski sobi za zaprtim in zapečatenim lokalom v pritličju. Oba dneva je bila izredno potrta.

Ko so danes zjutraj odhajali stanovalci iz hiše po svojih opravkih so vsi čutili močan duh po plinu pri čemer pa nihče ni mislil na nesrečo. Šele nekako ob 7.30, ko je v prvem nadstropju stanujoča gospa Marija Kolarjeva odprla dvoriščno okno, jo je ob nepriletnem vonju po plinu prešinila neka mračna slutnja. Pohitela je iz svojega stanovanja v sosednjo Moskovićevo trgovino, odkoder je telefonično obvestila plinarno s povdarkom da se je v hiši bržčas dogodila nesreča. Medtem sta prišli k Horvatovi na delo učenki Slavica in Fani, ki sta odprli pritlično okno. Fani je skočila v sobo in za njo je skušala stopiti v sobo tudi Slavica, a je vsa presenečena obtičala kar pri oknu. V notranjosti je namreč odjeknil obupen vzklik njene sestre Fanike, katere ni bilo več na spregled. Prihiteli so ljudje, med njimi tudi prostovoljni gasilec Fran Wolf, ki se je podal v notranjost in s pomočjo nekaterih drugih ljudi spravil že nezavestno Faniko iz mračne sobe, iz katere se je širil strašen duh po plinu. O zadevi sta bili takoj obveščeni tudi policija in rešilna postaja. Gasilec Wolf je začel nezavestno učenko Faniko obujati k zavesti in mu je šele po preteku dobre četrt ure uspelo, da jo je potom umetnega dihanja spravil zopet k življenju. Medtem je prispel pred hišo rešilni voz, ki je Faniko odpeljal v bolnico, in kmalu je prišla tudi policijska komisija, ki je dobavila ključ od stanovanja.

Notranjost sobe je bila v popolnem neredu. Ker je bil zaradi premočnega plina vstop v mračno sobo precej časa onemogočen, se spočetka sploh ni dalo ugotoviti, kakšen misterij skriva notranjost lokalov. Čez dobre pol ure šele so lahko policijski organi vstopili v prvo sobo, ki je zadnje dni služila tudi za delavnico. V drugi manjši sobici, ki je služila Minki Horvatovi za spalnico, je bila postelja nedotaknjena. V zidu poleg zabitih vrat, vodečih v lokal, pa so opazili ozko odprtino, skozi katero se je dalo dospeti v sodno zapečateni lokal. To odprtino je bila Minka Horvatova ob priliki sodnega zapečatenja spretno zakrila in maskirala. Mestni monter August Vanelli je skočil v lokal čez zadaj zastavljeno mizo ter zaprl plinsko pipo, iz katere je venomer uhajal plin. Znotraj pri vratih pa je ugledal na tleh na razgrnjeni srnini koži Minko Horvatovo, mrtvo, zastrupljeno od plina.

Monter se je moral takoj zopet umakniti nazaj na zrak, ker je pričelo tudi njega že dušiti. Le polagoma se je plin razredčil, nakar je lahko v sobo stopil policijski zdravnik dr. Avramović, ki je mogel ugotoviti le smrt in je takoj odredil prevoz trupla Minke Horvatove v mrtvašnico. Globoko sočutje je zavladalo med številnimi prisotnimi, ko so prišli pred stanovanje tudi starši nesrečne Minke Horvatove ki jih je njena tragična smrt silovito potrla.

Takoj po končanem ogledu je policijski nadzornik Ljubič odredil, da se je stanovanje zopet zaprlo. Sreča v nesreči je bila ponoči za vse stanovalce hiš na Jurčičevem trgu, da se ni nihče z vžigalico približal prostoru, prenasičenemu s plinom. Iz pipe je namreč tekom noči ušlo približno 120 kubičnih metrov plina, kar bi v nesrečnem primeru lahko povzročilo strahovito eksplozijo.

Pod zelenimi gozdovi Jatne

Jagnjenica, koncem julija

Imeti bi morali nadnaravni dar zgovornosti mladega indijskega govornika Maci-Naum-Kijenga, da bi vse one naše mnogoštevilne neverne Tomaže, ki dvomijo v lepoto doleniske zemlje in jim je ideal edinole Gorenjska s svojim Blejskim jezerom in s svojimi planinami prepričal, da je Bog s prirodnimi krasotami bogato obdaroval ne samo Gorenjsko, ampak tudi Dolenjsko. Prav zares se zelo motijo ljubitelji narave, ki mislijo, da si je vredno ogledati v naši mili Sloveniji samo Triglav, Vintgar otok bleški — »kinč« nebeški in kvečjemu še Kamniške planine. V presojanju prirodnih lepot bo pa objektivni popotnik prišel do zaključka, da Kum, Gorjanci novomeška okolica jagnjeniška in šentrupertska dolina prav tako zaslužijo pozornost estetskega očesa. In ljubki doleniski grički zeleni smehljajoči se holmi od Žalne dalje pa do Trebnjega — kdo bi se jih ne razveselil?! Treba je samo potovati in popotniku se tako rekoč za vsakim oglom odpirajo nova obzorja, nove lepote in mikavnosti Dolenjske...

Z gostimi, senčnatimi gozdovi oblagodarjena pokrajina trikota Radeče-Mokronog-Krško je našim izletnikom in meščanom, ki si želeti žele odpočitka na svežem zraku, vse premalo znana po svoji romantičnosti. Kdor pa je bil samo enkrat n. pr. v prelepi dolini jagnjeniški pod doleniskim očakom Kumom in šumečimi temno zelenimi gozdovi Jatne, ta se bo vedno rad vračal semkaj in si napajal oči na svežem zelenilu gozdov. Iz prijaznega obsavskega mesteca Radeč kjer za lačni želodec in žejno grlo dobiš okrepčila pri zelo povoljnih cenah v hotelu »Jadran« (v rokah odlične in napredne rodbine Trinkove), te vodi pot ob potoku Sopoti skozi divje-romantično sotesko pod Lebnikom v dolino jagnjeniško, kjer ti, popotnik, ako si se medtem užejal z izborno domačo kapljico postreže dobrohotna krčmarica »Čamru«. Pred teboj pa se že posvetijo v solncu jagnjeniške njive, jagnjeniške livade in travniki, na sredi živahna in vesela Jagnjenica s svojo belo cerkvico sv. Margarete, okrog in okrog po bregovih vinogradi s svojimi tajinstvenimi zidanicami! In okrog in okrog hribi, venec hribov, gozdovi, venec gozdov, zelenih, šuštečih. Čimerno, Ključica, Kum, Magolnik, Kladje, Osredek, Močilnevo — med vsemi pa ponosna Jatna s svojim širnim gozdovjem, ki se v njem skrivajo brhke skokonoge srne in divji petelini.

O, ti zeleni gozdovi Jatne, kakor pravljica so, kakor bajka duši popotnika, ki se je po dolgih potovanjih zleknil pod njihove senčnate krošnje na mehki mah! Sanjal bi v teh gozdovih človek, samo sanjal in nič drugega, kakor sanjajo nasproti Jatne na ostrem svibenskem vrhu razvaline grada nekdanjih mogočnih grofov Ostrovrharjev. Kaiti za sanjarenje in za odpočitek so ustvarjeni gozdovi Jatne...

Najbolj hvaležna izletna točka iz Jagnjenice je vsekakor Kum, s svojim prekrasnim razgledom po dolenjski in štajerski strani. Izplača se sopiti tudi na svibenski vrh, k že omenjenim razvalinam starega grada Ostrovrharjev, kjer sedaj kraljujejo samo še kače, pretegovaje se leno med kamenjem in grmičevjem, kakor da bi s tem hotele povedati, da je na svetu vse minljivo. Komur pa se hoče miru, odpočitka in hladovine, ta bo šel v zelene gozdove Jatne. In ne bo mu žal poti.

Zv. Kosem.

Vsako damo
vzradosti nova oprema ovoja, mnogo boljša kakovost in izdatnejše parfimiranje nadvse finega Elida pudra.
ELIDA PUDER

Dopisi

STRAŽIŠČE. Sokolsko društvo v Stražišču pri Kranju izgubija zopet zelo agilnega člana, načelnika br. Slavka Masterla, ki nas je minuli ponedeljek zapustil in je zamenjal sokolski kroj z vojaško suknjo. Pod njegovim agilnim vodstvom se je povspelo naše društvo na lepo višino, kar so pokazale zaduje telovadne akademije. Brat Masterl je bil poleg načelstva agilen v vseh društvenih odsekih, posebno pogosto je nastopal pri igrah. Odhajajočega brata Slavka stavljamo našemu članstvu za zgled, njemu pa želimo, da služi zvesto in Sokola vredno kralju in domovini ter se po odsluženju roka vrne čil v naše vrste.

SENOVO PRI RAJHENBURGU. Pred 14 dnevi je g. župnik Tratnik oznanil s prižnice, da je po cerkvenem opravilu sestanek vseh vernikov v kapelniji. Zbrali smo se moški in ženske. Seveda je bil predmet vsega »Jutro« in ostali napredni listi, katerih ne sme nihče čitati pod smrtnim grehom, ker je »Jutro« prineslo lepo fotografijo g. Korošca. Tudi senovški g. župan Škoberne so občutili nepotrebno potrebo malo udariti po »Jutru«. Seveda oba govornika nista sama sebi verjela, kar sta drugim govorila. Najboljša reklama za klerikalno časopisje bi bila, da tudi ono prinese fotografije svojega voditelja po vzorcu »Jutra« in »Domovine«. Uspeh je velik, ker se vsako nedeljo proda na Senovem 25 do 30 izvodov »Jutra« in to poleg številnih naročnikov. — Dne 30. julija se je vršila seja obč. odbora občine Senovo. Na dnevnem redu je bil proračun za l. 1928 in pa volitev raznih odsekov. Številčno razmerje večine in opozicije je 9:8. Ker pa ta »ogromna« klerikalna večina ni hotela priznati 2 odbornika opozicije za Krajevni šolski svet, je opozicija zapustila sejo pred glasovanjem o proračunu. Sklicana je druga seja z istim dnevnim redom za 1. VIII. Občinstvo je videlo pri seji, da opozicija želi stvarnega dela in zahteva le to za sebe, kar ji po številčni moči pripada. Toda g. župan ima samo svojo »glasovalno večino«, katera se vedno dviga pri glasovanju na glasen poziv g. Škoberneta, ker bi sicer kateri odbornik mogel obsedeti in glasovati z opozicijo. Glasovanje je vedno 8 proti 8 glasovom, tako da odloči g. župan. Opozicija zahteva minimalno to, da pride v kraj. šolski svet po eden odbornikov od SDS in SSJ. Ker se vsaka pametna želja in vsak koristen predlog odklanja s pomočjo odločitve g. župana, zato vidijo vsi občani gotovo cilj, da bi občina prišla zopet v abnormalno upravo potom gerentstva; potem bi bila nebesa odprta. Predlogov od te klerikalne večine ni nobenih, vse, kar g. župan rečejo, temu večina takoj pritrdi. Edina izjema je neki g. odbornik večine, ki je stavil edini predlog, da bi se uvedle posebne takse na neki luksuzni predmet, ki živi v obilici na Senovem, in to so »lovski psi«. In sicer naj bi plačal vsak lovec za svojega psa občinsko takso 100 Din na leto. Seveda je ta predlog ob burnoskem smehu propadel. Blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo!

RAKEK. V nedeljo, dne 29. julija je skoraj vse rakovško prebivalstvo spremljalo k večnemu počitku enega najagilnejših članov vseh naprednih društev, g. Josipa Kolarja. V cvetju let, komaj 30 let star, je postal žrtev zavratne bolezni. Kaj je Rakek izgubil z njegovo smrtjo, je pokazalo splošno sočustvovanje na pogrebu in ob grobu, ko je le malokatero oko ostalo suho. Posebno rakovški Sokol, v čigar imenu se je na grobu poslovil od rajnkega brat Arnež, bo še dolgo čutil vrzel v svojih vrstah. Kajti blagopokojni je bil izmed onih redkih ljudi, ki znajo s svojo prisrčno in naravno duševnostjo prepričati svojo okolico o vsem, kar je lepo in dobro. In bil je izmed onih še redkejših ljudi, ki kljub svojemu obširnemu poznanstvu ni imel sovražnikov. Naj mu bo lahka domačna semlja!

Kulturni pregled

Razstava del Jože Uprke, slikarja močnih barv iz življenja slovaškega naroda, se je otvorila prošlo nedeljo, 29. julija v Brnu. Uprka je pridružil tej razstavi tudi kolekcijo slik, ki prikazujejo našo Dalmacijo.

Meyerhold o Piscatorju. Piscatorja so zadnje čase v Berlinu razkričali za gledališkega revolucijonarja in novotarca. Zato je zanimivo izvedeti, kaj sodi o njem ruski režiser Meyerhold, ki tudi sam formira sceno v revolucijonarnem pravcu. Meyerhold živi trenutno v Parizu in je dal uredništvu revije »Monde«, ki stoji zelo blizu Barbusseu, izjavo o Piscatorjevem gledališkem konceptu. V tej izjavi pravi: Piscator je hotel v pičlem pol letu ustvariti revolucijonarno gledališče. Poslužil se je modernega odra in ga je opremil z vsemi pripomočki moderne scenične tehnike. Problemu gledališča pa ni prišel do dna in ga sploh ne razume. Njegovo pojmovanje je skrajno enostransko. On ne ve, da problem režiserja ne tiči v sceneriji, ki je samo zunanji okvir notranjega dogajanja. Miljeju vsake igre je treba prilagoditi kretnje in celo glas igralcev. V tem oziru ni storil Piscator nič. Naredil je samo nov okvir in je postavil vanj stare igralce. Piscator ne razume možnosti igralskega izražanja in ne ve, da to, kar igra, po večini ne zanima velike publike, katero bi rad priklenil nase. Sploh je problem gledališča mnogo težji kakor se misli in sodi. Jaz na primer ustvarjam gledališče že dvajset let, pa ga še vedno nisem dodelal . . .

Umetniški honorarji v Ameriki. O ameriških honorarjih se toliko piše in fantazira, da bodo gotovo zanimale stvarne številke umetniških nagrad. Med največje zaslužkarje v Ameriki spadata tenorist John Mc. Cormack in Italijan Tito Schipa. Cormack je samo na enem koncertu vnovčil okroglo vsoto 23.000 dolarjev. Za koncertni nastop mu plačajo vselej 10 tisoč dolarjev. Nekoč je zbolel in da ni bil koncert odpovedan, je mesto njega vskočila Marija Jeritza; zadovoljiti se je morala s 3500 dolarji. Poleg Cormacka prejema najvišje honorarje Schipa. Potem sledi koloraturna pevka Galli-Curci, katero prištevvajo k najprivlačnejšim pevkam v Ameriki. Šaljapin, ki ima tudi v Ameriki veliko ime, zasluži na večer 2500 dolarjev (v operi) in 4000 dolarjev za vsak koncert na turneji. Med instrumentalisti vlečejo najbolj Padarewski, Hoffman in Kreisler, ki dosežejo honorarje od 3000 do 3500 dolarjev. Najboljše plačani dirigent v Ameriki je A. Toscanini, ki zasluži z dirigiranjem vsak večer 2500 dolarjev.

V peči na kolesih

Ljubljana, 1. avgusta.

Čudno se obrača svet. Sedaj je v modi vročina. Pa se je vendar ves svet brani. Le v Ljubljani jo pridelujejo. Na električni. Smo nobel, kaj!

Spoten sem pridirjal pred kolodvorom v prazen električni voz in se zgrudil v levi kot pri vhodu. (Da bi se bil zavalil, me je premalo). Prijazni sprevodnik se je zarežal in še nezaposleni voznik si je s pestjo zamašil usta. Kakor z razbeljenega štedilnika me je vrglo na drugo stran. »Motor je spodaj in že dolgo smo na solncu,« mi je z opravičevanjem razlagal sprevodnik. Ali čisto brez potrebe, ker sem bil gotov zadoščenja. Najbrže je tudi že Schopenhauer skušal slasti škodoželjnosti na ljubljanski električni. Anahronizem ob taki vročini pač ne igra vloge, oprostite! Če pa beseda prav pride — saj ga še bukve polomijo.

Trenotek sem sedel na desni klopi, oziroma na preži, pa je že priletela sloka, bela libela. Mlada, apartna hčerka moje večno mladostne gospe prijateljice. Kajpak v levi kot na žerjavico. Si ni še popravila krilc čez kolenčka, pa je bila na moji desni. Nič v zadregi, se je smejala mladost zdrava in nagajiva, da me je pričelo greti od te strani, osla starega, in iz spominov od znotraj ven, osla nerodnega. Že pri mitnici na Dunajski cesti je zavzel »prostor na solncu« starejši možiček. Fasado je imel obloženo z lepo vijoličasto spreminjastim bakrom. Ker je vojna rekvizicija prezrla to dekoracijo, sem sklepal na protekcijo v tistih strogih časih. Je bil res Nemec, ki se po prevratu trudi s slavnoznano slovenščino blagopok. novomeškega prošta Elberta. Zelo že mora biti v letih in mrzel, da se mu ni pričel tajati težko prisluženi okras, samo pri ‚Evropi' se je šegavo nasmehnil in prestopil v našo veselo stranko na desni ter napravil prostor obširni dami z devetimi interfati in ogromno košaro. Bila je branjevskega stanu in očividno trnovskega rodu, jezna in divja, ker je omagala pod bremenom košare in vročine, zakaj še 6 kron, pa bi bilo za četrt dalmatinca. Dregnili smo se s komolci in si pomežiknili, kaj bo. Samo resignirano je nagnila zariplo mokro glavo in iz širnih globin zaječala: »Ješ, kako sem nervozna, mar bi bila pri Figovcu malo počila, oh, ti živci!« Sami šodite, ljubi kristjani, da ne bo obrekovanja ali celo natolcevanja, zakaj se je nervozna ljubljanska meščanka že pr pošti prekvartirala na našo stran. Na milo ogrevajoči škandlet, t. j. na posodo z žarečim ogljem, ki se pozimi nahaja pod stolički ljubljanske aprovizacije, torej na ta vir toplote vajenih kombinež in batirank pač ne more predreti šibka naša elektrika, zlasti ker je masa razdeljena na četrtino vagona. Edino nervoznost je torej imela moč prenesti ljubko pasantko iz spodnje leve na zgornjo desno četrt voza. Njeno zapuščeno mesto je zavzela družba z raketi. Plisirana krilca in mahedrajoče hlače tip-top in iste elegantne slonokoščene barve kakor njih blazirani obrazi. Seveda so sedeli samo kavalirji, damice so pa stale pred svojimi praznimi sedeži, da ne bi trpeli pliseji, no, in tudi linija pride najbolj do veljave, če roka ležerno visi na jermenu izpod stropa. Do frančiškanov so se obrazi že pobarvali in tudi oči so jim izstopile kakor rakom, vendar se pa jekleno trenirani gentleman ne da blamirati in so pri Prešernu izstopili hladno in molče. Malo je manjkalo, da nam res niso imponirali. Sicer bi bila to prav za prav naša dolžnost — ob tej vročini pa človek še na maniro pozabi. Za njimi tolažba! Kakor lilija je pridehtela in kakor žolica je pridrhtela — slišite, ob tej prepeki vendar žolici ne bom rekel hladetina — okrogla in valovita, kakor mleko bela, zasopljena in smehljajoča se obilna blondina. Uf, tako bi dejal, da je bila kožica še tanjša in mehkejša kakor njeno belordeče pikčasto, tako rekoč prelestno prozorno oblačilce. Z zaokroženo gracijo se je kakor pernica spustila na tisto polovico klopi na levi ob vhodu. Že na mostu se mi je zazdelo, da nekaj cvrči, in pred kresijo me je prav prijetno v nosu poščegetal duh po ocvirkih. Njej se pa še nič ni zdelo. Mehkega sem srca, da nisem mogel več obstati, no, in tudi karto sem imel za presesti. Uboga lepotica, ne gre mi iz glave, tako se mi smili. Morebiti še vedno sedi v tistem preklicanem kotu, ki dela vsem na nasprotni strani toliko veselja. Kako se bo zjokala revica, ko pri preoblačenju doma opazi na novi obleki ogromen masten madež! Prav čisto nič. Zakaj? Zato!

Tako nas je ta strahoviti slučaj podučil, da se nemoderno tapecirana dama lahko shujša tudi doma brez stradanja, doktorjev, maseriev, telovadbe in drugih dragih ter zamudnih pripomočkov, ki sploh nič ne pomagajo.

Elektrika je čez vse!

Ob državnih mejnikih

Valtrski vrh, koncem julija..

Po nekoliko dneh sladke počitniške brezdelice v hladni orehovi senci velja prvi obisk plešču Blegašu, ki žal še vedno nima tako potrebne in zaželjene planinske koče ali vsaj skromnega zavetišča. Gotovo bi se število turistov na to lepo razgledno točko povečalo, tako so pa le redki gostze, ki prihajajo tja gor. Prekrasen je bil razgled proti severu in zapadu na Triglavsko skupino, na vrh Porezna, Krna in Rattovca, ko sem ob vzhajajočem soncu stopil častitemu očaku na golo teme. Južna in vzhodna stran tja proti Ljubljani pa je bila meglena in zadremana. Prekratki počitek na županovem senu v Žetini nadomestim v pelerino zavit v opojno dišeči planinski flori. Ko se predramim, je že pozna dopoldanska ura.

Tudi letos me vabi zanimiva gorska vas Davča, toda ne z dohodom po dolini, temveč v zapadno stran na levo po grebenih ob državnih mejnikih. V pičli pol ure dosežem vidne glasnike usodne rapallske pogodbe. Prvi tak nesrečni mejnik si ogledam od blizu. Tri do štiri pedi visok cementni kamen ima na širji ploskvi na naši strani napis »SHS« in letnico 1920, na italijanski strani pa veliko črko »I« in isto letnico, na ožjih ploskvah so arabske in rimske številke sektorja. Na gladki vrhnji ploskvi so zarezane črte v smeri proti prejšnjemu in nadaljnemu mejniku. Kamni so postavljeni v vidni razdalji drug od drugega. Na raznih krajih se uverim na licu mesta, da poteka meja v očividno korist Italije: vrhovi so na njeni strani, dočim so postavljeni mejniki globoko spodaj čez jarke na naši strani. Nehote se ti ob takem opazovanju vsiljujejo vprašanja: kdo vse odgovarja za tako krivično razmejitev? Kdo vse je sodeloval pri takem protinaravnem raztelesenju? Mar niso bolj pravične meje grebeni gora in struge voda? Da niti ne govorim o najbolj pravičnih, pred bogom in ljudmi za vsako državo najbolj pravilnih jezikovnih mejah. Mogoče bi bilo le kaj boljše, če bi bili vsi kakor tisti Krpan nad Davčo, ki je bil že določen na italijansko stran, pa se je uprl in pretepel z laškimi iblajtarji ter končno le dosegel, da je ostal s svojim posestvom na naši strani. »O, veli moj Joža, Krpan moj krepki, da mi je dana vajina pest!«

Nadaljujem pot po izhojeni stezi ob mejnikih. Taka steza je tudi na italijanski strani. Uporabljajo jih naši in laški graničarji in financarji. Za hip se loči naša steza od mejnikov in krene v gozd. Zdrznem se in zaustavim korak, če nisem pomotoma prekoračil granice. Iz gozda slišim glasove ljudi in tesanje sekire. Ko še nadalje motrim položaj se mi približa naš vojak s pozivom, naj le mirno nadaljujem pot. Pri naših graničarjih sem. Tešejo si karavlo, stražnico, eden pa stoji nedaleč s puško na straži tik ob meji. Sami mladi ljudje, Slovenci, Hrvatje in Srbi iz raznih krajev države. Le malokdo zaide iz doline sem gor v samoto, zato so očividno tem bolj veseli spremembe. Po kratkem odmoru nadaljujem pot po stezi ob mejnikih. Pridem do odprte planinske košenice, kjer kosita dva kmeta in grabi odraslo dekle. Plahi in nezaupni se mi vidijo v razgovoru. Umljivo mi postane, ko izvem, da so to dvolastniki, ki imajo dom na italijanski, del posestva pa na naši strani. Še bolj jih razumem, ko opazim tik za mejniki v senci smrek dva italijanska financarja in fašista

V hudi opoldanski vročini dospem do ličnega kmetskega doma. Ob vozu sloni kmet, pri njem kakih pet let star deček, oči dva žareča oglja, tuj tip. Na prijazne besede dete ne da odziva in se skriva za kmetom, ki ga osorno poziva naj odgovarja. Ko ostanejo tudi njegove prijazne besede brez odgovora, pojasnjuje kmet sam, da otrok ni njegov in ga ima samo v reji. Mati je mrtva, oče pa je Italijan — Kalabrez, ki je šel po svetu, bogve kam... Uboga tuja in vendar nedolžna mešana kri, koliko boš morala še preslišati in pretrpeti! —

Pri Vrhovčevih v Davči se na dišečem senu mehko leži in se sladko spi. Posestvo je oddaljeno nekaj minut od meje. Senožeti segajo do vrha Porezna, kjer imajo baš sedaj polne roke posla s košnjo. Že ves teden so gor in ostanejo zgoraj še drugi teden. Domov prihaja na večer samo gospodar, ki pripelje seno in se vrača drugo jutro s hrano. Zvečer pride v vas tudi financar, ki me ošine izprva z nezaupnim pogledom, pa se kmalu uveri, da kljub nabasanemu nahrbtniku ne spadam v njegovo področje. Vesel je družbe iz doline, pa pripoveduje, da je iz Tržiča doma, — kar ga sicer tudi jezik razodeva, da je bil šest let v Makedoniji in je bil zadovoljen tam spodaj, sedaj se je pa vrnil v ožjo domovino in se bo kmalu oženil. Vse to razlaga in pripoveduje v smehu in mladostnem veselju. Prav za prav njegov obisk pri hiši ni zasebnega značaja, temveč je prišel po uradnih poslih zaradi davka na posle. A zala rdečelična dekla Kristina smatra to za šalo, nič ne verjame in se tako prisrčno smeje, da se ji blišče kakor rena beli zobje. Ej, lepo je tam gor v Davči, kjer je tako svež planinski zrak in tako čvrsta in vesela mladina!

Drugo jutro zarana imam že zopet palico v roki in pot gre navzdol proti Leskovcu ob mejnikih. Spotoma naletim zopet na dvolastnika tam preko, ki opravlja košnjo na naši strani. Ta je nekoliko bolj zgovoren. S tiho resignacijo razkriva svojo notranjo bol. Nikjer pravice, nikjer spoštovanja slovenskega jezika. Imeli so sodnika, Slovenca, pa vendar je moral občevati s stranko potom uradnega tolmača. Sedaj pa nimajo nikjer več niti učiteljev. Ostalo je samo še nekaj duhovnikov, a tudi nanje pazijo fašisti z jastrebjimi očmi, na vsako besedo, na vsak korak. Šole italijanske, tako, da se deca ničesar ne nauči. O davkih pripoveduje, kako so raznovrstni: na vozove, na vsako glavo živine, na okna in tako neznosni, da trajno ne bo mogel vzdržati. Že letos je plačal nekaj lir manj, kakor tisoč in še misli, da ne bo dovolj. Ali in kdaj bo boljše? Na to ni točnega odgovora, vsaj za enkrat še ne.

Po strmih vijugah se spuščam navzdol v gorsko vas Leskovec, ki je režejo državni mejniki na dvoje. Usidram se v dobri gostilni pri Bevcu, kjer zopet poslušam in občutim našo narodno bol. Strašno divjajo fašisti onstran meje. Za vsako malenkost pretepajo ljudi, z ženskami pa ravnajo grdo, da ni moč opisati. Najbolj pokvarjeni elementi vstopajo v fašiste, ki jih niti italijanski financarji in orožniki ne morejo. Naši tam preko ne smejo v par minut oddaljeno leskovško cerkev in tudi že več let niso bili onstran pri svojih sorodnikih.

Ali ovete še tihotapstvo? Malo, dogajajo se le posamezni poizkusi tihotapljenja kolonijalnega blaga, kave, čaja in sladkorja. Uboga Italija, ako je tam celo te vrste blago dražje. Težko atmosfero gostilničarjevega pripovedovanja povečava opoldanska soparica. Na steni opazim sliko na steklu, prizor iz gostilne, z napisom: Dons sa dnarje juter toko.« Očividno antikviteta. Gostilničar pripoveduje, da je slika stara najmanj sto let. Podobca je bila prodana v Davči za 1000 Din. Ko mine najhujša popoldanska vročina, nadaljujem sestop v Poljansko dolino in zvečer zaključim tridnevno turo ob državnih mejnikih.

R. D.

Izjava

Podpisani izjavljam, da so moje obdolžitve glede osebne časti, ki sem jih izrekel dne 30. in 31. julija t. l. o gospe Josipini Rom iz Celja napram gospodu Alojziju Steger, trgovcu v Gerncih pri Ptuju kakor sploh napram vsaki drugi osebi, neresnične, ker sem iste izgovoril v zmoti in nevednosti ter iste preklicujem in obžalujem.

Celje, dne 31. julija 1928.

1356 V. LUKMAN

Propagandna akcija Jugoslovenske Matice v Južni Srbiji

Skupina slovenskih visokošolcev in učiteljskih maturantov, ki potuje po južnih delih države, da informira tamošnje prebivalstvo o trpljenju naših bratov v Italiji, je obšla že vse večje kraje v Južni Srbiji in je momentano na poti v Črno goro.

Od udeležencev turneje smo prejeli poročilo, da je propagandna akcija nad vse pričakovanje dobro uspela. Povsod so bila predavanja o razmerah naše manjšine v Italiji predmet največje pozornosti. Večkrat je prišlo med publiko do pravih čustvenih izbruhov. Govorili so: »Vaša bol je naša bol! Kadar se bomo merili z zapadnim sosedom, ne bomo deljeni na narode in plemena, ne na prečane in Srbijance, ampak na regimente in bataljone.«

Akademije v Aleksincu, Nišu, Kumanovem, Prilepu, Bitolju, Ohridu in Prištini so bile prisrčne manifestacije bratske vzajemnosti. To je razveseljivo še posebno v tem času kritičnega notranje-političnega položaja.

Iz razgovorov, ki so jih imeli posamezni udeleženci turneje z meščani v navedenih mestih, je sklepati, da bi tamošnje prebivalstvo z veseljem pozdravljalo ustanavljanje podružnic JM v teh krajih.

Prebivalstvo Južne Srbije se dobro zaveda, da je Italija soudeležena pri vsaki akciji makedonstvujuščih, ki povzročajo, da prilike v tej deželi še vedno niso take, kakor bi bilo želeti.

Četniški vojvoda Mina Stanković je povedal marsikaj zanimivega o italijanskem spletkarjenju v Južni Srbiji in je izrazil željo, da bi se s svojimi ljudmi rad pogledal iz oči v oči s kobaridskimi junaki.

Omenimo še, da je italijanski konzul v Bitolju protestiral pri tamošnjem velikem županu zaradi predavanja o naši manjšini v Italiji. Zahteval je ustno satisfakcijo naših študentov, ki pa se, seveda, na take želje niso ozirali.

Sokol

Župni zlet na Sušaku. Sokolska župa Ljubljana. Skupen odhod članstva, ki se udeleži zleta na Sušaku, je v soboto 4. t. m. z vlakom, ki odhaja iz Ljubljane gl. k. ob 18.45. Za prostor v vlaku bo preskrbljeno. Članstvo zunaj Ljubljane naj si uredi svoj dohod tako, da bo imelo zvezo s tem vlakom. Prihod na Sušak v nedeljo 5. t. m. ob 8. zjutraj. Potuje se v civilni obleki, brezpogojno se pa mora vzeti s seboj tudi sokolski kroj. Povratek s Sušaka v nedeljo 5. t. m. zvečer ob 20., prihod v Ljubljano v ponedeljek 6. t. m. ob 9.08. Udeležence opozarjamo, da se po možnosti drže teh navodil. — Župno starešinstvo!

Sport

Nacionalni miting SK Ptuj

V nedeljo se je vršil v Ptuju nacionalni lahkoatletski miting SK Ptuj. O igrišču samem bi morali pripomniti, da je ostalo isto kakor je bilo pred tremi leti, ko smo prvič startali v Ptuju, t. j. slabo, zelo slabo. — Mislimo, da bi bil klub z malo truda in volje lahko popravil igrišče. — Tekališče samo je neravno, so hribi in doline, zavoji so pa tako ostri, skoroda pravokotni da je dosega dobrega rezultata nemogoča. Proga na 100 m gre v hrib in je valovita. — Vodeča kluba v lahkoatletiki Slovenije, Ilirija in Primorje, nista štedila ne truda ne stroškov, samo da pripomorejo propagandi lahkoatletskega sporta v Sloveniji. — Čuden vtis je napravilo, da so se odrekala izprašanim sodnikom sodniška mesta. — Dobro bi bilo, da se že enkrat razčisti vprašanje, kdo sme in kdo ne sme biti lahkoatletski sodnik! Besedo imajo gg. lahkoatletski sodniki, ki so v prvem redu na tem vprašanju interesirani. Rezultati sami so povprečni razen v metu diska in krogle, kjer je Slamič dosegel z ozirom na slabo vreme zelo lepe mete. Največje presenečenje je bil tek na 100 m, kjer je izpadel že iz prvega predteka Stepišnik. — V prvem predteku so startali Režek, Stepišnik in Perovič, v semifinalih pa sta startala Perovič in Režek, vsak v svojem predteku kot zmagovalec. — V finalu je Perovič gladko in sigurno odpravil Režeka. Čas 11.7 je, če upoštevamo slabo in mehko tekališče ter deževno vreme, zelo dober. Od lahkoatletov SK Ptuj moramo omeniti Wallnerja, ki je startal na 3000 m, in Pavšiča, ki bi z dobrim treningom lahko postal resen konkurent za prvenstvo Jugoslavije v svojih discipliiah.

Rezultati so bili naslednji:

100 m: 1. Perovič (Pr.) 11.7, 2. Bežek (Il.), 3. Pavšič (Ptuj).

200 m: 1. Stepišnik (Il.) 24.7, 2. Režek (Il.), 3. Junger (Pt.)

400 m: 1. Žorga (Pr.), 2. Furlan (Pr.) 3. Junger (Ptuj.

3000 m: 1. Slapničar (Pr.), 2. Wallner (Ptuj), 3. Šporn (H.).

4×100: 1. Ptuj. Ilirija in Primorje diskvalificirana zaradi prestopa.

Disk: 1. Slamič (P) 35.13, 2. Murn (Ptuj), 3. Petkovšek (Pr.).

Kopje: 1. Petkovšek (Pr.), 2. Cimperman (Pr.), 3. Stross (Ptuj).

Krogla: 1. Slamič 11.30 (Pr.), 2. Murn (P.), 3. Petkovšek (Pr.).

Skok v vis: 1. Korče 155, 2. Medica, 3. Furlan (vsi Primorje).

Skok v dalj: 1. Režek (Il.) 6.045, 2. Stepišnik (Il.), 3. Korče (Pr.).

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 18. uri strogo obvezen trening za sledeče igralce: Jančigaj, Jug I in II., Pišek, Sočan, Svetic, Slamič, Šenica, Terček, Uršič, Vidic, Vrhovnik in Zemljak. — Načelnik.

SK Ilirija (nogometna sekcija). — Danes v četrtek ob 18. uri trening juniorjev na dva gola. Točno in polnoštevilno! Posebej se poziva na trening igr. M. Tomažič. — Načelnik.

Juniorske tekme za pokal SK Ilirije. (Službena objava medklubskega odbora.) — K letošnjemu tekmovanju so se prijavili klubi: Slavija (delegat v medkl. o. Dečman Ant.), Jadran (Milač Leop.), Mladika (Zorman Franc), Savica (Koman Janez), Mars (Pavlica Miro), Ilirija (Mahkovec Al.), Svoboda (Czerny Avg.), Reka (Galič Lojze), dalje mariborski klubi: Železničar (Ilovar Lojze), Maribor (Nerat Joža), Svoboda (Kokol Hinko), Rapid (Simonc). — Tekmovanje se bo vršilo po pokalnem sistemu (klub, ki zgubi tekmo, izpade iz nadaljnega tekmovanja), in sicer ločeno v Mariboru in v Ljubljani, oba okrožna prvaka pa bosta igrala finale. Izvedbo tekem v Mariboru je prevzel M. O. v Mariboru. Za I. kolo v Ljubljani so bili izžrebani klubi sledeče: Svoboda : Mladika (v soboto 4. VIII. ob 18. uri), Slavija : Savica (v nedeljo 5. t. m. ob 9. dopoldne), Jadran : Reka (5. t. m. ob 16.30, Ilirija : Mars (5. t. m. ob 18.). — Službo pri ljubljanskih tekmah opravlja v soboto in nedeljo popoldne g. Czerny, v nedeljo dopoldne g. Dečman. Vsak klub mora postaviti za svojo tekmo po dva starejša reditelja ter sposobnega stranskega sodnika. Nastop rediteljske in blagajniške službe vedno pol ure pred pričetkom tekme. Blagajnika postavi medklubski odbor. — Opozarja se na propozicije juniorskih tekem, ki so bile objavljene v »Jutru« z dne 26. 7. — Tajnik.

Naši onstran granic

p— *Strašna nesreča mladega goriškega zdravnika.* V Krminu se je ponesrečil v ponedeljek slovenski zdravnik g. dr. Fran Marušič, asistent v bolnici »Casa Rossa« v Gorici. Vozil se je z motornim kolesom in zadel ob neki kamijon. Pri padcu mu je prišla desna roka pod težko kolo avtomobila, ki mu jo je zdrobilo. Prepeljali so ga takoj v goriško občinsko bolnico, kjer so mu njegovi stanovski tovariši odrezali roko nad zapestjem. Nesrečni doktor je iz znane solkanske rodbine.

p— **Na Sveti gori** obnovna dela še vedno niso končana. Delo na baziliki je zastalo. Pravijo, da ni več denarja. Tako se danes ne ve, kedaj bo slovesna inavguracija bazilike, ki je bila določena za letošnji avgust Dotok romarjev na Sveto goro je vedno enako velik. Lani je bilo na Sveti gori romarjev 50.000. Po ogromni večini Slovencev! Na Sveti gori je sedaj vse laško in fašistično. Laški patri so navdušeni fašisti. »Piccolo« pravi, da morajo zunanji Slovenci v kontaktu z versko Italijo občutiti njen velik duhovni vpliv in Italija jim mora pokazati, kaj vse zmore. »Piccolo« se čudi, da prihaja na Sveto goro toliko Slovencev z onstran meje. Čudimo se tudi mi.

p— **»Nebotičnik« v Trstu.** Zgradili so veliko stavbo s pročeljem na ulico Cavour, ki s stolpom dosega visokost 40 metrov. Temelj stavbe sega pod zemljo 3.30 m. Načrt je napravil arhitekt Berlan. Delo je trajalo dve leti. Stavba je originalna in po svoji barveni strani v živem nasprotju z drugimi hišami. Z dnem 24. avgusta postane nebotičnik udobna stanovanjska hiša.

p— **Naučni minister pozdravlja učitelje v Julijski Krajini.** Novi naučni minister Belluzzo je poslal v Julijsko Krajino pozdrav učiteljem. S kriterijem in čustvom ki sta ga vodila tri leta v ministrstvu za narodno gospodarstvo, hoče delati tudi v naučnem ministrstvu, zanašajoč se na sodelovanje krajevnih upravnih činiteljev in na disciplino velike učiteljske družine, kateri pripada on že 30 let. Šolski skrbnik Mondino je takoj odgovoril, da bo obmejna šola vedno zvesta čuvarica italijanstva. Poklonil se je ob tej priliki tudi prof. Leichtu, ki je sedaj duša naučnega ministrstva in ki pozna vse šolske probleme. On se hoče na svojem novem mestu uveljaviti kot poseben pospeševatelj italijanske šole v novih provincah.

p— **Odšel je** iz Vrtojbe v Maribor gospod Fran pl. Locatelli. Ginljivo so se poslavljali od njega številni njegovi znanci in prijateiji. Dolga leta je županoval v Vrtojbi, kjer je ustanovil tudi čitalnico.

p— **Tudi stare ženice žalijo orožnike!** Pred sodnikom v Gorici je stala 70 letna Peliconova gospodinja iz Šempasa. Sin je mesar in mati je baje zakrivila pri tehtanju mesa neke nepravilnosti. Orožnik jo je prijel in odgnal v zapor. V ovadbi na sodišče je napisal tudi, da ga je starka užalila. Sodniku je Peliconova zatrjevala, da je povsem nedolžna in da ni res, da bi bila razžalila orožnika. Obsojena je na 2 meseca in 15 dni zapora ali pogojno.

p— **Na trgu v Sežani** 23. t. m. so prodajali živino 300—340 lir stot, teleta 450 lir stot mrtve teže, konje do 2500 lir, prešičke 100—160 lir. Na trgu je bilo 428 glav živine. Kupčija srednja.

k— **S Koroškega.** Problem narodnega katastra in ukinjenje utrakvističnega šolstva razburja duhove na obeh straneh. Bati se je pritiska s strani večine, da se mnogi Slovenci ne bodo upali vpisati in da bi Nemci dirigirali v kataster vse »deutschfreundliche« Slovence, ki bi morda dobili večino v Narodnem svetu! Utrakvistično šolstvo je zgrajeno na dejstvu, da govorijo šestletni otroci ob vstopu v šolo samo manjšinski jezik. Bistvo kulturne avtonomije pa je odstop celotnega manjšinskega šolstva v upravo manjšine, torej tudi utrakvističnih šol. Kulturna avtonomija naj bi ustvarila razmere, v katerih bi večina ustanavljala in upravljala samo nemške šole, katere bi obiskovali otroci, zmožni slediti samo nemškemu pouku, za vse one otroke, ki tega niso zmožni so manjšinske šole pod upravo Narodnega sveta. V manjšinsko šolo spadajo torej otroci, ki ne obvladajo večinskega jezika. To bi moralo biti prav večini, ki bi pritegnila k sebi vse otroke, ki so po jeziku pripadniki nemškega naroda. Slovenci zahtevajo kulturno avtonomijo za vse Slovence. Rešitev tega vprašanja je mogoča le v sporazumu med večino in manjšino. — Nekaj zastopnikov berlinskega zavoda za vzgojo in pouk je posetilo Celovec. Župan jih je pozdravil in opozoril, da biva ob meji prebivalstvo, ki je vredno zanimanja in varstva vseh Nemcev! — Nemški listi tožijo da je pri sodiščih premalo pravnih praktikantov. Delo zastaja in razprave se ne vršijo redno. Lani je prosil za praktikantsko mesto neki slovenski jurist pa mu ga niso hoteli dati!

Šah

Šahovska olimpijada v Haagu

Dne 21. julija se je v Haagu začela kot nekak pendant k olimpijadi atletov šahovska olimpijada, po številu druga, ki jo je otvoril predsednik mednarodne šahovske zveze F. I. D. E. Šahovska olimpijada je razdeljena v dve konkurenci: v individualno tekmovanje in v tekmovanje po moštvih. V obeh konkurencah manjkata Anglija in naša država, ki bi po svojih reprezentantih — dopuščeni so samo amaterji — dr. Vidmarju, prof. Asztalosu in Kostiću nedvomno figurirala med prvimi.

V turnirju za »olimpijskega amaterskega prvaka« sodeluje nič manj kakor 16 igračev iz 16 različnih držav. V turnirju moštev pa je udeležba še večja, zakaj zastopanih je 17 dežel in v vsakem teamu igrajo štirje šahisti. V turnirju teamov korakajo na čelu Danska Madžarska in ameriške Zedinjene države, med tem ko ima med individualnostmi največ izgledov Holandec dr. Uuwe, ki je v sijajni kondiciji. Zelo dobro reprezentira tudi dr. Treybal Češkoslovaško, razočaral pa je Madžar Steiner.

V prvem kolu je dr. Euwe porazil Steinerja, dr. Treybal Cherona (Francija), Araisa (Mehika) Carlsa (Nemčija) Čepurnov (Finska) Hennebergerja (Švica). Mattison (Letonska) dosedanji olimpijski prvak) Nilssona (Švedska) in Golmayo (Španija) Rosselija (Italija). Remis sta se končali partiji Becker (Avstrija) Whitaker (USA) in Tynoler (Romunija) Przepiorka (Poljska.)

Drugo kolo: Euwe zmaga nad Beckerjem, Treybal nad Steinerjem, Przepiorka nad Whitakerjem, Golmayo nad Tyrolerjem Mattison nad Rosselijem, Henneberger nad Nilssonom in Cheron nad Araiso Carls remizira s Čepurnovim. **Stanje:** Euwe, Treybal Golmayo Mattison 2, Čepurnov, Przepiorka 1½, Cheron, Araisa, Henneberger 1, Carls, Becker, Whitaker, Tyroler ½, Steiner, Nilsson, Rosseli 0.

Tretje kolo: Euwe porazi Whitakerja, Treybal Beckerja, Araisa Steinerja (!) Carls Nilssona, Henneberger Rosselija in Mattison Tyrolerja. Remis: Przepiorka - Golmayo in Čepurnov - Carls. Stanje: Euwe Treybal, Mattison 3.

Četrto kolo: Euwe remizira po trdi borbi s Treybalom, Čepurnov zmaga nad Steinerjem, Whitaker nad Golmayem, Nilsson nad Cheronom, Carls nad Rosselijem. Remis: Mattison - Przepiorka, Henneberger - Tyroler. Na vodstvu so Euwe, Treybal, Mattison s 3½.

Peto kolo: Euwe zmaga nad Araiso, Golmayo nad Mattisonom, Nilsson nad Steinerjem (peti Steinerjev poraz!) Przepiorka nad Hennebergerjem, Becker nad Čepurnovim, Carls nad Tyroleriem in Cheron nad Rosselijem. Treybal - Whitaker je ostala neodločena. **Stanje** po petem kolu: Euwe 4½, Treybal 4, Mattison, Golmayo, Przepiorka in Carls 3½, Čepurnov 3, Araisa, Cheron, Henneberger 2½, Becker, Nilsson, Whitaker 2, Tyroler 1, Steiner, Rosseli 0.

V turnirju moštev naj navedemo nekatere važnejše izide: USA-Francija 3:1, Madžarska-Poljska 3:1, Argentina-Romunija 3:1, Belgija-Avstrija 3:1, Češkoslovaška-Danska 3:1, Švica-Belgija 2½:1½ Holandska-Rumunija 3½:½, Danska-Italija 2½:1½, Francija-Poljska 1½:1½ (1), Češkoslovaška-Avstrija 3:1, Madžarska-Švedska 1½:1½ (1).

V amaterskem turnirju je stanje po sedmem kolu naslednje: Euwe 6½, Treybal 6, Mattison 5½, Carls 4½, Przepiorka 4.

Knjige o polkah

Na narodni praznik

Štirje prizori za slavnostne prilike. Spisal prof. dr. Ivan Lah. Dobiva se pri Jugoslovenski Matici v Ljubljani po 10 Din.

Vrzel in nedostatek primernih iger in prizorov, povzetih iz naše domače zgodovine, za vprizoritev ob svečanostih naših narodnih praznikov, je zamašena s to 155 strani obsegajočo, lično knjižico. Štirje prizori podajajo kratek pregled jugosl. zgodovine v prozi, še več v vezani ali pesniški obliki. Prvi prizor je naslovljen: Na kraljev dan. Pisatelj poda kratek opis Karagjorgjeviče-ve rodbine od prvih začetkov do danes. V drugem prizoru je kratek opis Kosova in Gospesvete. Tretji prizor je ujedinjenje. Tu je podano vse veselje in sreča, ki smo jo doživeli z osvoboditvijo izpod tujega jarma. Vendar sta to veselje in sreča še kaljena in nepopolna, ko se spomnimo na še zasužnjene brate v Primorju in Korotanu. Vila ujedinjenja nas tolaži z besedami: »Pride dan, ko zginejo mrakovi, jasno solnce nam zopet zasije«. V zadnjem četrtem prizoru »Letnice«, je še enkrat v pesniški obliki podan občni povzetek in pregled z navedbo letnic naših najslavnejših, veselih, pa tudi trpkih zgodovinskih dogodkov od našega prihoda do sedanjosti. Knjižico, ki velja le 10 Din in se prodaja v prid Jugoslov. Matici najtopleje priporočamo v nabavo vsem šolam, posvetnim in obče kulturnim društvom, pa tudi zasebnikom. P.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 1. avgusta 1928. Višina barometra 308.8 m

Kraj (opazovanja)	Čas	Barom.	Temper	Rel. vlaga v %	Smer vetra in brzina v metrih	Oblačno 0—10	Padavine v mm	Padavine do 7. ure
Ljubljana ..	8.	764·4	21	73	mirno	0		
Maribor ...		763·6	21		ENE 2	0		
Zagreb		763·8	22	76	SW 3	0		
Beograd ...		763·4	28	51	ESE 3	0		
Sarajevo ...		763·6	23	52	mirno	0		
Skoplje		765·3	27	56	mirno	0		
Dubrovnik ..	7.	760·5	29	63	W 2	0		
Split		761·4	28	66	mirno	0		

Solnce vzhaja ob 4.44, zahaja ob 19.28, luna vzhaja ob 20.6, zahaja ob 3.45.
Najvišja temperatura danes v Ljubljani 30.0 C, najnižja 16.0 C.

Dunajska vremenska napoved za četrtek: Semintja oblačno, brez bistvenih padavin morda nevihte. Vroče.

Tržaška vremenska napoved za četrtek: Normalni lahki vetrovi. Nebo večinoma jasno. Temperatura od 23 do 31 stopinj. Morje mirno.

Domače vesti

Štivo tega tedna

Izšla je najnovejša številka prijubljene tedenske revije »Življenje in svet«, ki prinaša konec

napete povesti »Ukradeni smaragd«

in črtico »Stava brez izgube«. Za vsakogar bo zanimiv prirodopisni opis avstralskega pragozda z naslovom:

»Tajne in čuda avstralske prirode«,

dalje pregled

najnovejših letalskih uspehov,

razprava

o preúnikih današnjih ptic,

življenjepis

božanskega pevca Franca Schuberta.

Dalje imaš v tej številki poučen opis

dunajske posvetovalnice za izbiro poklicev

in razpravo

o plezalstvu in plezalcih.

Ljubitelje slik bo razveselila krasna

umetniška priloga

»Na Jezerskem.«

Vrhu tega je v tej številki cela vrsta slik iz mesta Carcassonne v Južni Franciji, ki je minule dni slavilo dva tisoč letnico obstoja.

To obilno, pestro in poljudno lahko štivo te stane komaj 2 Din. »Življenje in svet« zahtevaj v vsaki boljši trafiki, naroča pa se v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

---

* **Položnice so prejeli naročniki, ki jim je potekla naročnina koncem julija.** Z njimi naj obnove naročnino na poštnem uradu in plačajo na nje odpadli znesek takoj prve dni meseca avgusta. Z naglim vplačilom olajšajo upravi lista delo, sami pa se zavarujejo pred opomini. Iz tega razloga naj prizadeti čimprej poravnajo tudi zaostanke. Uprava nadalje ponovno prosi, da si naročniki v lastnem interesu pri selitvah (premeščenja ali odhod v kopališča in letovišča ter vrnitev iz njih) pravočasno sporočijo premembo naslova, da bodo lahko brez prekinjenja prejemali list. Upravništvo »Jutra«.

* **Vse krajevne organizacije in zaupnike SDS v mariborski oblasti** obvešča oblastno tajništvo SDS v Mariboru o naslednjem: 1. Da se izognemo v bodoče neprijetnosti, da bi se s strani pošte dostavljala pisma, naslovljena na Oblastni odbor SDS v Mariboru, Oblastnemu odboru mariborske oblasti, torej v roke klerikalnih gospodov, naj se vsi dopisi, četudi so namenjeni Oblastnemu odboru stranke, adresirajo na kuvertah in dopisnicah na: **Oblastno tajništvo SDS v Mariboru, Cankarjeva ulica 1.** Zgodilo se je namreč, da se je pismo važne politične vsebine namesto strankinemu oblastnemu odboru dostavilo Oblastnemu odboru mariborske oblasti in tam tudi odprlo. 2. Da moremo napraviti **program za shode KDK** v mariborskem volilnem okrožju v mesecih avgustu, septembru in oktobru, na katerih bodo poročali narodni poslanci gg. dr. Pivko, Urek, Pucelj, dr. Žerjav in dr. Kramer, naj nam vse one krajevne organizacije in vsi oni zaupniki, ki v svojih krajih želijo kake shode, to nemudoma, **najkasneje do 15. t. m.,** javijo pismeno. V dopisu naj navedejo tudi dan, ki ga smatrajo primernega za shod v svojem kraju. Opozarjamo pa, da bodo shodi z gori navedenimi poslanci mogoči po večini samo v centrih posameznih sodnih okrajev. Seveda se pa izven teh velikih okrajnih zborov lahko vršijo in se bodo tudi vršili manjši lokalni shodi, na katerih bo tudi po možnosti nastopil eden ali drugi poslanec.

* **Zborovanja zaupnikov KDK v Št. Janžu na Dravskem polju in v Račju 12. avg.** V nedeljo **12. avgusta** ob **8. uri** zjutraj se vrši v prostorih gostilne **Žel v Št. Janžu** na Dravskem polju zbor zaupnikov KDK iz občin Št. Janž, Sv. Marjeta, Hajdina, Slovenja vas, Vurberg, Sv. Martin, Gor. in Sp. Duplek, Dogoše, Sv. Miklavž, popoldne ob **2. uri** istega dne pa v **Račju** v gostilni pri Jugoslovanu zbor zaupnikov KDK za vse občine župnij Slivnica, Fram, Hoče, Zgor. Poljskava, Sp. Poljskava in Cirkovci. Na obeh zborih bosta poročala o političnem in gospodarskem položaju g. narodna poslanca **dr. Ljud. Pivko in Ivan Pucelj.** Vsi pristaši KDK iz navedenih okolišev so vabljeni, da se obeh zborov polnoštevilno udeležijo. — Oblastni tajništvi SDS in SKS v Mariboru.

* **Diplomatske vesti.** Francoski poslanik na našem dvoru g. Dard in rumunski poslanik g. Filodor sta se včeraj zjutraj z Bleda vrnila v Beograd.

* **Uredba o filozofski fakulteti v Ljubljani.** Minister prosvete je izdal uredbo o izpremembah in dopolnitvah dosedanje uredbe o filozofski fakulteti univerze v Ljubljani. Nova uredba je že stopila v veljavo. Razglašena je v »Službenih Novinah« z dne 30. julija 1928. Izpiti po novih skupinah so obvezni za one slušatelje, ki se bodo vpisali v filozofsko fakulteto po dnevu, ko je ta nova uredba stopila v veljavo.

* **Provokacija klerikalcev v Sinju.** V Sinju so v nedeljo tamkajšnji frančiškani streljali z možnarji na čast nove Koroščeve vlade. Zvečer je koncertirala tudi orlovska godba. Tako postopanje frančiškanov je povzročilo veliko razburjenost med tamkajšnjim ljudstvom. Ko je orlovska godba še igrala, so se zbrali pristaši KDK in začeli demonstrirati proti drznosti frančiškanov. Ker so klerikalci pričeli s protidemonstracijami, je prišlo do spopada; nastal je pretep, pri katerem je bilo več oseb ranjenih. Demonstracije so trajale do polnoči. Občinski načelnik je grajal provokacije Koroščevih pristašev; tudi večji del posvetne duhovščine je proti klerikalnemu ministru Bariću. Pričela se je akcija, da se izglasuje nezaupnica Bariću ter da se desavuira njegova politika in njegov vstop v vlado dr. Korošca.

* **Zakon o nošnji orožja.** Minister za notranje zadeve je izdal uredbo o izvrševanju novega zakona o nošnji orožja. Uredba je objavljena v »Službenih Novinah«.

* **Iz Rogaške Slatine** nam pišejo: Občinski odbor izgubi svojega člana g. Avgusta Stoinschegga. Pred vojno je bil mnogo let župan v tukajšnji občini. Pri zadnjih volitvah je bil izvoljen na nemški listi. Za drugega svetovalca je bil izvoljen s štirimi glasovi. Pravi, da odstopa zaradi tega, ker ne obvladuje zadosti slovenskega jezika! Zadnji čas, da se nemška gospoda popolnoma priuči našega jezika! Najbrže je odstopil tudi zato, ker mu povzroča velike skrbi njegovo gospodarstvo. Stoinschegg odhaja in na njegovo mesto prihaja gosp. Löschnigg. Upamo, da bo znal on dosti slovensko za seje občinskega odbora. Doma pri njem je seveda vse nemško. Gospoda dr. Šter in Šentjurc izgubita z odhodom g. Stoinschegga iz odbora zvestega pristaša, ostali pa se mu javno zahvaljujejo za njegovo delovanje... Čas bi bil, da preneha pačenje slovenskih priimkov s strani Nemcev. Strašna sta priimka Stoinschegg in Löschnigg. Ali ni lepše Stojnšek in Lešnik? —n.

V nedeljo 5. avgusta

na Ježici pri Ljubljani sokolski okrožni zlet in otvoritev Sokolskega doma. — Prireditev posetijo tudi sarajevski Sokoli.

---

* **Ljubljanski dijaki na Kosovem.** Na svoji turneji po Južni Srbiji so ljubljanski dijaki v soboto prispeli v Kosovsko Mitrovico. Sprejem v Mitrovici je bil zelo prisrčen. Na postaji so jih sprejeli general Radosavljević, komandant mesta, sreski poglavar Milan Količanin in mestni župan Josip Popović. Dijaki so zvečer priredili koncert na vrtu Oficirskega doma, v nedeljo pa akademijo. V ponedeljek so naši dijaki odpotovali v Peč in potem preko Črne gore v Dubrovnik, odkoder se bodo vrnili v Ljubljano.

* **»Planinski vestnik«.** Pravkar je izšla avgustova številka »Planinskega vestnika« z zanimivo vsebino. Številki je priložena slika »Iz stene Mojstrovke«, ki predstavlja odlomek iz stene, kakor ga ima pred očmi plezalec. Dr. H. Tuma objavlja v tej številki konec svojega opisa »Triglavska skupina«, Josip Wester: »Pred 100 leti na Triglav«, dr. Jaka: »Ob dvajsetletnici Vilfanove koče na Begunjščici«, Anton Boštele: »Moji plezalni poizkusi in preizkusi«, nadalje zanimiv Obzor in Društvene vesti ter poročilo o osrednjem občnem zboru SPD.

* **Poroka.** Na Kredarici sta se poročila na dan sv. Jakoba gdč. Fanči Mihelič z g. Fr. Ručigajem in gdč. Pavla Ručigaj z g. Ivanom Bojkom. Bilo srečno!

* **Gradba planinske koče na Kleku.** Hrvatsko planinsko društvo je sklenilo, da še letos prične z gradbo solidne planinske koče na Kleku. Gradbeni troški so preračunjeni na 300.000 Din, ki se pokrijejo deloma iz fonda planinskega društva, deloma pa s prispevki raznih korporacij.

* **Ob proslavi 450 letnice višnjegorskega mesta** bodo ojačeni vlaki na progi Ljubljana-Novo mesto-Višnja gora. Zaradi obilnega prometa bo zvečer ob 21.30 odhajal še drugi del osebnega vlaka proti Ljubljani, tako da bodo imeli priliko tudi zakasneli gostje odpeljati se proti domu. 1354

Potenja, solnčarice in peg Vas obvaruje **originalni NIGGEROL.** Kožo Vam naredi gladko in enakomerno zagorelo. Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah.

DROGERIJA GREGORIČ, Ljubljana, Prešernova 5.

---

* **Hrvatska orijentacija Orlov v Dalmaciji.** Kakor poročajo iz Splita, se v vrstah dalmatinskih Orlov vedno bolj pojavlja težnja za emancipacijo od slovenskih klerikalcev ter za samostojno hrvatsko akcijo in delovanje Ta struja se nagiba k smeri vrhbosenskega nadškofa dr. Šarića. V pogledu kulturno - orlovskega delovanja bi ta struja zadržala samostojnost in avtonomijo, dočim bi se politično najbrže pridružila federalistom.

* **Iz »Uradnega lista«.** »Uradni list« ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v 71. letošnji številki izpremembe in dopolnitve v uredbi o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih obratovalnic, kakor tudi o delovnem času pomožnega osobja ter pravilnik za veliko prodajo in malo prodajo soli.

* **Iz Zdravniške zbornice za Slovenijo.** Višji okrajni zdravnik v pokoju dr. Bronislav Gallasch v Krškem je bil izbrisan iz imenika Zdravniške zbornice, ker se je odpovedal privatni praksi.

* **Rijavec poje v Splitu.** Slavni pevec berlinske opere Rijavec, ki se na oddihu nahaja v Splitu, bo priredil tamkaj na prostem koncert v dobrodelne svrhe. Koncert se bo vršil prihodnjo soboto na Narodnem trgu.

* **Požar na Sušaku.** Kakor poročajo s Sušaka, je v vili »Gema« na Pečinah pri Sušaku nastal požar, ki se je naglo razširil na celo ostrešje, vendar pa se je gasilcem posrečilo omejiti ogenj tako, da sta ostala oba nadstopja vile nepoškodovana. Škoda je znatna. Policija je uvedla preiskavo, ker se domneva, da je zlobna roka zanetila požar.

* **Nezgode in zamude na progi Zagreb - Split.** Razen rednih zamud na progi Zagreb - Split, zlasti na odseku proge Knin - Split, se je v zadnjem času pripetilo tudi več nesreč. Promet se na tem odseku vrši s starimi stroji, ki ne morejo razviti dovolj pare za visoko napetost. Odtod neprestane zamude, ki motijo promet in škodujejo turističnemu in trgovinskemu prometu.

* **Občinski odbornik ubil župana.** Pred desetimi dnevi so v selu Vajuzi pri Kladovi našli umorjenega tamkajšnjega občinskega predstojnika. Po večdnevni preiskavi se je končno dognalo, da je župana ubil občinski odbornik Ljubomir Ružinović ter iz občinske blagajne odnesel 18.000 Din.

* **Gozdni požari v Bosni.** Predvčerajšnjim je bil sreski poglavar v Sarajevu obveščen, da je v obsežnem gozdu Velika Poljana nastal požar. Le z velikim trudom se je posrečilo omejiti požar. Istega dne se je pojavil tudi gozdni požar blizu postaje Žerovice na progi Zavidović - Han Pjesak. Delavci tvrdke »Krivaja« so bili poslani na kraj požara, ki je bil končno lokaliziran. Škoda znaša približno 200.000 Din.

Za solnčenje najboljša **„Solan creme“** v tubah. Dobi se v drogeriji **A. Kanc sinova, Židovska ul.**

* **Poštni avtobus zgorel.** Poštno zvezo med Železniki po Selški dolini in Škofjo Loko vzdržuje poštni avto, last škofjeloškega trgovca Ješeta. Skrajno slabe ceste kvarijo vozove in zlasti avtomobile. Včeraj zjutraj je prispel po šesti uri zjutraj v Selce poštni avto, ki je bil poln potnikov. Med njimi sta bila tudi znana trgovca g. Demšar iz Zalega loga in g. Dolenc iz Železnikov. Zdelo se je, da ni nekaj v redu, ker je hladilnik nekaj puščal. V Selcih sta vstopila še dva potnika, tako da je bil avto nabasano poln. Malo pod selškim pokopališčem se je pa avto ustavil in pokazal se je ognjeni zubelj v prednjem delu. Šofer je s klicem »gori!« opozoril potnike na pretečo nevarnost in v par trenotkih je bil avto prazen. Rešila se je vsa prtljaga in tudi pošta. Ogromen oblak dima je objel avto in vse se je takoj umaknilo s kraja nezgode, da se ogne nevarni eksploziji. Lastnik avtobusa g. Ješe je bil telefonično obveščen o nesreči in je takoj odbrzel z osebnim avtom na kraj nesreče, da je prevzel pošto. Avtobus je popolnoma uničen.

* **V Dravi utonil.** V Št. Janžu ob Dravi je preteklo soboto utonil posestnikov sin I. Drevenšek, ki je s konjem zajahal v Dravo. Pri tem se je namreč konj splašil in vrgel jezdeca raz sebe. Ker ni znal plavati, je Drevenšek izginil v valovih in utonil.

ITO — zobna pasta najboljša!

Najboljši kis 158
za vlaganje kumarc dobite v drogeriji
A. KANC sinova,
LJUBLJANA, Židovska ul. 1

* **Mercedes-Benz je na lepotni konkurenci v Düsseldorfu dobil 20 prvih daril.** Mercedes ne gradi le lepih vozov, marveč zmaguje tudi pri vseh velikih dirkah. V svežem spominu je še ogromna zmaga za veliko darilo Nemčije. Povpraševanje za temi avtomobili je narastlo, istotako za obroči »Continental«, ki so se sijajno obnesli pri »Nürnburgu. Pametni avtomobilisti vozijo »Mercedes« na Conti.

* **Ciril Metodova družba je prejela od** gg. Stanislava in Bogomile Valarič iz Beograda namesto cvetja na grob svoje matere Franice 200 Din. Hvala! 1358

* **Obledele obleke** barva v različnih barvah in plisira tovarna Jos. Reich.

* **Kmetovalci, sadjarji, vinogradniki!** Najzanesljivejša sredstva za pokončavanje škodljivcev dobite pri tvrdki Chemotechna družba z o. z., Ljubljana, Mestni trg 10.

* **Dr. Anton Hrovat, vodja bolnice v Ormožu, ne ordinira od 3. do 25. avgusta.** 1355

* **Dr. Milan Perko, Moste - Ljubljana, ne ordinira od 4. do 15. avgusta.** 1351

Iz Ljubljane

u— **Odhod naše jugoslovenske vrste v Amsterdam.** Danes ob 8.45 dopoldne se odpelje naša tekmovalna vrsta pod vodstvom br. dr. Murnika k tekmam na olimpijado v Amsterdam. Pozivamo našo sokolsko javnost, da se poslovi na kolodvoru od svojih borcev ter jim v slovo stisne roko z vročo želio, da jih pri povratku pozdravi kot zmagovalce. Želimo vsem bratom obilo uspeha v težki mednarodni borbi. — Zdravo!

u— **Skupni protestni shod nameščencev in delavcev** je sklicala v sporazumu z nekaterimi delavskimi organizacijami »Zveza privatnih nameščencev Jugoslavije«, za petek 3. t. m. ob 8. zvečer v veliko dvorano »Mestnega doma«. Na shodu bodo protestirali proti poslabšanju uredbe o delovnem času in neizvajanju naredbe velikega župana.

u— **Proslava 50-letnice Narodne čitalnice v Spodnji Šiški.** Prvo napredno in kulturno društvo v Spodnji Šiški praznuje jubilej kakoršnih je malo v zgodovini kulturnih društev. Zato vabi celotno šišensko prebivalstvo, da se odzove dolžnosti in proslavi jubilej tako častno, kakor ga more slaviti le društvo, ki je vzgojilo vsa šišenska napred. društva. Ker se bo ob priliki te proslave vršil precej obsežen program, vabimo vse prebivalstvo, da se udeleži 4. avgusta t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani Kregarjeve restavracije »Gorenjski kolodvor« slavnostne akademije, kjer se bo med raznimi točkami predvajala tudi Gogoljeva komedija »Revizor«. Dne 5. avgusta t. l. ob 10. dopoldne bo slavnostni občni zbor v gostilniških prostorih gosp. Stepiča, kamor vabimo vse člane in članice. Ob 2. popoldne bo promenadni koncert pred staro občinsko hišo, ob 3. uri sprevod od tam po Celovški cesti do policijske stražnice, Aleševčevi ulici, Černetovi, Knezovi, Gasilski, Kavškovi, Jernejevi, Medvedovi, Frankopanski in Celovški cesti nazaj do Narodne čitalnice, kjer bo nagovor, nato slikanje narodnih noš in končno velika narodna veselica v vseh prostorih gostilne g. Štepica. Prosimo in pozivamo vse hišne posestnike, da za te slavnostne dneve okrase svoje hiše z zastavami in zelenjem. Vse šišensko občinstvo pa vabimo, da se čim številneje udeleži povorke po možnosti v narodnih nošah.

u— **Srebrna poroka.** Danes, 2. avgusta, praznujeta g. Engelbert Leskovec in njegova soproga Marija, roj. Škerjanc, 25-letnico svoje poroke. Jubilant je v trgovskih in industrijskih krogih kot zastopnik svetovne firme Vaakuum Oil Co. prav dobro znana osebnost, spoštovan in visoko čislan je pa tudi v širnem krogu svojih prijateljev in znancev. Njegova soproga je iz znane narodne družine »Mrakove« iz Bohoričeve ulice ter sestra prerano umrlega slovenskega pesnika Škerjanca. Tudi mi se pridružujemo čestitki k srebrni poroki narodno zavednega in naprednega zakonskega para ter mu iskreno kličemo: »Še na mnoga leta drug drugemu v srečo, a narodu v prospeh!«

u— **Pevski zbor učiteljstva UJZ Ljubljana** bo priredil ob priliki državne skupščine UJU v Mariboru 12. t. m. svoj pevski koncert, pri katerem bo izvajal pesmi skladateljev Adamiča, Kreka, Lajovica, Ravnika, Gotovca, Papandopola, Štolcerja - Slavenskega, Žganca in Mokranjca. Koncert se bo vršil v veliki dvorani »Union«, vstopnice bodo na razpolago 11. ine 12. avgusta pri blagajni v »Unionu«. Opozarjamo že danes na ta koncert.

u— **Občinstvu** sporoča zadruga pekov v Ljubljani, da pekarne ob sobotah od 4. t. m. dalje ne bodo več sprejemale peke domačega kruha. Po naredbi velikega župana ljubljanske oblasti morajo pekarne prenehati z delom že ob 4. popoldne in je zaradi tega nemogoče prevzemati kruh v peko.

Danes, četrtek 2. VIII. 1928

koncert vojaške godbe

na vrtu restavracije hotela »Union«.

---

u— **Križišče Resljeve ceste in Komenskega ulice** se bo 2. in 3. avgusta tlakovalo, zato se vozovni promet te dni preko te točke ne bo mogel vršiti.

u— **Prosimo pomoči!** Prebivalec Dalmatinove ulice nam piše: Med najbolj nemirne ljubljanske ulice spada Dalmatinova. Večinoma vsi vozovi, ki gredo od šentpeterskega okraja proti Šiški, pasirajo to ulico, kolesarji in avtomobili se drve z vso divjostjo podnevi in ponoči, da so pasantje vedno v nevarnosti za zdravje in življenje. Stražnika ne vidiš nikoli v Dalmatinovi ulici, zato tudi pijanci nemoteno razgrajajo, kadar in kolikor hočejo. K vsem tem nadlogam se je priključil še tisti mestni avtomobil, ki škropi bližnje ulice. Vsako jutro okoli pol šestih pridrvi po Dalmatinovi ulici, odpre izpuh in ropoče, da mora zbuditi najbolj trdno spečega človeka. Pa mislite, da pri tem opravlja posel, zaradi česar drvi po cestah? Ne! Danes v torek 1. avgusta je drvel ob pol 6. in ob 6. zjutraj čisto prazen po navedeni ulici. Ropot je bil neznanski. Ker se nam to kalenje miru v zgodnji jutranji uri zdi odveč, prosimo mestni magistrat, da napravi v tem pogledu red, obračamo se tudi na policijsko ravnateljstvo, naj poskrbi, da ne bo vsak pijanec iskal ravno Dalmatinove ulice, kjer se do vse korajže iztuli.

u— **Drobna policijska kronika.** Ljubljanski tatiči so postali poslednji čas prav agilni in podjetni. Včeraj je bilo prijavljenih kar 5 tatvin. Kradejo vse od kraja, od živil in obleke do gotovine. Dalje je bila prijavljena 1 goljufija, 1 telesna poškodba, 1 pretep v kavarni, 1 prestopek neprevidne vožnje, 1 nezgoda, 3 prestopki kaljenja nočnega miru, 1 pijanost, 2 prestopka prekoračenja policijske ure, 9 prestopkov predpisov o sladoledarjih, 27 prestopkov predpisov o zapiranju trgovin, 17 prestopkov cestnega policijskegea reda in 12 prestopkov avtomobilskih predpisov. Aretacije so bile izvršene 4 in sicer: 2 zaradi beračenja, 1 zaradi vlačugarstva in 1 zaradi hoje po železnici ter poskušenega samomora.

u— **Pogrešana nezakonska mati.** Vdova Uršula Rozmanova, stanujoča v Kamniški ulici št. 20, je prijavila, da se je nekako pred petimi tedni oglasila pri njej neka Marija Srebrnjakova, o kateri pa ne ve, če se res tako piše ter jo prosila, naj vzame v oskrbo za par dni njeno 4-mesečno dete, da si medtem ona preskrbi službo. Rozmanova je v to privolila, posebno še, ker je ženska naglašala, da se oglasi že čez par dni. Od tedaj pa je minilo že pet tednov in Srebrnjakove sploh ni na spregled. Policija je ukrenila vse potrebno, da dobi mala Zlata svojo mater nazaj in jo pridno zasleduje.

u— **Tatovi na poslu.** V delavsko sobo Scagnettijevih uslužbencev v Vošnjakovi ulici se je predvčerajšnjim priplazil skozi odprto okno doslej še popolnoma nepoznan tat ter ukradel petim delavcem več ur, živil ter razne obleke v skupni vrednosti nad 1200 Din. Čevljarski mojster Ladislav Zakotnik je prijavil, da mu je neznan pobalin odnesel predsnočnjim iz suknjiča, ki ga je imel položenega čez zid še nedokončane hiše v Rožni dolini, črno listnico z vsebino 310 Din. Sluga Narodne Galerije v Narodnem domu Dominik Smole je prijavil, da je bil ukraden iz veže večji kos medenine. Branjevki Štefaniji Gantarjevi, stanujoči v Vodmatu, je nekdo ukradel iz stanovanja na Glavni cesti št. 158 par čevljev, vrednih 150 Din. Vpokojeni učiteljici Erni Jamškovi je izmaknil predsnočnjim v gorenjskem vlaku drzen žepar ročno torbico, v kateri je imela za nad 1000 Din različnih vrednosti.

u— **Zopet dve nezgodi.** Že nekajkrat smo omenili, da je Celovška cesta najbogatejša na raznih karambolih, kar je tudi res, saj ne mine skoro dan, da se ne bi pripetila tamkaj kaka nova nesreča. Posebno je nevarno križišče ob Gasilnem domu, kjer so karamboli najštevilnejši. Na vsak način bi moral biti tamkaj stalno postiran stražnik, ki bi dirigiral promet. Predvčerajšnjim zjutraj sta na vogalu Tržne ulice trčila skupaj motociklista stavbenik Josip Sršen ter Andrej Fišer iz Zagreba. Oba sta se pri karambolu občutno potolkla, še huje pa sta se poškodovali vozili. Večja je bila nesreča na Celovški cesti poleg Heinriharjeve hiše v Zg. Šiški. Tam je okrog 7. zjutraj

povozil šofer Fran Telban iz Podjelovega brda šivilju Pavlo Vrečkovo iz Podgore pri Št. Vidu. Telban je vozil s tovornim avtom, na katerem pa je imel tudi nekaj pasažirjev. v mesto zaboje masla. Na cesti je zavozil preveč na desno ter podrl Vrečkovo z blatnikom. Pri tem se je pa tudi sam močno prestrašil ter zavil v obcestni jarek. Pri tem je odletel z avtomobila dr. Peter Dobrinin in nanj se je zvrnil večji zaboj in ga precej občutno poškodoval. Vrečkovi se ni pripetilo kaj hujšega in je lahko sama nadaljevala pot, dočim so morali Dobrinina z nekim drugim avtomobilom odpeljati v splošno bolnico.

u— **Nista bila drug za drugega.** K notici, ki jo je pod tem naslovom priobčilo »Jutro« v št. 169-, nas prosi prizadeti gospod za naslednje pojasnilo: »Nisem se s kuharico Lenčko prepiral na žive in mrtve in je nisem opraskane postavil pred vrata, kakor bi se dalo sklepati iz notice, marveč je kuharica že naslednji dan po nastopu službe odšla mirnim potom iz moje hiše.«

Majka in dete sijeta radosti, ker je mesto zopernega ribjega olja okusni JEMALT, prava reštev. Jemlje se s slastjo tudi poleti.

Iz Maribora

a— **Stavbno gibanje v Mariboru.** Pod streho je že dvonadstropna hiša, ki jo je zgradila mestna občina blizu plinarne za šoferje in uslužbence mestnega avtobusnega podjetja. Tradicijonalni likof se bo praznoval v soboto tudi pri zgradbi prve delavske kolonije. Delavci dobe dvojno dnevno mezdo. — Mestni svet je na svoji zadnji seji izdal naslednja gradbena dovoljenja: Petru Klariču za zgradbo mestne hiše v Betnavski ulici; Heleni Verstovškovi za zgradbo prizidka na hiši v Stritarjevi ulici; Ivanu Kašperju za zgradbo prizidka na hiši v Stritarjevi ulici; Viktorju Švajgerju za zgradbo stanovanjske hiše v Vrbanovi ulici in Francu Šauplju za preureditev hiše na Slomškovem trgu.

a— **Smrtna kosa.** V torek je umrl Josip Bertoncelj, preglednik finančne kontrole v p. in član upravnega odbora nabavljalne zadruge državnih uslužbencev v Mariboru. Pokopan bo danes ob 16. uri na pobreškem pokopališču. Blag mu spomin!

a— **Hišice delavske kolonije** se bodo oddale že na današnji tajni seji občinskega sveta. Te hišice bodo kakor znano dobili le oni, ki so zavarovani pri OUZD.

a— **Kip Tolstega.** V Gosposki ulici v izložbi trgovine Preis je razstavil mariborski kipar g. Niko Pirnat svoj pravkar dovršeni kip Tolstega. To najboljše dosedanje delo nadarjenega mladega kiparja prav dobro izraža silo Tolstega ideje in njegovo apostolstvo ter zasluži v polni meri, da si ga nabavi ob 100 letnici rojstva Tolstega kaka naša kulturna ustanova.

a— **Nesreča gasilcev.** Ko so se v torek zjutraj mariborski gasilci vračali od požarne nesreče v Slov. Bistrici domov, se je najprej pri klancu ob Zg. Polskavi vozu gasilnega društva Pobrežje snelo kolo, kar je povzročilo, da je padlo več gasilcev z voza. 22 letni Franc Mohorko se je pri padcu poškodoval na desni roki, 42 letni Fr. Fuchs si je zlomil levo roko, trobentač Rakuš pa se je ranil po rokah. Prva dva sta bila odpeljana v bolnico, tretji pa je odšel domov. Nezgoda je zadela tudi gasilce iz Studencev. Na Tržaški cesti se je gasilski voz, ko je šel preko železniškega tira, prevrgel, a se na srečo ni noben gasilcev občutneje poškodoval. Mariborski gasilci, ki so bili obvarovani nezgode, so pomagali svojim ponesrečenim tovarišem.

a— **Prvo grozdje** se je včeraj pojavilo na mariborskem trgu po 32 Din za kg.

a— **Pustolovščina gluhonemega mladeniča** Mariborska policija je pred dobrimi štirinajstimi dnevi na ulici prijela nekega gluhonemega fanta, ki je bil brez varstva in brez sredstev. Da se ugotovi njegova identiteta, so ga morali prevzeti v policijske zapore. Pri fantu so našli delavsko knjižico, glasečo se na ime Antona Kaiserja, izstavljeno od neke okoliške občine. S pozvedovanji so ugotovili, da gluhonemi ni identičen s Kaiserjem. Občina, ki je delavsko knjižico izstavila, se je pa šele sedaj spomnila, da ima med svojimi občinarji tudi gluhonemega fanta, ki se je večkrat potikal po občinski pisarni ter je ob tej priliki najbrže izmaknil delavsko knjižico. Zdaj je gluhonemi fant srečno predan domači oskrbi.

Iz Celja

e— **Obratni čas v trgovinah v Celju.** Na seji načelstva gremija trgovcev Celje dne 24. t. m. so bila podana poročila o poteku anket, prirejenih po oblastih, ter o poteku protestnih shodov privatnih nastavljencev in nastavljenk glede delovnega časa. Zadnjih so se udeležili tudi voditelji iz več tujih krajev. Iz dotičnih poročil v raznih novinah se je ugotovilo, da so se v govorih navedla imena naših delegatov in se je razpravljalo obče na način, ki bi dal sklepati, da so delegati gremija delali po lastnem nagibu in na svojo odgovornost ter samovoljno stavili zahteve trgovcev glede delovnega časa in nedeljskega počitka. V svrho pojasnjenja in v zaščito ugleda prizadetih je načelstvo ugotovilo, da so vsi dosledno postopali po soglasnem sklepu občnega zbora in sej načelstva ter posebnega sestanka načelstva in delegatov, tako da so vsi v raznih govorih obseženi osebni očitki oziroma napadi brez vsake stvarne podlage in da se opirajo izključno le na neutemeljeno domnevo. — Načelstvo gremija trgovcev Celje.

e— **Zaradi prekoračenja nedeljskega počitka** so bili v Celju kaznovani trije pekl. Lastniki pekarn se izgovarjajo, da dosedaj še niso dobili novega pravilnika.

e— **Umrli v Celju.** V celjski javni bolnici so umrli: 30. julija 5 letna hčerka skladiščnika Laniška iz Št. Petra v Savinjski dolini, 31. julija 42 letna posestnica Marija Dornikova od Sv. Krištofa nad Laškim; 1. avgusta Zalka Reichmannova, soproga nadučitelja v Sromljah. V vojaški bolnici je 27. julija umrl podporočnik Radomir Milojković, star 32 let.

e— **Celjsko olepševalno društvo** bo priredilo v nedeljo 2. septembra veliko ljudsko veselico v mestnem parku.

e— **Svojega tovariša je rešil** pripravnik vojne akademije Srečko Cvahte, sin davčnega nadupravitelja Antona Cvahteja v Celju. Vojni gojenci so imeli na Dravi pri Ptuju pontonske vaje, pri čemer je hotel eden izmed mladih vojnikov-dijakov preplavati široko vodo. Omagal je, ko je imel nad polovico Drave za seboj in se je začel potapljati. Srečko Cvahte je skočil v reko in po hudih naporih rešil tovariša gotove smrti.

e— **Drzna žeparica.** Marija Sk., znana po celjskih ulicah, je sedela 30. pr. m. zvečer v večji moški družbi v gostilni Gsund, poleg nje pa Franc Č. Nekdo je opazil, da je Marija izmaknila Francetu iz žepa 2 bankovca po 1000 Din. Opozoril je navzoče goste, naj jo zadrže, dokler ne pozove policije. Marija je to opazila, zmečkala bankovca in ju vrgla pod mizo, kjer so ju pozneje našli. Bila je zaradi tatvine aretirana.

e— **Tatvine v trgovini.** V manufakturni trgovini Miloša Pšeničnika sta kradla dva pomočnika blago, pri čemer jima je pomagal hlapec. Dozdaj sta sama priznala, da sta pokradla za okrog 6000 Din. Bila sta včeraj zjutraj aretirana. Vzrok tatvin je vsekako lahkomiselnost, ker sta bila oba zelo dobro plačana.

Z Jesenic

s— *Javna telovadba Sokola na Jesenicah.* Sokolsko društvo priredi v nedeljo, 5. t. m. ob 15. javno telovadbo za postajnim poslopjem na Jesenicah. Društveni prednjački zbor si je tekom leta vzgojil mlade in krepke telovadce, ki bodo na glavnih orodjih pokazali sadove svojega vztrajnega dela. Spored javne telovadbe je zelo pester in nov. Nastopili bodo vsi društveni oddelki z jako lepimi in skrbno izvežbanimi telovadnimi točkami. Pa tudi za zabavo bo v polni meri preskrbljeno, kajti po javni telovadbi se bo vršila velika ljudska veselica s plesom na prostem ter koncert polnoštevilne društvene godbe na pihala. Železniške zveze na vse strani so izredno ugodne.

s— *Osebna vest.* Te dni odhajata z Jesenic carinska uradnika gg. Ivan Renčelj ter Vladimir Tadejevič. Oba sta bila premeščena po službeni potrebi in sicer Renčelj kot upravnik carinarnice v Virovitico v Slavoniji, Tadejevič pa kot uradnik k glavni carinarnici v Zagreb. Z imenovanima izgubimo Jeseničani dva izredno simpatična uradnika, izborna družabnika ter stalna obiskovalca vseh sokolskih in drugih narodnih prireditev. Na njih novih službenih mestih jima želimo mnogo zadovoljnosti in sreče. Na njuni mesti na Jesenicah pa sta imenovana gg. Miloslav Svetek iz Zemuna in Edmund Srems iz Sarajeva.

Iz Novega mesta

n— *Toča na Trški gori.* Silna toča je od nedelje na ponedeljek uničila premnogim vinogradnikom na Trški gori vinsko trto, ki se je letos kar šibila pod težo grozdja. Toča je napravila veliko škodo tudi v sadovnjaku graščaka Grma v Bajnofu pod Trško goro. Mnogo škode mu je napravil vihar na gospodarskih poslopjih. Zanimivo je, da ni v istem času padla niti ena kaplja dežja v krajih pod Gorjanci. Drevje in grmičevje se suši, zemlja je na široko razpokana in poljski pridelki deloma uničeni, tako da so ljudje polni skrbi, kako se bodo preživljali pozimi.

n— *Gostovanje mariborskih igralcev.* V torek zvečer so gostovali v Sokolskem domu gledališki igralci iz Maribora z »Ognjenikom«. Odlična igra je vzbudila viharen odmev, kakršnega še nisc bili kmalu deležni gostje iz drugih krajev. Dvorana je bila nabito polna, tako da upamo da se je pridružil moralnemu tudi gmotni uspeh.

n— *Zahvala.* Ob priliki smrti naše Pavle čutimo dolžnost, da se zahvalimo vsem onim ki so ji lajšali muke ves čas njene dolgotrajne bolezni. V prvi vrsti g. prof. Krajcu in njegovi gospe soprogi za postrežbo, prekrasen venec in ostalo, nadalje številnim gospodičnam in gospem kakor tudi vsem darovalcem vencev in cvetja, načelništvu krojaške zadruge, profesorskemu zboru Kmetijske šole za njegovo naklonjenost, dalje za tople izraze sožalja, duhovščini v Šmihelu ter za mnogobrojno spremstvo k večnemu počitku. Vsem lepa, iskrena hvala! — Rodbina Podbevšek.

Iz Zagorja

z— *Za svatbo se je pripravljala.* Kramarjeva Mica od Sv. Urha je kljub svojim 18 letom namazana že z raznimi žavbami. Pri Žibertovih v Zagorju si je izposodila dežnik. Ko ga je prinesla nazaj, je videla v omari mesno knjižico, ki na njo kupujejo Žibertovi meso, pa jo je enostavno izmaknila. Še preden so pri Žibertovih opazili tatvino, je že odšla Mica k mesarju, kjer se je izdala za Žibertovo nečakinjo, ki je prišla v Zagorje na svatbo. Pri mesarju so se novici čudili, odsekali so ji pa le nekaj lepih kosov za pojedino. Mica se je založila z govedino in okusnimi salamami, nato pa je brez sledu izginila. Žibertovi so se govorici o svatbi zelo čudili, končno pa so le prišli na sled dolgoprstnici, ki jo sedaj zasledujejo orožniki.

z— *Huda jeza.* V Križancevo gostilno v Zagorju je prišla vesela družba, najbolj okrogel pa je bil Anton, rudar z Zelene trave. Komaj so sedli za mizo, je naročil Tone liter vina, ga zagrabil in ga z vso silo treščil ob tla, da so se črepinje in sladka kapljica razleteli na vse strani. Tonetu pa je bilo junaštva še premalo. Tudi stol je vzdignil in ga treščil ob tla, da je vsega polomil. Da pa med izvajanjem težke atletike ni molčal, pač lahko domnevamo, ker Tonče zna preklinjati v več jezikih. Kaj je fanta tako raztogotilo, so kmalu zvedeli. Ko je postavila gostilničarka na mizo vino, se je spomnil Tone, da ga je ta nedavno terjala za neporavnan zapitek, kar je pognalo Tončku hudo kri v glavo, liter vina v zid, stol pa ob tla. Tončka pa bo še naprej gnalo, in sicer na spokorno pot, kjer mu bodo hladili vročo kri.

z— *Z nožem nad tovariša.* Rudar Alojzij Borštnar je šel z dela domov v Zavine, med potjo pa je naletel na delavca Kudrovega Andreja iz Kotredeža. Andrej je bil nekam slabe volje in se je zakadil v sopotnika. Borštnar se je sicer izmikal in branil, kar pa ni bilo napadalcu prav nič všeč. Zato je izvlekel nož in je ž njim precej globoko načel rudarja. Borštnar ima na hrbtu 1 dm dolgo rano in prerezano mišico. Poškodovani kopač ne bo sedaj nekaj časa za delo sposoben in se je javil zato v zdravniško oskrbo pri okrožnem zdravniku dr. Zarniku. Kudra zasledujejo sedaj varnostna oblastva, ker že itak ni zapisan med miroljubnimi fanti in je bil vkljub svojim 22 letom že kaznovan zaradi sličnih zadev. Borštnar toži napadalca za odškodnino zaradi bolečin in pa za razrezano srajco ter suknjič. «Korajžni» Andrej dejanja ne taji, pač pa pravi, da ga je zjezilo, ker se je pričel Borštnar braniti, ko je hotel on nad njim malo svoje muhe streseti. Zaradi svojih muh bo imel Andrej sedaj druge skrbi.

Iz Trbovelj

t— *Samomor.* Kokotec Ivan, preddelavec na šahtu št. 3, star 35 let, se je v torek zvečer ustrelil. O vzroku samomora se širijo različne govorice. Ko bo preiskava, ki je že v teku, zagonetno tragedijo razjasnila, bomo poročali več. Nesrečni pokojnik zapušča ženo in enega otroka.

Gospodarstvo

Zanimivi podatki o naših državnih železnicah

V.

Dohodki potniškega in tovornega prometa.

Za presojo gospodarstva pri naših državnih železnicah so merodajni njihovi dohodki v primeri z izdatki. Višina obratnega koeficienta nam predstavlja vsoto vseh efektivnih izdatkov za obratovanje, to je za upravno, prometno, strojno, delavniško, gradbeno in materijalno službo in običaj je, da je obratni količnik **manjši** od skupnih dohodkov, ki jih ima železnica od potniškega in tovornega prometa.

Statistika naših železnic za leto 1927 nam **žal ne navaja nikakih podatkov o izdatkih za obratovanje** v lanskem letu, pač pa so nam na razpolago glavni podatki o dohodkih. Slednji so znašali skupno **2332.5 milijona Din** in se dele kakor sledi:

a) potniški promet 717.6 milij. ali 30.2%;
b) tovorni promet 1533.3 milij. ali 65 %.
c) razni dohodki 81.6 milij. ali 4 %.

Dohodki iz potniškega prometa se dele po razredih tako, da pripade na I. razred oprog 2%, na II. razred 13%, na III. in IV. razred 82.6 %, na prevoz potniške prtljage pa ostanek 2.6 %. Napram številu potnikov po posameznih razredih opazimo, da je v I. razredu prispevalo 0.2 % potnikov k skupnim dohodkom skoraj dva cela odstotka, v II. razredu 4.5 % potnikov celo 13 %, skoraj 90 % potnikov tretjega razreda 81 % in 5.7 % potnikov IV. razreda samo 2.4 %. Tudi iz teh navedb sledi, da je I. razred visoko pasiven, mnogo manj že drugi razred, ostala dva pa odgovarjata položaju. Slika bi bila seveda druga, ako bi bil povsem opuščen I. razred in če bi bila za II. in tudi III. razred znižana tarifa. Od dohodkov odpade 88 % na normalnotirne in 12 % na ozkotirne proge. Zanimivo je, koliko je bilo dohodkov povrečno od posameznega potnika v posameznem razredu: v I. razr. 200.85 Din, v II. 52.42 Din, v III. 16.35 Din in v IV. samo 7.55 Din. Povprečno na 1 kilometer vsega omrežja pa pridejo od posameznih razredov naslednji dohodki: I. razred 1.22 Din, II. razred 0.82 Din, III. razred 0.41 Din in IV. razred 0.20 Din. Iz te povprečnine je točno razvidno, da je III. razred kot normalni potovalni razred primeroma drag. Še dražja je tarifa II. razreda, ki je dvojna od običajne, kar je vsekakor preveč, ako se hoče doseči tudi v tem razredu primerno frekvenco. Povprečni dohodek vsega potniškega prometa je znašal na 1 kilometer 0.43 Din, kar pomeni, da je prevladovala frekvenca v III. razredu tako znatno, da ostali razredi skoraj niso prišli v poštev. Tudi to dejstvo govori za opustitev I. razreda in nekoliko boljšo opremo sedanjega II. razreda, ki naj nudi potnikom za 25 % višjo ceno od III. razreda udobnejše potovanje.

Dohodki tovornega prometa so bili naslednji:

a) ekspresna in brza roba: 76.6 milij. Din ali 5 %.

b) sporovozna roba 1456.6 milij. Din ali 95 %.

Povprečni dohodek za prevoženo tono je znašal pri ekspresni robi okoli 587 Din, pri sporovoznih pošiljkah pa okrog 93 Din. Na vsak posamezen tonski kilometer odpade torej pri ekspresni in brzi robi skoraj 6 Din, pri sporovozni robi pa 82 par, v celoti pa skoraj 86 par. **Na posamezen eksploatacijski kilometer je imela železnica od tovornega prometa okrog 174.000 Din dohodkov, in sicer na normalnotirnihh progah 198.494 Din, na ozkotirnih pa le 99.103 Din ali polovico manj.**

V primeri z letom 1924 opažamo, da so **padli dohodki od potniškega in tudi tovornega prometa,** kar je bilo pričakovati že glede na naša izvajanja o potniškem in tovornem prometu vobče. **Pri potniškem prometu znaša upadek okrog 31 milijonov Din ali nad 4 %, pri tovornem prometu pa celo 1147 milijonov Din ali nad 42 %.** Žal ne navaja statistika nobenega komentarja, kaj bi bilo vzrok tolikemu padcu dohodkov. V prvi vrsti igra seveda tudi v tem primeru prvo vlogo slaba lanskoletna letina., ki je povzročila velik padec našega izvoza. Drugi vzrok pa je, da so bili leta 1925. znižani tovorni tarifi za okrog 25 do 30 odstotkov, kar je nemalo vplivalo na dohodke.

Osobje.

Končno so zanimivi tudi podatki o osobju, ki je bilo koncem leta 1927. zaposleno pri naših železnicah. Predvsem moramo ugotoviti, da osobni stalež ne zadošča v polni meri in tudi ni večji, nego precej manjši, kakor povprečna normala po ostalih evropskih železnicah. Sicer obstoji tudi pri drugih inozemskih upravah tendenca, da naj se stalež osobja zmanjša na najnižjo mero, toda postopek je pri tem popolnoma različen od naše uprave, kjer se je pred leti pričelo kar na veliko z linearno redukcijo, ki ni prinesla prav za prav nobenega pozitivnega rezultata, temveč mnogo škode, ker je mnogo dela zaostalo zaradi pomanjkanja kvalificiranega osobja. V inozemstvu se reducira osobje le tam, kjer se ga lahko nadomesti s popolnejšimi avtomatičnimi tehniškimi napravami, ker se uprave dobro zavedajo kvarnih posledic takega postopanja.

Stalež vsega uslužbenstva naših železnic je bil koncem leta 1927 skupno 70.727 oseb, kar znaša na 1 km obratne dolžine samo 8 oseb, med tem ko imajo sosedne države vse nad 9 do 10 železniških uslužbencev povprečno na km 19.

Po posameznih panogah železniške službe imamo zaposlenih v ministrstvu za promet in generalni direkciji okrog 500 ljudi, ostali pa se dele kakor sledi:

a) upravna služba po oblastnih direkcijah 3025 ali 4.3 %.

b) gradbena stroka, vzdrževanje prog 22.335 ali 31.6 %.

c) prometna služba, vlaki itd. 20.598 ali 29.1 %.

č) strojna, kurilniška in delavniška služba 23.804 ali 33.6 %.

d) skladiščna in ostala služba 463 ali 0.6 %.

Glede personalnega vprašanja in vseh v to stroko spadajočih vprašanj je bilo napisano že toliko raznih razprav in notic po raznem dnevnem in strokovnem časopisju, da se ne izplača povedati drugega, kakor samo to, da je naše železniško osobje za svojo naporno službo premalo nagrajeno, kar vzbuja nezadovoljstvo, ki ima svoj vpliv tudi na vršitev službe. Poleg tega pa razmerje osobja kot delojemalca in države kot delodajalca ni regulirano tako, da bi ustrezalo. Zakon o državnem prometnem osobju, ki je izšel leta 1923., ne predstavlja niti od daleka kakšnega izboljšanja položaja in je v mnogih najvažnejših zadevah prinesel v itak zamotano vprašanje še večjo zmešnjavo, kar se je najbolj videlo po številu tisočih in sitočih pritožb posameznikov na Državni svet.

V tem oziru bo treba vsekakor in to čim prej poskrbeti, da se sedanji zakon modernizira in izpopolni ter preskrbi železniškemu osobju varno eksistenco. S tem bo tudi prometna uprava imela več koristi.

= **Pred ratifikacijo trgovinskih pogodb in konvencij.** Iz Beograda poročajo, da se v zunanjem ministrstvu vršijo priprave za ratifikacijo trgovinskih pogodb in konvencij z drugimi državami, ki bodo še ta teden predložene Narodni skupščini. Najprej se bo razpravljalo o ratifikaciji trgovinske pogodbe z Grčijo in o ratifikaciji dodatnega dogovora k trgovinski pogodbi z Avstrijo.

= **Kratkoročno posojilo Beograda.** Beograjska občina je pri Bosanski banki, odnosno pri inozemskih interesentih Bosanske banke najela kratkoročno menično posojilo v višini 1 milijona dolarjev (56 milijonov Din) z 8 % obrestovanjem. Če občina posojilo ne bo vrnila v teku 6 mesecev, bo plačala še 1 % provizije. S sredstvi tega posojila se bodo financirala dela za ureditev cest in napeljavo vodovoda, za kar je občina že lani najela kratkoročno posojilo v višini 3 milijonov dolarjev pri banki Blair & Co. Občina je prvotno nameravala to posojilo likvidirati iz sredstev dolgoročnega posojila, ki ga namerava najeti. Ni ji pa medtem uspelo skleniti dolgoročnega posojila, nasprotno bila je primorana za nadaljevanje investicijskih del najeti novo kratkoročno posojilo. Način financiranja investicij potom kratkoročnih posojil vsekakor ni pravilen in bo lahko spravil beograjsko občino v velike težkoče.

= **Protestno zborovanje drogistov v Novem Sadu.** V nedeljo se je vršilo v Novem Sadu protestno zborovanje drogistov iz Srbije, Bosne, Hrvatske, Slovenije in Vojvodine proti odredbam pravilnika o drogerijah, ki se že izvaja v Srbiji in po katerem je znatno reduciran delokrog drogerij, ki naj bi v bodoče nosile naziv trgovine z materijalnim blagom. Ta pravilnik je izzval med drogisti veliko ogorčenje. Na protestnem zborovanju je bila sprejeta ostra resolucija, v kateri se najodločneje protestira proti izvršenju odredb tega pravilnika, ki je uničujoč za eksistenco in bodočnost drogistov, ki krši in uničuje dobljene in zajamčene pravice ter je bil izdan po želji materijelno zainteresiranih lekarniških krogov brez predhodnega zaslišanja proučitve želj ter zahtev drogistov. Pravilnik pa tudi ni socijalen, ker onemogoča, da se publika koristi povoljnejših nabavnih vrel ter jo primora, da si vsa svoja zdravila nabavi v pretirano dragih lekarnah. Navzlic ostri resoluciji pa je načelnik lekarniškega oddelka pri ministrstvu za zdravje gosp. Mirković, ki je bil na zborovanju navzoč, izjavil v včerajšnji «Politiki», da se bodo principi tega pravilnika razširili na ostale pokrajine naše države.

= **Stanje hmeljskih nasadov v Sloveniji.** Hmeljarsko društvo za Slovenijo poroča 31. julija: Padavine dne 23. in 29. julija so našim hmeljskim nasadom kaj dobro došle, dasi tudi niso zadostovale. V lepem cvetju stoječi golding že prehaja v kobule in če ne pride do novih zaprek, se bo obiranje v primeru z normalnimi leti le za kakih osem dni zakasnilo. Zaostali nasadi so se sicer tudi nekoliko popravili, vendar je njih privesek le redek in bo njih trgatev nezadovoljiva.

= **Hmeljarjem.** Izredna glavna skupščina Hmeljarskega društva za Slovenijo se bo vršila v nedeljo, 12. t. m. ob pol devetih predpoldne v Roblekovi dvorani v Žalcu. Povodom zborovanja se bo tudi določila mezda za hmeljske obiravce. Skupščine se smejo udeležiti le društveniki in vabljeni gostje. Vabila e bodo razpošiljala pravočasno. — Zoper ukinjenje polovične voznine za hmeljske obiralce je društveno vodstvo energično nastopilo, ko se vendar dandanes podeljuje ta ugodnost vsem društvom, čeprav potujejo v svrho zabave. — G. ing. Ctibor Blattny, voditelj fitopatelogičnega zavoda v Pragi, priporoča kot najboljše sredstvo zoper rdečega pajka škropljenje z 2—4 odst. žvepleno-apnovo brozgo, ki jo ima v zalogi g. Anton Jurca, Ptuj.

= **Močno nazadovanje tržaškega lesnega tranzitnega prometa.** V zadnjih letih se naši izvozniki lesa v vedno večji meri poslužujejo pri izvozu lesa naših domačih luk, predvsem Sušaka, kar seveda močno upliva na tržaški lesni tranzitni promet. To nam potrjuje tudi italijanska uradna statistika, po kateri se je lani preko Trsta izvozilo le še 210.000 ton lesa napram 260.000 tonam v l. 1926., 340.000 tonam v l. 1925., 470.000 tonam v l. 1924 in 480.000 tonam v l. 1913. a tranzitni promet odpada skoro izključno na pomorski tranzit lesa iz Jugoslavije in Avstrije. Tržaški gospodarski krogi so zaradi tega zelo v skrbeh ter proučujejo možnosti, kako bi s tarifnimi in taksnimi olajšavami zopet pritegnili lesni tranzitni promet na Trst. Predvsem zahtevajo glede olajšav izvažanje z Reko.

= **Pomen kitajsko - ameriške carinske pogodbe.** Koncem preteklega tedna je bila sklenjena carinska pogodba med Zedinjenimi državami in nankinško vlado po kateri preneha veljavnost dosedanjih carinskih pogodb in se trgovinsko politično razmerje postavi na podlagi največjih ugodnosti. Kitajski se priznava popolna carinska avtonomija. Pogodba pomeni velik uspeh nankinške vlade, ker Zedinjene države s to pogodbo tudi de facto priznavajo nankinško vlado. Pogodba pa je glede na vlogo Kitajske v svetovni trgovini tudi velikega pomena za svetovno gospodarstvo. Stališče Amerike v trgovini s Kitajsko je sedaj po sklenitvi pogodbe zelo ugodno, kajti Amerika ima sedaj prednosti pred vsemi ostalimi velesilami. Sklenitev pogodbe je vzbudila veliko iznenadenje, tako v Japonski, kakor tudi v ostalih državah, kajti nihče ni računal, da bi Amerika mogla tako hitro skleniti carinski sporazum s Kitajsko.

= **V trgovinski register so se vpisale naslopne tvrdke:** Lekarna pri «Zlatorogu» — Marija Zamida, Bled; Mate Matkovič, veletrgovina z vinom in žganjem v Celju; Pavel Skoberne, trgovina z deželnimi pridelki, vinom in sadjevcem na debelo v Celju; Valjčni mlin in elektrarna Bistra, Franka Zupan v Dolah pri Borovnici; Matija Kodela, trgovina s konji na Glincah pri Ljubljani; Vojteh Braz, izvoz lesa, Ljubljana; Ing. Guzelj, izdelovanje kurilnih naprav in agentura s stroji v Ljubljani; S. Jurčič, trgovina z mešanim blagom v Ljubljani; Alojzij Ašič, trgovina z mešanim blagom v Lokah pri Litiji.

Borze

1. avgusta.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet slab. Večji del je bil samo v devizah na Dunaj in Prago. Potrebo v devizah na Trst in Newyork je krila privatna ponudba, ostalo potrebo pa Narodna banka. Tečaji deviz so ostali v glavnem nespremenjeni.

Na zagrebškem efektnem tržišču je Vojna škoda nekoliko popustila. Promptna je notarala 435 — 437, zaključena pa je bila samo kasa po 436. Zasebne vrednote so ostale dalje zanemarjene. Med bančnimi papirji je bila zaključena Poljodelska (stara emisija) po 17.5 in Srpska po 145. Med industrijskimi vrednotami pa so bili zaključki v Dravi po 390 in v Unionu (Osijek) pri čvrstejši tendenci po 240 (včeraj 200).

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 0—22.8875, Berlin 13.575—13.605 (13.59), Bruselj 0—7.9236, Budimpešta 0—9.9216, Curih 1094.1—1097.1 (1095.6), Dunaj 8.0154—8.0454 (8.0304), London 0—276.48, Newyork 56.825—57.025 (56.925), Pariz 0—222.82, Praga 168.25—169.05 (168.65), Trst 296.5—298.5 (297.5).

Zagreb. Amsterdam 22.8575—22.9175, Dunaj 8.0154 — 8.0454, Berlin 13.575 — 13.605, Budimpešta 9.9056 — 9.9366, Milan 296.508 do 298.508, London 276.08 — 276.88, Newyork 56.754 — 56.954, Pariz 221.82 — 223.82,

Trst. Beograd 33.50 — 33.80, Dunaj 266.75 do 272.75, Pariz 74.685 — 74.985, London 92.74 — 92.94, Newyork 19.055 — 19.115, Curih 367.15 — 369.15; dinarji 33.50 — 34.

Dunaj. Beograd 12.4375 — 12.4775, Berlin 168.92 — 169.42, London 34.3750 — 34.4750, Milan 37.0150 — 37.1150, Newyork 707.65 do 710.15, Curih 136.21 — 136.71.

Curih. Beograd 9.1280, Berlin 124, Newyork 519.45, London 25.2225, Pariz 20.335, Milan 27.175, Praga 15.395 Budimpešta 90.555 Bukarešta 3.165, Sofija 3.75, Varšava 58.20,

Efekti.

Ljubljana. Celjska 158—0, Ljubljan. kreditna 128—0, Kreditni zavod 170—175, Vevče 105—0, Ruše 265—285. Stavbna 56—0,

Zagreb. Državne vrednote. Vojna škoda 435 — 437, kasa 435.5 — 436, za september 455.5 — 457, investicijsko 87.5 — 88, agrarne 53 — 55.5; bančne vrednote: Poljo, stara emisija 17.5 — 18, nova emisija 0 — 17, Kreditna 85 — 0, Hipo 59.5 — 0, Ljubljanska kreditna 126 — 130, Narodna 6600 — 6750, Praštediona 950 — 952.5, Srpska 145 — 146; industrijske vrednote: Gutmann 205 — 225, Slaveks 102 — 0, Slavonija 10 — 12, Drava 385 — 390, Šečerana Osijek 450 — 470, Tvornica vagonov 90 — 95, Union Osijek 240 do 250, Vevče 105 — 110, Dubrovačka 465—470, Trbovlje 460 — 0, Narodna mlinska 19—20.

Blagovna tržišča

Ljubljanska blagovna borza (1. t. m.) **Les:** Tendenca nespremenjena. Zaključenih je bilo 5 vagonov, in sicer 3 vag. brzojavnih drogov, smreka, jelka, bor 8, 8.5, 9, 10, 11 in 12 m, fco. vagon meja po 300 za m³, 1 vag. tramov merkantilnih, 4/5, 5/6, 8/10, fco. vag. meja po 305 in 1 vag drogov, smreka, jelka, 10—12 m dolž., fco. vag. Sušak po 400. **Deželni pridelki.** Tendenca nespremenjena. Zaključkov ni bilo. Cene pšenici, novi moki, turščici in ovsu so se nekoliko dvignile. Nudi se **pšenica** (slov. post., mlevska tarifa, plač. 30 dni): baška promptna po 290—295, za avgust po 297.5 — 300, za september po 300 — 302.5; **turščica:** baška, slov. post., navadna tarifa, plač. 30 dni po 350—352.5; **oves:** baški, zdrav, rešetan, novi za avgust po 265—270; **moka:** »Og«, fco. Ljubljana, plač. po prejemu blaga, stara po 520 — 525, iz nove pšenice po 455—465.

Živinski sejem v Ljubljani (1. t. m.) Na današnji ževenski sejem je bilo prignanih 243 konj, 109 volov, 98 krav, 18 telet in 101 prašiček za rejo; prodanih pa je bilo 25 konj, 28 volov, 20 krav, 15 telet in 40 prašičkov za rejo. Promet je bil srednji. Cene volom so nekoliko popustile. Za kg žive teže notirajo: voli I. 9 Din, II. 8 Din, III. 7 din; krave debele 5—7 Din, krave klobasarice 3—4.50 Din, teleta 10 — 12 Din.

Novosadska blagovna borza. Tendenca nespremenjena. Promet: 80 vagonov pšenice, 2 vagona ovsa, 20 vagonov turščice, 8 vagonov moke in 15 vagonov otrobov. P š e n i c a: baška, nova, za avgust 237.5—242.5; baška potijska, nova, za avgust 245 — 250; banaška, nova 230 — 235. O v e s: baški in slavonski, za avgust 200 — 205. T u r š č i c a: baška in sremska 292.5 — 295. M o k a: baška «0g» in «0gg» 375 — 385; «2» 355 do 365; «5» 335 — 345; «6» 300 — 310; «7» 255 — 265; «8» 175 — 185.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (31. jul.). Tendenca na dunajskem tržišču ni enotna. Tudi inozemske notacije kažejo različno valovanje. V pšenici je bil promet minimalen. Rž je dalje čvrsta, zlasti madžarsko blago se je zaradi pomanjkanja ponudb podražilo. Tudi v turščici se cene dvigajo. Uradno notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine: **pšenica:** domača stara 40.5—41.5, nova 38.75—41, madžarska Tisa 42—42.5, jugoslovenka 40—40.50; **rž:** marchfeldska 38.25—38.50, madžarska 37.50 — 37.75; **turščica:** 37.5—38;

Dunajski svinjski sejem (31. julija) Dogon 12.954 komadov, od tega 934 iz Jugoslavije, 10.570 iz Poljske in 663 iz Romunije. Zaradi manjšega dogona je bil promet živahen. Pitane svinje so se podražile za 25 do 30 grošev pri kg, mesne svinje pa za 20 grošev in deloma še več. Za kg žive teže notirajo: pitane svinje I. 2.40 — 2.45, angleške križane 2.20 — 2.45, kmetske 2.20 — 2.40, mesne 1.80 — 2.45.

Socijalna politika

Zasebne posredovalnice služb

Minister za socijalno politiko je izdal uredbo z dne 12 junija 1928. katera ureja poslovanje zasebnih posredovalnic služb Na kratko smo v »Jutru« o tej uredbi že poročali. Stvar pa je važna tako s socijalnega kakor z gospodarskega vidika. zato navajamo njeno vsebino podrobneše.

Zasebne posredovalnice služb imajo obratovati le v krajih, kjer ni državnih ali samoupravnih borz dela. njih podružnic ali ekspozitur ali pa dobrodelnega posredovanja služb. Že obstoječe posredovalnice v takih krajih se morajo v teku enega leta popolnoma ukiniti. v teku 6 mesecev pa se morajo ukiniti posredovalnice ki so bile odprte brez dovoljenja ministra po l. 1922

Koncesije izdaja veliki župan in to po zaslišanju pristojne občine in borze dela. Koncesije se izdajajo samo do preklica. Občine in borze dela imajo proti koncesiji pravico pritožbe, ako niso bile predhodno zaslišane Koncesija se sme podeliti le osebam ki so dovršile najmanj ljudsko šolo in so neoporečnega vedenja in tudi v splošnem dokažejo sposobnost voditi obrt tako. kakor predpisuje uredba. Prosilec mora predložiti točen načrt prostorov, v katerih hoče voditi svoj obrat. Koncesijo je izvrševati vedno le osebno. Imetniku koncesije je prepovedano jemati predujme ali kavcije za mesta, ki jih hoče posredovati: Višina pisarniške mora biti določena v poslovniku katerega je predložiti v odobritev skupno s prošnjo za koncesijo. Taksa ne sme presegati 10% pogojene mesečne plače. Pobirati se sme od delavcev samo do polovice. druga polovica pa od delodajalca. O plačani taksi je izdati priznanico. Takso je plačati šele. ko je bila služba že posredovana in ne v naprej.

Lastniki zasebnih posredovalnic za službe morajo voditi posebno knjigo v katero morajo vpisati razne podatke delavca in delodajalca, ki zahteva delavca ali ki je dotičnega delavca sprejel. Poleg tega mora lastnik voditi razne statistične izkaze.

Predno se obrat otvori. mora prosilec položiti predpisano kavcijo, ki znaša v mestih do 50.000 prebivalcev 2000 Din. v večjih mestih pa 5000 Din in to v gotovini ali vrednostnih papirjih.

Za delavca ali nameščenca se po uredbi smatra vsakdo, brez razlike spola, ki daje svojo duševno ali telesno moč v službo tretjim osebam bodisi proti nagradi ali le v izučenje.

Zasebne posredovalnice služb. v kolikor jih po tej uredbi ni ukiniti. morajo svoje poslovanje v roku 6 mesecev spraviti v sklad s to uredbo.

Ta uredba je v načelu posledica principa, izraženega v več zakonih. da mora posredovanje kakršnega koli dela biti brezplačno v državnih rokah.

Zasebne posredovalnice služb so bile pri nas le v večjih mestih. Ker v vseh teh mestih posluje javna borza dela ali njene podružnice, se bodo vse posredovalnice morale ukiniti, nove pa se smejo dovoljevati le do preklica in to v mestih, kjer javnih ali dobrodelnih posredovalnic ni.

Kakor vsi zakoni in vse uredbe. ki jih tako na brzo roko sestavljajo razni mogočneži po beograjskih ministrstvih. je tudi ta uredba polna pomanjkljivosti in nepotrebnih trdot. Vrh tega obsega nekatere določbe, o katerih resno dvomimo, ali jih bo mogoče izvršiti. Pokazalo se je zopet enkrat, da v Beogradu ne poznajo ali pa nočejo poznati lokalnih razmer in zato vedno znova izdajajo predpise, ki često več škodujejo kakor koristijo.

Križev pot rudarjev

Mi bi sicer radi napisali, da je dr. Koroščeva vlada dala rudarjem trnjevo krono na glavo, jim na ramena naložila težak križ, sedaj pa jih je prignala na vrh Kalvarije, da jih pribije na križ in položi v grob da bo potem mir pred njimi. Pa tega ne bomo pisali, da prizanesemo klerikalnim živcem, kateri so že itak zadostno zbegani odkar jih je krvava usoda pognala iz vlade Ako tako napišemo, bodo v pisarni SLS takoj rekli, da smo muslili reči. da pod dr Koroščevo vlado rudarji krvavijo za dr. Korošca, dočim je v starih časih božji namestnik krvavel za blagor ljudi...

Življenje naših rudarjev pa je danes res pravi križev pot. Enkrat jim podjetje pove. da ni dela in da jutri »lahko« ostanejo doma. ker se bo delalo v reduciranem obsegu. Tako je rudar često več brez posla. kakor zaposlen. Ko je zaposlen, slabo zasluži. ko je brez posla, pa nič in zanj tudi ni brezposelnih podpor. Stanovanja so obupna. mnogim služi slama za blazino in zrak za odejo. Bolezen razsaja med njimi. V takem obupnem položaju je strah pred starostjo in onemoglostjo še strašnejši. Zato je razumljivo, da rudarji največjo važnost polagajo na ureditev svojega starostnega in invalidnega zavarovanja. **Ko je bila sedaj skoraj dve leti na vladi SLS in ko je bil od rudarjev izvoljeni poslanec dr. Gosar celo socijalni minister, so bili rudarji trdno uverjeni. da bo to vprašanje SLS vendarle uredila, ker je bilo iz zato časa dovolj i možnosti. saj je bila vlada v popolni odvisnosti od SLS in bi torej SLS ureditev mogla kratkomalo diktirati.** Pa leta so minula SLS je prišla domov. **Zavarovanje rudarjev pa je ostalo tam kjer je bilo, odnosno se je še celo poslabšalo.** Pa SLS ni smatrala za ureditev rudarskega zavarovanja dejstva, da so se zmanjšale pokojnine in podaljšala službena doba Tako »urediti« zna vsakdo in ni treba da je to »socijalna« SLS.

Da je moralni in materijalni udarec rudarjem še občutnejši. je **SLS kratko pred demisijo na eni zadnjih sej vlade pristala na to, da je ministrski svet razveljavil razsodbo rudarskega sodišča, ki je reklo. da je podaljšanje zavarovanja protizakonito.** S tem je SLS jasno in odkrito rekla: **»Da. prav je in popolnoma v redu je, ako se rudarjem v Sloveniji pokojnine znižajo in službena doba podaljša«. S tem je SLS vzela rudarjem prav zadnje orožje za izboljšanje položaja iz rok.** To je treba podčrtati ker bo SLS za časa volitev trdila. da se je ta sklep ministrskega sveta storil brez njene vednosti. da je bil »utihotapljen«.

SLS se je v Beogradu dobro navadila balkanskih metod Prav nič jo ne moti. da z **upravnim** sklepom razveljavlja sodbo **sodišča** in to v stoletju. ko je celo v afriških državah prodrlo prepričanje. da je **sodstvo** treba ločiti od **uprave**. Rudarsko sodišče pa spada v sistem sodstva in se od navadnih sdoišč zaradi potrebe pospešenega postopanja razlikuje samo po svoji sestavi SLS odobrava. da ministerski svet brez **zakonitega** pooblastila razveljavi pozitivno zakonito določilo. To je pravna anarhija najgrše vrste. **SLS je s tem protizakon. dejanjem hotela ustreči TPD. kateri ne gre v glavo. da mora bratovske skladnice sama sanirati.** ker je tudi sama s svojimi ogromnimi redukcijami povzročila njih finančni polom Nai se nihče ne izgovarja. da je SLS morala na poslabšanje pristati. ker ni denarja Za izvajanje zavarovanja je odgovorna TPD in na ta vrata naj bi SLS v svoji vsegamogočnosti potrkala in zahtevala oni denar, ki ga je TPD z redukcijami vzela.

Nečuveno je to, da ministri razveljavljajo sodne razsodbe. Kako se more kdo čuditi ako je SDS proti taki praksi razburjenja in da bere vladi ostre levite? Le SLS tega ne more razumeti. ker zločinca Punišo Račića opravičuje s tem, da je bila opozicija preostra. Ali naj pri takih in podobnih sramotnih činih vlade hodimo z rokavicami okoli? Le sramotno je, da SLS ni več sposobna biti ogorčena. kadar vlada protizakonito rudarjem jemlje kruh.

Razume se. da je omenjeni sklep ministrskega sveta protizakonit. To dejstvo mora ugotoviti sodišče. ker je isto dolžno celo izreči v koliko so posamezni zakoni v skladu z ustavo itd Stvar je treba do dna razčistiti **Zato morajo rudarji na podlagi razsodbe razsodišča vložiti predlog na izvršbo za višje pokojnine.** Predno bo sodišče izvršbo dovolilo. bo moralo samo po sebi razpravljati tudi o zakonitosti tega famoznega sklepa ministrskega sveta **v času, ko je v tem ministrskem svetu sedel tudi slovenski minister dr. Korošec, ki sedaj hoče. da bi mu peli še slavo. dočim za svojo nesposobnost zasluži le najhujšo obsodbo.**

— **Uredba o odpiranju in zapiranju obratov poslabšana.** Poslabšanje te uredbe je pogodilo trgovske nameščence in obrtne delavce. S korekturo uredbe se je delovni čas v Srbiji, Bosni, Hercegovini in Črni gori v praksi že podaljšal na 12 ur dnevno. Najbolj so prizadeti pekovski pomočniki, ker dovoljuje uredba tudi delo ob nedeljah do 8. ure zjutraj, tako da je nedeljski počitek v pekarnah tako rekoč ukinjen.

— **Angleška sobota v denarnih zavodih** se je doslej pri nas dosledno izvajala, čeprav ni bila zakonsko za banke predpisana norma. V naredbi velikega župana, s katero bi se morala angleška sobota za denarne in slične zavode normirati, je ta pridobitev bančnega uradništva prezrta. Zato je sedaj s to naredbo dana zakonska možnost za odpravo angleške sobote v bankah, zavarovalnicah, hranilnicah itd. Ker smatra naredba velikega župana tudi industrijske pisarne in poslovalnice za trgovska podjetja, je s to naredbo ogrožena angleška sobota tudi v teh podjetjih. To je povod, da se kakor bančni. tudi industrijski nameščenci v znatni meri zanimajo za to vprašanje.

— **Nezadovoljstvo z naredbo o odpiranju in zapiranju obratov v Ljubljani** je na obeh straneh veliko. Tako zahtevajo trgovski pomočniki špecerijske stroke deveturni delovni čas, ki je bil že pred naredbo v špecerijskih trgovinah v Ljubljani vpeljan. Špecerijski trgovci s periferije mesta pa nasprotno zahtevajo 10urno delo Poleg tega čujemo, da se je med trgovci z železnino pojavila grupa, ki zahteva, da se dovoli obratovanje v tej stroki do 7. ure zvečer. Nekateri trgovci s papirjem so pa vložili prošnje, da se jim dovoli 10urno delo. Vse te akcije so, kakor se nam zatrjuje, vzbudile med trgovskimi nameščenci veliko vznemirjenje. Vse te razne struje pa kažejo, da je ureditev poslovnega časa res potrebna, da pa bo treba še tudi precej časa, da se razmere prilagodijo novim normam.

Radio

Izvleček iz večernih programov

BERLIN (484 m 4 kw). FRANKFURT (428 m 4 kw) LANGENBERG (468 m 45 kw), STUTTGART (379 m 4 kw). PRAGA (349 m 5 kw). LONDON (DAVENTRY 1604 m 45 kw). ZAGREB (310 m 0.7 kw). BRNO (441 m 8 kw). RIM (450 m 12 kw). DUNAJ (517 m 7 kw). DAVENTRY (492 m 12 kw) VARŠAVA (1111 m 10 kw). STOCKHOLM (MOTALA 1320 m 30 kw).

Četrtek, 2. avgusta.

LANGENBERG 18: Večerni koncert orkestra in solistov.
21: Maughamova komedija »Cezarjeva žena«
ZAGREB 20.35: Orkestralen koncert lahke godbe.
BRNO 19: Klavirski koncert Chopinovih in Smetanovih skladb.
19.30: Koncert vojaške godbe. Nato mešan večer.
BUDIMPEŠTA 12.05: Klavirski koncert.
20.15: Skladbe za čelo in klavir.
LONDON 19.15: Koncert Scarlattijevih klavirskih sonat.
19.30: Poljuden koncert lahke glasbe. Nato prenos programa iz Brna.
DUNAJ 26.15: Popoldanski koncert kvarteta.
21.20: Večerni koncert lahke glasbe.
VARŠAVA 20.15: Orkestralen koncert švedskih in norveških skladb.
STOCKHOLM 19.20: Koncert moškega kvarteta s stockholmske opere. Nato violinski koncert.

Petek, 3. avgusta.

BERLIN 20.30: Koncert orkestra in pevskega zbora.
FRANKFURT 20.15: Curt Götzova komedija »Senčnik«. Nato koncert Webrovih skladb.
LANGENBERG 18: Skladbe za violino in klavir.
20.15: Večerni koncert vojaškega orkestra.
STUTTGART 20: Mešan večer. (Orkester. solisti. burka itd.).
ZAGREB 20.35: Odlomki iz del Antona Čehova. Nato lahka godba.
BRNO 19: Poljuden orkestralni koncert.
20: Sodobne skladbe nemških komponistov iz Brna. Nato prenos koncerta z razstave.
BUDIMPEŠTA 12.05: Koncert komorne glasbe
LONDON 19.15: Scarlattijeve klavirske sonate. Nato simfoničen koncert.
21.35: Koncert vojaškega orkestra in solistov.
PRAGA 20.10: Koncert orkestra in solistov. Nato prenos z brnske razstave.
DUNAJ 16.15: Koncert dunajskega koncertnega orkestra.
20.05: Scribeova veseloigra »Kozarec vode«. Nato lahka glasba.
VARŠAVA 18: Koncert zbora mandolin. Nato orkestralen koncert.
STOCKHOLM 20: Večerni koncert orkestra.

Sobota, 4. avgusta.

BERLIN 20.30: Kadelburgova burka »Velemestni zrak«.
FRANKFURT 20.15: Koncert orkestra in solistov. Nato zabaven večer.
LANGENBERG 18: Večerni koncert vojaškega orkestra.
20.15: Zabaven večer. (Orkester, solisti. burka itd).
STUTTGART 20.15 Koncert Blankenburgovih koračnic.
ZAGREB 20.35: Večerni koncert lahke glasbe
BRNO 19: Večerni koncert orkestra.
20.15: Koncert čeških pesmi. Nato godba na pihala.
BUDIMPEŠTA 17.45: Odlomki iz Puccinijevih oper.
19.45: Kabaretni večer. Nato koncert vojaškega orkestra.
LONDON 19.15: Scarlattijeve klavirske sonate. Nato koncert na harfe.
21.25: Prenos mirozova 12 vojaških godb.
22: Mešan večer: nato nadaljevanje mirozova.
PRAGA 19.15: Koncert tamburaškega zbora.
DUNAJ 16.15: Popoldanski koncert orkestra.
20.05: Eyslerjeva opereta »Soprog, ki se smeje«.
VARŠAVA 20.15: Večerni koncert orkestra.
STOCKHOLM 19.15: Koncert solistov in orkestra Nato lahka glasba.

Nebo v avgustu

Solnce se v avgustu vedno hitreje in hitreje vrača proti nebesnemu ekvatorju. 1. avgusta je 18°09' nad ekvatorjem, 31. avgusta pa samo še 8° 49' Zato je tudi dan vedno krajši. 1. avgusta vzhaja solnce ob 4.25 in zahaja ob 19.35 tako, da traja dan 15. ur 10 minut, 31. avgusta vzhaja solnce ob 5.07 in zahaja ob 18 40 tako, da traja dan 13 ur 33 minut. V avgustu se torej dan skrči za 1 uro 37 minut ali povprečno za 3 minute dnevno. V prvi polovici avgusta je solnce v znamenju Leva in preide 23. avgusta v znamenje Device.

Luna je začetkom avgusta nizko pod ekvatorjem, kateremu se približuje in ga prekorači 6. avgusta. Najvišjo lego nad ekvatorjem in sicer 25° 50' doseže 12. avgusta, potem se pa zopet vrača proti ekvatorju, ki ga prekorači 19. avgusta in doseže najnižjo lego pod njim 25° 55' dne 5. avgusta. Lunine faze bodo: ščip ali polna luna včeraj ob 16.31, zadnji krajec 8. avg. ob 18.24, mlaj 15. avgusta ob 14.49, prvi krajec 23. avgusta ob 9.21, in drugič polna luna 31. avgusta ob 3.43. Luna bo najbližje zemlji 10. avgusta ob 18., ko bo znašal dozdevni premer njenega kolobarčka 32' 23" Najdalj od zemlje bo 23. avgusta ob 8., ko bo znašal premer njenega kolobarčka 29' 34".

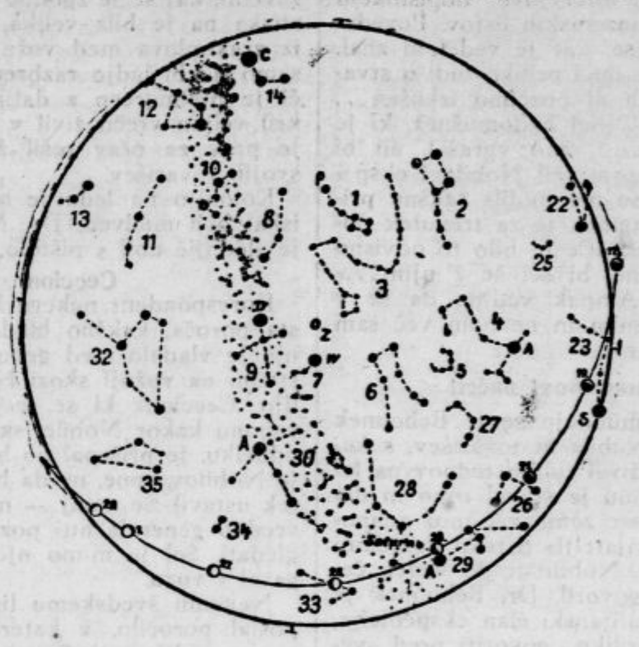

Planeti. Merkur se vidi samo prve dni v avgustu na jutranjem nebu. Vzhaja pred 3 uro zjutraj malo proti severu od kraja, kjer vzhaja pozneje solnce.

Venera se po svoji gornji konjunkciji s solncem dne 1. julija počasi prikazuje iz solnčnih žarkov in se vidi zvečer kmalu po solnčnem zahodu. Začetkom avgusta se vidi kake pol ure, koncem meseca pa tričetrt ure po solnčnem zahod za spoznanje južno od kraja, kjer zahaja solnce.

Mars je v sozvezdju Bika in se bliža polagoma zemlji, kajti letos koncem decembra nastane njegova opozicija z zemljo. Začetkom avgusta znaša njegov dozdevni premer 7" in se poveča v avgustu do 8" tako, da tej planeta z manjšim daljnogledom v avgustu ni mogoče opazovati. Začetkom avgusta vzhaja Mars okrog 23.30, koncem avgusta pa že ob 22.20. Spoznamo ga lahko na nebu po rdečkasti barvi in po izpreminjanju lege med stalnicami. V noči od 9. na 10. avgusta bo luna v neposredni bližini Marsa.

Jupiter je v sozvezdju Ovna in se vidi pozno zvečer. Začetkom avgusta vzhaja pred 23 uro, koncem avgusta pa že pred 20. Ker se bliža zemlji, se njegov premer polagoma veča od 37" začetkom na 41" koncem avgusta. Jupitra lahko opazujemo z vsakim manjšim daljnogledom. Z daljnogledom, ki poveča 30 do 100 krat, lahko zelo dobro razločimo Jupitrov klobuček, temne proge na površju in štiri najsvetlejše lunice, ki jih vidimo ob lepem vremenu že z boljšim triedrom. Od vseh pojavov v sistemu Jupitrovih spremljevalcev lahko najbolj opazujemo z manjšimi daljnogledi mrke lunic, ki nastanejo v avgustu levo od Jupitrovega roba. Konec mrka III. lunice nastane 12. avgusta ob 1., konec mrka II. lunice 13. avgusta ob 0.34.7, začetek mrka II. lunice 19. avgusta ob 1.15.7, konec mrka ob 3.34.4, konec mrka I. lunice 20. avgusta ob 2.29 in isti pojav 28 avgusta ob 22.51.9. Četrta lunica letos ne bo imela nobenega mrka, ker pade njena pot izven Jupitrove sence. V noči od 7. na 8. avgusta se bo pomikala v bližini Jupitra luna, ki bo približno 1° južno od Jupitra.

Saturn je v sozvezdju Gadonožca in se bo videl zgodaj zvečer, kajti začetkom avgusta zahaja popolnoči, koncem avgusta pa že pred 23. uro. Po svoji opoziciji začetkom junija se Saturn oddaljuje od zemlje, vendar se pa v avgustu še dokaj dobro vidi z večjim daljnogledom. Razun prstanov razločujemo tudi njegovega najsvetlejšega spremljevalca Titana, zlasti kadar je v elongacijah, to je najdalj proti vzhodu ali zapadu od planeta. Titanove elongacije nastanejo: zapadna 1. in 17. avgusta, vzhodna pa 8. in 24. avgusta. Titan napravi pot okrog Saturna v necelih 16 dneh tako. da ga lahko opazujemo nekaj dni pred in nekaj dni po elongacijah

Uran je v sozvezdju Rib in vzhaja okrog 20. Vidi se kot zvezdica 6 zvezdne velikosti in sicer tudi s prostim očesom. Če je noč jasna in ozračje čisto.

Neptun je v sozvezdju Leva in se sedaj ne vidi ker bo 22. avgusta v konjunkciji s solncem.

Meteoriti: Okrog 10 avgusta zadene zemlja na svoji poti okrog solnca na najgostejši del roja Perseid. nazvanega po svojem radiantu v sozvezdju Persea. Ta roj meteorjev je znan že dolgo in nudi ljubiteljem nebesnih pojavov zelo zanimivo sliko. ker je včasi izredno bogat na meteorjih.

Lega zvezdnega firmamenta začetkom avgusta ob 22. sredi avgusta ob 21. koncem avgusta ob 20. Tik ob severnem obzorju nekoliko proti vzhodu se premika najsvetleiša stalnica v sozvezdju kočijaža Capella. na severovzhodu vzhaja Perseus, nad njim je Kassiopea na vzhodu vzhaja Oven. nad njim sta Andromeda in Pegaz, dalje proti jugu vzhajata Vodnar in Kozorog. nad njima sta Orel in Delfin. v Zenitu pa Labod in Lira. Na jugu tik nad obzorjem stoji Strelec in zelo bogati del Mlečne poti Na jugozapadu se tiščita obzorja Škorpijon in Tehtnica. nad njima so Gad, Gadonožec. Herkules in Bootes. na zapadu zahaja Devica. na severozapadu pa se nagiblje k obzorju Velika Medvedica.

Pojasnilo.

Poedine zvezde in sozvezdja so zvezana s pikčastimi črtami in označena s številkami. Črke pomenijo okrajšavo lastnih imen svetlih zvezd Lunina lega je označena za vsaka dva dneva. Datum stoji pod lunino sliko pušice pa kažejo smer lunine poti 1 = Mala Medvedica. P = Polarna zvezda. 2 = Velika Medvedica. 3 = Zmaj. 4 = Bootes. A = Arktur. 5 = Krona. 6 = Herkules. 7 = Lira. W = Wega. 8 = Zepheus. 9 = Labod. D = Deneb. 10 = Kassiopea. 11 = Andromeda. 12 = Perzeus. 13 = Oven. 14 = Kočijaž. C = Capella. 22 = Lev. 23 = Devica. S = Spica. 25 = Berinikini lasje. 26 = Tehtnica. 27 = Gad 28 = Gadonožec. 29 = Škorpijon. A = Antares. 30 = Orel. A = Atair. 32 = Pegaz. 33 = Strelec. 34 = Kozorog. 35 = Vodnar.

ALS
NA VRHUNCU STOJE NOGA: VICE Z ŽIGOM: "KLJUČ"
Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!
13

Za domžalsko postajo
nudi najcenejše in najboljše
DETEKTORJE, KRISTALE, SLUŠALA ter vse radio-potrebščine
RADIOVAL
LJUBLJANA. Kongresni trg 3.

Paul Morand:

Odmev

V tako ugodnih okolnostih bi vsekako moral doseči prijateljstvo z gospo Marijo Luzijo R. Ali če že tega ne, pa bi z njo vsaj stopil v tisto dozdevno razmerje, ki je v Parizu običajno in ki ti pusti srce v varnem zavetju. Z njeno družino sem bil dobro znan. Nekatere moje prijatelje je uvrstila gospa med svoje domače živali. Vobče pa smo živeli vsi na isti način, bili smo si sosedje, prištevali se istemu pokolenju, tedaj neki tajni družbi, tako rekoč nekemu nevidnemu narodiču. Vedel sem za vse hodnike, ki vodijo v to hišo. Ali ona me vendarle ni hotela spoznati. Vem, da ji na vse zadnje ni uspelo zavleči seznanitve z menoj. Sprejemala me je, ah kadar sva se mimogrede srečala, me je ostavila s presekanim glasom in venomer mi je kazala neizprosno omalovaževanje. V družbi se je delala, kot da me sploh ni. Nikoli ni pozabila — pozabiti me. Spraševal sem se, ali sem jo morda užalil, ali so me pri njej očrnili moji prijatelji, ali me je kdo pri njej opravljal — toda vse poizvedovanje je bilo zaman. Znanci so ji govorili v moj prilog. Ona pa rajši ni odgovorila.

Marija-Lujiza je bila visoke postave, kar je sicer pri Francozinjah redkost. Njena koža je bila tako bleda, tako prosojna, brez nepravilnosti in senc in svetlobnih iger, skratka tako brezbarvna in pomeščanjena, da je bila prav za prav le posnetek kože. Pod usločenimi obrvmi so se ji bleščale vijoličaste oči, raznežene po solzah, ki ji niso nikoli omočile lica, in vtis, ki so ga povzročale te oči, je bil tolik, da je segel preko osmega okraja. Čeprav se je delala, kakor da vobče ne ve zame, je bilo Mariji-Lujizi vendarle znano, da jo občudujem. Toda hotel sem doseči več. Zaman. Pred tremi leti pa sem odpotoval iz Pariza daleč-daleč, ne da bi bila spremenila svoj pogled name.

Sprva sem se pač oklenil spomina nanjo, toda moj vidni spomin — to edino oporišče mojih starajočih se dogodivščin — se mi je izneveril. Kakor slike vseh oseb, ki nanje več ne mislimo, se je tudi slika Marije-Lujize povečala, toda ob rasti je zbledela in se nagnila, potem pa se je razblinila v tistem strupenem razkroju, ki se po nepotrebnem imenuje odsotnost iz pozabe,

Nekaj let pozneje sem se vozil po morju pet tisoč kilometrov proč od Pariza. Pred dvema dnevoma smo bili zapustili obalo sredi nevihte, ki še ni bila utihnila. Zaradi hude vročine sem čez dan ležal v kabini, kamor so mi prinašali mrzlo juho in radijska poročila. O polnoči sem stopil na mostič, kjer sem ostal do prvega svitanja. Vsako jutro se je po tretji uri veter polegel, čeprav se niso pomirili valovi, ti voljni griči, ki jih je zgibavala luna. Ta čas sem izkoristil in sem se sprehajal po krovu, kolikor moči brez šuma, po podplatih iz kavčuka. Neko noč sem obstal pred osvetljeno kabino pod mostičem — okence je bilo odprto. Notri se je kopala mlada žena, ki ni slutila, da ni nemotena. Videl sem jo golo. Bila je Marija-Lujiza. Kako — ona?! Zavrtal sem v temo svojih spominov. Da: bile so prav iste vijoličaste oči, zazrte v praznoto, bili so isti lasje; ne, bila je več kot ona sama, bil je to nekdo, ki jo je črto za črto točno posnel. Njena sestra? Odtis njene podobe? In vendar taka izredna sličnost! Dolgo sem ostal skrit v senci, ugibaje, ali je ona, ali ni, ves v napeti pozornosti, da se mi je v glavi vrtelo. Vzdolž negibnega neba je naša ladja prevračala svoj črn okvir konopja. Mlada žena se je oberoč držala za obod kadi in voda ji je lila po telesu na tla. Zapomnil sem si številko kabine. Stanovalki je bilo ime Mrs. Amelita W. Drugo jutro sem se ji že predstavil. Bila je soproga nekega astronoma, ki ga je prišla čakat v kraje ob južnem morju. Govorila je samo angleški. Ko sem jo vprašal, če je morda kaj v sorodu z Marijo-Lujizo R., me je ošinila z začudenim pogledom. Saj ni bila še nikdar v Franciji, tudi Evrope še ni videla. Sploh ni nikogar poznala. Prvo, kar na dolgi vožnji utone v morju, je čas. Kako naj tedaj vem, koliko ur je poteklo. odkar sva začela prvi pogovor, pa do noči, ko se je Amelita uklonila in se nastanil kraj mene na ležišču. ki sem ga napravil iz zastav najrazličnejših narodov. Sprva nisem občutil kdo ve kako posebne radosti, ko pa sem jo objel, sem si predstavil. kak vznemirljiv vtis utegne ta dotik doseči prav zdajle v Mariji-Lujizi, pettisoč osemsto kilometrov odtod, v ulici Miromesnil št. 26. Mistiki trdijo. da se nobena molitev ne izgubi v prostorju vekov, a prav tako se ne razblini noben poljub. Tako sem se iz razdalje maščeval nad Marijo-Lujizo. Izmučil sem nekoga, ki mi je bil sovražnik, toda namesto voščene podobice sem za to zakletev uporabil najbolj živo sodelavko. In Amelita mi je vsa vzhičena vzklikala:

»Ne vem, kaj me je napravilo do vas toli upogljivo. Še nikoli mi ni bilo tako. Od prve ure, ko sem vas videla, se mi zdi, da sva bila že davna znanca.«

Ali res obljudujejo svet neznana odpevanja, živa namigavanja, nevidne somernosti? Imajo res naša dejanja dvojni obraz? Ali pa so samo odklon, kot ga opažamo pri žarkih, ki se, pri prehodu skozi svojevrstne kristale, razdvajajo?

Kadar se je vihar razvnel, se je ladja brez odpora predajala valovom. Potniki so si, kot midva, poiskali ležišč na krovu, da bi se nasrkali sveže-ne. Obležali so na deskah kot mrtveci ob koncu žaloigre. Nenadoma se je morje površalo do neba, a takoj nato je že spet zavzelo nebo svoj prostor. Ob taki priliki so padali krožniki in v pušilnici pozabljene čaše so se žvenkljaje drobile kot steklo prodajalnic v metežu upora. Včasi se je priplazil steward po vseh štirih. krčevito držeč skledico med zobmi. Tako je poteklo sedemnajst noči. Amelita in jaz sva se ljubila, kot se ljubijo, ki nimajo

Iz življenja in sveta

S severnega tečaja v zakonski jarem

Dr. Behounek je postal iz popotnega tovariša Nobilov prijatelj. — Malmgreen je slutil nesrečo zrakoplova dve uri pred katastrofo. — Nobile priznava, da je Zeppelin najprimernejša ladja za raziskavanje Arktide

Češkoslovaški član Nobilove ekspedicije dr. Behounek se je vrnil v Prago in je moral od Berlina dalje neprestgoma dajati intervjuve dopisnikom domačih in inozemskih listov. Povedati je moral vse, kar je vedel in znal, govoriti pa je imel priliko tudi o stvareh, v katerih ni posebno izkušen... Seveda se je našel hudomušnež, ki je radiologa brezobzirno vprašal, ali bi se še enkrat pridružil Nobilovi ekspediciji, če bi se mu nudila takšna prilika. Dr. Behounek je za trenutek pomislil in rekel: «Če bi bilo to odvisno samo od mene, bi šel še ž njim...» Nato pa: «Ampak vedite, da se v kratkem oženim in ne bom več sam svoj gospodar...»

Behounekovi načrti

V Warnemündeju se je Behounek poslovil od Nobila in tovarišev, s katerimi je preživel toliko tednov na ledu. General mu je stisnil roko in dejal: «Zdaj niste zame več mož znanosti, ampak prijatelj!» S temi besedami sta se razšla. Nobile je že vedel, čemu je tako govoril. Dr. Behounek je bil edini neitalijanski član ekspedicije, ki bo imel priliko govoriti pred svetom. In s takim možem velja vedno ohraniti prijateljstvo in ostati v dobrih odnošajih.

Nekemu novinarju, ki ga je obiskal na poti v domovino, je izjavil radiolog, da se bo po povratku v Prago najprej odpočil. Prebil bo nekaj časa na kmetih, kjer ni vznemirjenja in hrupa. Urejeval bo gradivo za knjigo o ekspediciji «Italie». Prvi zvezek bo strogo znanstvenega značaja. Pri tem bodo sodelovali tudi drugi člani ekspedicije, zlasti general Nobile in inženjer Trojani. Druga knjiga bo feljtonistični opis. Samo če bi se pri sestavljanju prvega dela pokazale težkoče, bo dr. Behounek izdal knjigo sam. Učenjak namerava o svojih doživljajih poročati tudi na javnih predavanjih. Pri sestavljanju znanstvene knjige se bo posluževal Malmgreenovih beležk, katere bo po uporabi poslal švedski Akademiji znanosti v Stockholmu.

Malmgreen napoveduje katastrofo

Drama «Italie» se je odigrala v šestih do osmih minutah. Dve uri pred katastrofo je prišel Malmgreen k Behouneku. Bil je videti zelo zaskrbljen. Na vprašanje kaj premišlja, je povedal, da se mu ne vidi v redu krmilo in da se boji katastrofe. Dve uri pozneje je gondola zrakoplova treščila na tla.

Šele polagoma so se posamezniki zavedli, kaj se je zgodilo ž njimi. Njih stiska pa je bila velika, ker so vrgli iz zrakoplova med vožnjo tudi živila samo da bi ladjo razbremenili. K sreči je Malmgreen z daljnogledom odkril veliko vrečo živil v snegu. S tem je prav za prav rešil življenje vseh svojih tovarišev.

Kolonijo na ledu je sedemkrat obiskal beli medved. Dr. Malmgreen ga je slednjič ubil s pištolo.

Ceccioni

Korespondent nekega berlinskega lista poroča, kakšno hladno razpoloženje je vladalo med generalom in moštvom na vožnji skozi Nemčijo v Italijo. Ceccioni, ki se je vozil v istem vagonu kakor Nobile, samo v drugem oddelku, je prišepal po hodniku. Minil je Nobilov kupe, ne da bi se za trenutek ustavil. Še manj — ni se mu zdelo vredno generala niti pozdraviti in pogledati. Šel je mimo njega, kakor da ga ni v vozu.

Nekemu švedskemu listu je Nobile poslal poročilo, v katerem pravi, da se mu vidijo najprimernejši zrakoplovi za raziskovanje arktičnih krajev nemški Zeppelini. Princip poltogega zrakoplova se ni obnesel, kakor je razvidno iz njegovega slučaja.

Marianova sestra je odpotovala na Norveško, kjer bo v bolnici stregla bratu, kateremu so odrezali nogo.

Najmlajši kralj Evrope,
romunski kralj Mihael, sin bivšega prestolonaslednika princa Karola, se je šel od težavnih vladarskih poslov odpočiti na obalo Črnega morja. Njegova najnovejša fotografija.

Paraliza in dunajsko ženstvo

Asistent na kliniki znanega profesorja Wagner-Jauregga Herschmann je izdal statistiko o paralizi na Dunaju. Iz te statistike je razvidno, da se ta strašna bolezen v zadnjih letih na Dunaju čim dalje bolj širi in sicer izključno na račun žensk, dočim med moškim svetom pojenjuje. Polovica moških, ki so jih dali na kliniko, je že odšla zdrava domov, večji del ostale polovice pa bo tudi rešen, samo da bo tu zdravljenje trajalo delj časa, ker gre za zastarele slučaje. Čim prej se odloči bolnik za zdravljenje, tem prej ga seveda ozdravijo. Wagner-Jaureggova metoda obstoji kakor znano v tem, da vcepijo v pacijenta malarijo in zvišana krona temperature uniči povzročitelje paralize v človeškem telesu. Zdravljenje pa zahteva vsega človeka in mu vzame ves čas. Baš ženske pa zdravljenje neprestano prekinjajo, pravi Herschmann, in to je eden izmed glavnih vzrokov, da se jih bolezen trdovratneje drži nego moških. Drugi vzrok je v tem, da so znaki obolenja pri moških očitnejši in je torej tudi obisk pri zdravniku hitrejši, dočim je pri ženskah radi njih mirnejšega življenja težje opaziti, kdaj so bolne in se to zgodi večinoma šele tedaj, ko je bolezen že dozorela.

Lord Crewe,
angleški poslanik v Parizu, je bil te dni odpoklican s tega mesta.

Žalosten konec aristokratskega samotarja

V Rekawinklu pri Dunaju se je te dni usmrtil grof Franc Vigyazo. Skočil je skozi okno sanatorija, v katerem se je lečil. Rešilna postaja ga je prepeljala v dunajsko bolnico, kjer je kmalu podlegel poškodbam.

Vigyazo je bil mlad, nadarjen mož. Plemenitaški naslov si je pridobil njegov oče pred dobrimi tridesetimi leti. Njegova mati je bila grofica Podmanieczka. Rodbina je bila zelo premožna, imela je razsežna posestva pri Abonyju in Vacratotu.

Samomorilec je bil zelo nadarjen človek. Študiral je pravoznanstvo in si je pridobil naslov doktorja političnih ved sub auspiciis regis. Napisal je več knjig, s katerimi je prišel na glas dobrega znanstvenika. Njegovo življenje pa je bilo zelo čudaško. Palača na Karlsringu, svojčas ena najimenitnejših aristokratskih palač, je po njegovi krivdi popolnoma propadla. Koder so se nekoč sprehajali vitezi in knezi, se danes podijo podgane. Zidovi razpadajo, dvorane so polne smeti in umazanosti. Noben družabnik ni ostal pri mladem grofu delj nego dva meseca v službi. Rodbina grofov Vigyazov je ž njim izumrla. Prav je tako. Kajti aristokracija, ki redi podgane, je svetu dvakrat v breme.

Smrt v kopalni kadi

Vzrok: ljubosumje

Včeraj smo zabeležili, da se je v Benetkah usmrtila 19 letna hčerka dunajskega pisatelja Arthurja Schnitzlerja, ga. Lilly Cappellini. Prvotno so mislili, da se je ponesrečila pri jahanju in da je padla s konja. Kmalu pa se je izkazalo, da smrt ni prišla slučajno, ampak namenoma. Dama se je ustrelila s službenim samokresom svojega moža v kopalnici. Oblekla je bila promenadno obleko, vzela revolver in sprožila naravnost v srce.

Hišna, ki je čula detonacijo, je takoj odprla vrata kopalnice in je našla svojo gospo ležečo v kopalni kadi. Alarmirala je sosede, brzojavila Cappelliniju, ki je bil odsoten, in tajnici pisatelja Schnitzlerja na Dunaj. Po naključju je prišla ta brzojavka v roke očetu. Ker je videl, da je iz Benetk, jo je razpečatil in čital, naj mu previdno sporoče, da je Lilly težko zbolela. Oče se ni obotavljal niti za minuto. Najel je letalo, sedel vanj in hitel v Benetke. Dospevši tja, je izvedel strašno resnico, da se je Lilly ustrelila. Ampak iz kakšnega vzroka? To je težko dognati. Eni pravijo, da se je preveč vdajala melanholiji in da ji je domotožje potisnilo morilno orožje v roko. Drugi previdno govore, da se ji je mož izneveril in da jo je varal z drugimi... Ljubosumje je mlado ženo spravilo ob ves notranji mir in ji je pristudilo življenje. Na večkratno vprašanje, čemu se ne preseli na Dunaj, kjer mu bo oče preskrbel službo, je Cappellini odvrnil mladi ženi, da je prepričan fašist in da hoče služiti samo Mussoliniju in domovini. Na Dunaj ni hotel iti, ker bi moral delati. Mogoče ga bo Mussolini sedaj povišal v službi.

Gdč. Fernanda Guevel
iz Herminea je bila izvoljena, da bo na narodnem slavlju v Vannesu predstavljala bretonsko kraljico Marjeto.

Špik 2.472 m

S Špika

— Zdravo!
— Odkod pa Vi prijatelj?
— S Špika.
— Pa koliko ste potrebovali?
— 5 ur.
— Pa ni mogoče! Jaz potrebujem 6-6½, četudi sem treniran in bil že 3 krat na njem.

Tudi jaz sem preje potreboval toliko časa, ali odkar jemljem redno Ovomaltine potrebujem samo 5 ur, a počutim se kot bi plezal samo 3 ure.

8808

OVOMALTINE

je najboljši izvor telesne energije!

Izrežite in pošljite nam:

P. n.

Dr. A. WANDER d. d. Zagreb

Prosim Vas, pošljite mi franko brezplačen vzorec „OVOMALTINE".

Ime in priimek: _____

Stanovanje: _____

Kraj: _____

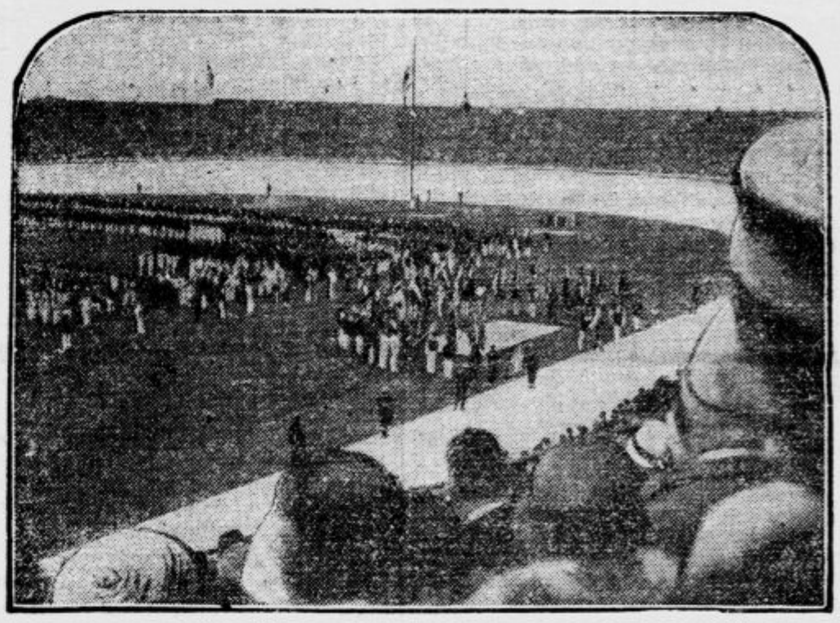

Olimpijska prisega
Pogled na olimpijski stadijon v Amsterdamu v hipu, ko polagajo delegirana moštva svečano prisego.

Ženske na amsterdamski olimpijadi
Zgoraj kanadska ženska tekalna skupina, spodaj: Japonka Hitoma se trenira v teku na 100 m v spremstvu japonskega atleta.

Vročina in ovratnik

Dunajski zdravnik dr. Max Stransky je poslal predsedniku Avstrijske družbe za čuvanje narodnega zdravja sledeče pismo:

«Trpimo radi neznosne vročine in vsak dan se zgodi na Dunaju sto in še več slučajev solnčne kapi. Srečne ženske, čijih oblačila tehtajo 60—70 dkg, hodijo po predmestjih brez nogavic! V predmestjih vidiš po cestah in po parkih na tisoče otrok v kopalni obleki; možje, ki opravljajo težko telesno delo, se oblačijo samo v hlače. Samo mi bedni duševni delavci moramo slediti neizprosnemu diktatu mode in nosimo 4—5 kg težke obleke in mučilo trdega ovratnika, ki povzroča najraličnejše bolezensko zlo. Na tisoče moških trpi radi izpuščajev na vratu, ki jih povzročajo ovratniki, krvni obtok v glavo in iz glave je oviran, krvni tlak radi tega narase in pospešuje glavobol. In proti takšnim očitnim modnim bedastočam naj bi zdravniki ne nastopali? Mislim, da je dolžnost družbe za čuvanje ljudskega zdravja dati nujno potrebno pobudo za reformo moške obleke, ne da bi čakala na uvedbo brezovratniške dobe po zaslugi kakšnega krojača ali modnega matadorja ali filmskega zvezdnika. Občinstvo nam zdravnikom brezpogojno zaupa, na naš nasvet se odloči za najtežje operacije in spremembe poklica. Kaj ne bi pristalo tudi na diktat, ki bi hotel odpraviti nezdravi ovratnik? Morda odprta srajca ne vpliva vedno estetično. Toda predstavljam si jo tako, da nima ovratnika in da ni globlje izrezana nego do jamice pod grlom. To bi bilo estetično in udobno, prav tako kakor moda odkritih glav. Spoštovani predsednik Družbe za čuvanje narodnega zdravja, Vam bi bilo mogoče dekretirati z zdravstvenega stališča za poletni čas dobo brez ovratnikov. In mi zdravniki bomo prvi, ki se Vam bomo z veseljem pokorili.»

Velja tudi za nas, za vsakega poedinca, ne da bi mu bilo treba čakati šele na dekrete kakšnih zdravstvenih korporacij!

---

nikakega drugega opravila. Na prvi postaji je izstopila in poslej je nisem videl nikoli več.

Povrnil sem se kot pomiloščen ubežnik. Pariz se je pravkar ogrinjal s tančicami vesne. Eifflov stolp še ni pognal cvetov. Nekaj dni po prihodu sem srečal Marijo-Lujizo. Takoj me je spoznala in — kako sem se zavzel! — se mi prva zasmehljala. Oči so ji vročično izsevale veselje kot odškodnino.

»Kaj, da me je vaš povratek tako razdovoljil?« je vzkliknila.

(Prevel Miran Jarc.)

Ogljar in vihar

Lužiška pravljica.

Živel je nekdaj ogljar. Kočico si je bil postavil daleč zunaj v goljavi. Ko je nekoč sedel pri kosilu, je nastal silen vihar, ki mu je podrl kočico, porušil kopo in odnesel vse, kar je bilo njegovega.

Razjarjen je ogljar zagnal svoj nož proti viharju. A glej čudo: vihar ga je prijel z dolgimi mehkimi prsti ter odnesel njega in skledo, katero je še vedno držal v roki, visoko v zrak. Končno ga je postavil na zemljo. Ogljar je pogledal okoli sebe in videl, da se nahaja v velikem mestu, katerega ni poznal in o katerem še ni bil čul ničesar. Nikogar od mnogih mimoidočih ni poznal in žalosten je begal s svojo skledo po cestah. Glasno je vzkliknil: «Moj Bog, kako najdem zopet pot domov?»

Tisti trenutek se mu pridruži neznanec in ga vpraša: «Kako si pa prišel sem?»

Ogljar mu odvrne: «V hosti sem kuhal oglje. In glej, nastal je hud vihar, ki mi je podrl in odnesel vse, kar je bilo mojega. To me je zjezilo in v togoti sem zagnal nož proti njemu!»

Neznanec vpraša: «Oglej si mojo peto, v njej je obtičal nož; ali ni morda tvoj?»

In ogljar je spoznal svoj nož.

Nato mu reče neznanec: «Potegni ga iz pete! A svetujem ti, da tega nikoli več ne storiš. Tudi svoje kope ne postavi več na tisti kraj, zakaj tam mimo vodi moja pot, kadar hitim v Anglijo po rumeni pesek. Kdaj pridem, ti ne morem povedati!»

Ogljar je nepremično gledal neznanca, trdno držeč svojo skledo v rokah.

«Ako hočeš zopet domov, lezi na obraz!» To rekši je neznanec izginil.

Ogljar je storil, kakor mu je bilo zapovedano. Takoj se je dvignil močan vihar, ki ga je odnesel v višave in ga je končno zopet položil na tla. Vzradoščen je pogledal okoli sebe in spoznal, da je zopet doma na svoji goljavi.

Naročila in vse dopise, tičoče se malih oglasov, je poslati na Oglasni oddelek »Jutra«, Ljubljana, Prešernova 4. Tel. št. 2492

Mali oglasi

Vse pristojbine je vposlati obenem z naročilom, sicer se oglasi ne priobčijo. Čekovni račun poštne hranilnice Ljubljana, št. 11842.

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občestva, vsaka beseda 50 par. — Najmanjši znesek Din 5·—. Pristojbina za šifro Din 3·—.

Ženitve, dopisovanja in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda Din 1·—. — Najmanjši znesek Din 10·—. Pristojbina za šifro Din 5·—.

Zaslužek

Pri nas
plodonosno, eksistenčno in breznaporno zastopstvo. Tedenski zaslužek 1000—2000 Din. Nekaj ur dnevnega dela zadostuje. Pišite še danes na naslov: Zumbulović, Ljubljana, Aleksandrova cesta. 24774

Zastopniki (ce)
S prodajo preizkušenih sredstev za pokončavanje vsakovrstnih mrčes, na privatne stranke, zamorete trenotno (v višku sezije) tudi v resnici do 200 Din in več dnevno zaslužiti. Samo resni reflektanti, ki imajo voljo za vstrajno delo in razpolagajo z malo kavcijo, naj se javijo na naslov: V Kovač, Sv. Petra nasip 17. 147

Provizij. zastopnike
za Ljubljano, Celje in Maribor, vse z okolico vred, išče zagrebško podjetje metalne strke — v svrho obiskovanja trgovcev, industrije in večjih obrtnikov — Prednost imajo strokovnjaki, ki že imajo kako zastopstvo. Obširne ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Provizijski zastopnik» 24715

Postrežnico
resno, ki je vajena postrežnjanja, iščem za dopoldne med 7. in 11. uro. Vpraša se v vili Juvan, ob poti v Rožno dolino. 24769

Službo dobi

Mlinar. pomočnika
z daljšimi spričevali, sprejme valjčni mlin v Ševnici. Plača po dogovoru, vsa oskrba v hiši. 24642

Gospodinjo
ki mora biti dobra kuharica ter vajena vseh gospodinjskih del v hiši in v vrtu, iščem za graščino Boštanj na Savi pri Ševnici. Ponudbe na naslov: Franja Jakil, Karlovac. 24617

Učenko
s najmanj 2 razr. srednje šole in veseljem do trgovine, sprejmem v trgovino z mešanim blagom v lepem kraju na deželi. s vso oskrbo v hiši Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Zanesljiva računarica». 24551

Trg. vajenca
krepkega in zdravega, s primerno izobrazbo, sprejme v trgovino z železnino M. Greiner, Petrinja. 24546

Učenca
s primerno predizobrazbo sprejme trgovina z mešan. blagom v večjem kraju na deželi. Prednost imajo sinovi železničarjev Istotako sprejmem vojaščine prostega

trg. pomočnika.
Ponudbe na oglas oddelek «Jutra» pod «Trgovina J. R.» 24544

Fotograf. pomočnik ali pomočnica
perfekten neg. in pos. retušer dobi takoj mesto v boljšem ateljeju v Ljubljani. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Retušer». 24540

Pekovskega vajenca
krepkega, sprejme Peter Bugnar, pekovski mojster, Zreče. 24351

Mesarski pomočnik
dobro izurjen, s 5—10.000 Din kavcije, dobi službo v filijalki na prometnem kraju, z vsemi ugodnostmi. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24329

Modistko
prvovrstno, išče modni salon v Ljubljani za takojšen nastop. Ponudbe pod šifro «Perfektna» na oglasni oddelek «Jutra». 24783

Postrežnico
pridno in pošteno, vajeno kuhe, iščem za čez dan. — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Poštena». 24724

Kleparj. vajenca
s primerno šolsko izobrazbo, najraje z dežele, sprejme takoj Ivan Rueh, kleparski mojster v Metliki 59 24714

Inteligentno damo
s perfektnim znanjem slovenskega (lahko tudi hrvaškega), nemškega, francoskega ali angleškega jezika iščem kot pomoč gospodinji. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Zanesljiva oseba». Priložiti je spričevala in sliko. 24722

Knjigovodjo (kinjo)
z znanjem korespondence v nemškem, slovenskem in srbohrvatskem jeziku, sprejme importna trgovina stekla. Prednost imajo moči, ki so v stekleni stroki že izvežbane. Ponudbe z navedbo zahtevka pod šifro «Steklo 3140» na oglasni oddelek «Jutra». 24790

Kavarn. natakarico
vešče v perfektnem serviranju, išče za takoj Velika kavarna v Mariboru. 24794

Dobro stalno službo
v pisarni ali v tovarni — event. družabništvo — dobi gospod ali gospodična, ki ima primeren kapital. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Tukajšnje podjetje». 24784

Šivilja
ki je vešča entel stroja za pletenine, dobi takoj mesto. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24692

Trgovski potniki

Potnik
za vinsko stroko, dobi takoj mesto Prednost imajo osebe, ki imajo dobre stike s gostilničarji in restavraterji Ponudbe pod značko «Vinski potnik» na oglasni oddelek «Jutra». 24608

Potnika
z dobrimi spričevali, vojaščine prostega ter z lepim nastopom, špecerijske stroke, iščem. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Specerist». 24607

Trg. pomočnik
manufakturne in modne stroke, dober in spreten prodajalec, ne čez 20 let star, dobi takoj mesto. — Ponudbe na poštni predal št. 81, Celje. 24698

Pouk

Francoščino
uspešno poučuje francoski akademik ter daje konverzacijo po 10 Din od ure. Pismene ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Parfait». 24567

Učenka
dobro izučena, daje instrukcije v vseh predmetih po 5 Din od ure. Pismene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Pouk». 24782

Službe išče

Kot občinski tajnik
(vojni referent) popolnoma izvežbana samostojna in zanesljiva moč, vešč slov., srbohrvaščine in nemščine, bivši orožniški narednik (postajni poveljnik). želi službe pri županstvu večje ali vsaj srednje občine. — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Tajnik». 24640

Prodajalka
izvežbana v manufakturni in špecerijski stroki, z večletno prakso, vešča slovenskega in nemškega jezika, išče službe v večji trgovini. Gre tudi na deželo. — Nastopi lahko takoj. Cenj. ponudbe na oglas oddelek «Jutra» pod šifro «M. O.» 24343

Brivski pomočnik
išče službo, kjer bi se mogel izvežbati v ondulaciji. Nastopi lahko takoj. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 24721

Kot trg. vajenka
na deželi, bi rada vstopila deklica, stara 14 let, ki je dovršila 2 razr. meščanske šole. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Vajenka». 24737

Tesarski polir
popolnoma samostojen, išče mesta, najraje pri večjem stavbnem ali tesar. podjetju kot delovodja ali kot risar. Cenjene ponudbe prosi na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Absolvent gradbene šole». 24650

Kmečko dekle
preprosto, išče službo hišne ali kuharice. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 24761

Štepariica
izurjena v popolnem prikrojevanju in z večletno prakso, želi premeniti službo takoj ali pozneje. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Prvovrstna moč». 24789

Razprodaja

Pozor, trgovci in obrtniki!
V ponedeljek, dne 6. avgusta t. l. se vrši v Ormožu h. št. 19 prostovoljna javna prodaja. Proda se nova manufakturna štelaža, dolga 7 m, visoka 3.20 m in globoka 80 cm, hrastova trgovska miza (pult), črna hrastova pisal miza, gladka in z zelenim suknom, klubova garnitura iz pravega krokodilovega usnja, velika omara (starinska) za trg. korespondenco, stiskalnica za kopiranje, stojalo za moko s 4 predali ter različen drug trgovski inventar; dalje kompletna črna hrastova obednica, obstoječa iz 8 stolov, mize in 2 kredenc z belimi marmornatimi ploščami, divana z zrcali in stojala za uro; klavir znamke «Werner», kočija s usnjato streho, lovski vozček za 4 osebe, 2 težka vozova, platonski voz z 2000 kg nosilne moči, enovprežni voz, enovprežne sani ter različno poljsko orodje. Ogledati se more pri pooblaščenem prodajalcu Rudolfu Anderlič v Ormožu. 24716

Prodam

Marmornati pesek
črn, rdeč in rumen (terrazzo material) izdeluje in prodaja tvornica cementnih izdelkov Jos. Cihlář. Ljubljana, Dunajska cesta 69 22535

Štedilnik
lep in velik, pripraven tudi za gostilno, poceni naprodaj. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24662

Cedilnik
(Filter) skoraj nov, znamke Roland I 1 a, sistem Seitz, dnevna kapaciteta 60 —80 hl, novo posrebren, po zelo ugodni ceni prodam Dopise pod «Filter» na Aloma Company, Ljubljana. 24776

Motorna vozila

Več avtomobilov
tovornih in osebnih, v dobrem stanju, prodam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 24600

F. N. motorno kolo
500 ccm ohv, tovarniško novo, na 12 mesečnih obrokov brez naplačila prodam H Kenda, Ljubljana Mestni trg 17. 24229

«Arjel» motocikli
550 Ca. in 500 Ca. solo. ali s prikolico po vsem svetu znani in priljubljeni angleški stroji so se tudi pri nas udomačili. ker so radi svoje prvovrstne kvalitete za naše ceste najbolj prikladni Oglejte si zalogo pri glavnem zastopstvu Jugo-Auto, Ljubljana — Dunajska cesta 36 Telefon št. 2236 23309

Tovorni avto
majhen «Fiat» proda A Kaučič, mehanična delavnica, Trižaška cesta št. 12 24693

Motorno kolo
dobro ohranjeno, radi bolezni prodam za polovično ceno. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24710

Avto
štirisedežen «Peugeot», pripraven za potovanje, za Din 17.000 in šestsedežni Puch VIII Tpe, z dobro pnevmatiko za 14.000 Din proda Florjančič, Dunajska c. 9 24766

Motorno kolo
s prikolico za 6000 Din prodam, event. tudi posamezno. Ponudbe pod značko «Excelsior» na oglasni oddelek «Jutra». 24771

Kolesa

Otroško kolo
(bicikelj) rabljeno, kupim Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24668

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah
Černe — juvelir
Ljubljana, Wolfova ulica 5

Pohištvo

Gosposko sobo
s klubsko garnituro, kakor tudi dobro ohranjeno starinsko pohištvo kupim. — Ponudbe na poštni predal št. 133. 24552

Zložljivo posteljo
kupim. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Čista». 24667

Žimnica
novopreoblečena, naprodaj v Cerkveni ulici 5, pritličje, levo. 24732

Pohištvo za 1 sobo
prodam za 800 Din. Naslov v oglasnem oddelku Jutra. 24730

1—2 pisalni mizi
ozir. navadno mizo in nekaj stolov, v dobrem stanju, kupim. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Oprava». 24793

Oblačila

Stare moške obleke
in drugo kupujem ter plačam najbolje. Dopisnica zadostuje, da pridem na dom A. Drame, Ljubljana, Gallusovo nabrežje 29. 24718

Pridelki

Maline kupuje
Lovro Sebenik, Ljubljana, Knezova ulica. 24780

Kupim

Igračnega konja
na gugalnici, kupim Naslov: Mirje, Marmontova 11 24733

Kapital

Rentabilno podjetje
katero izdeluje špecerijsko blago, išče za prodajo v Mariboru ali okolici trgovca s mešanim blagom kot družabnika. — Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod «Družabnik». 24795

Posest

Hiše, posestva, vile
stavbišča in restavracije proda Realitetna pisarna v Ljubljani, Miklošičeva c 14 24773

Stanovanja

Stanovanje
3—4 sob s pritiklinami išče mirna družina v centru ali na periferiji mesta za takoj ali prihodnji mesec. — Ponudbe z navedbo najemnine na oglasni oddelek «Jutra» pod «4 osebe». 24637

Stanovanje
s 5 sobami, kopalnico in drugimi pritiklinami, v III nadstropju, v sredini mesta oddam Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 24594

Desinfekcijsko čiščenje stanovanj
Podjetja, ki tako čistijo stanovanja, naj pošljejo naslov na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Stenice» 24541

Sobo s kuhinjo
ali prazno sobo s štedilnikom iščeta mirna zakonca brez otrok ne predaleč od centra Ponudbe na ogl oddelek «Jutra» pod šifro «Zmerna najemnina». 24243

Sobo in kuhinjo
oddam proti odkupu novega pohištva. Cena po dogovoru Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24711

Stanovanje
kuhinje, sobe in pritiklin oddam takoj Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 24779

Zamenjava stanovanj
Stanovanje 4 sob, na Bleiweisovi cesti zamenjam za 3 sobe in stanovanje 3 sob v središču mesta za stanovanje ene ali dveh sob. — Pojasnila daje realitetna pisarna društva hišnih posestnikov v Salendrovi ul. št. 6. 24787

Dijaška stanovanja

Dva dijaka
iz boljše hiše sprejme učiteljska družina v Celju na stanovanje in hrano. Dobra hrana in dostojno nadzorstvo Naslov pri podružnici «Jutra» v Celju pod «Dijaka». 27646

Prehrana

Gospodično
sprejmem na dobro hrano. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24700

Za svojo
oddam petletno hčerko. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24681

Sobe

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom in električno razsvetljavo oddam s 1. avgustom Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 24555

Sobo
prazno ali opremljeno, najraje v bližini mestne klavnice iščem za takoj za 1 osebo. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24728

Sobo
oddam v Nunski ulici 19. 24726

Sostanovalca
boljšega gospoda sprejmem v lepo sobo na Rimski c. št. 2/II. 24725

Majhno sobico
z elektriko in posebnim vhodom oddam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24735

Opremljeno sobo
takoj oddam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 24763

Prazno sobo
s souporabo kuhinje oddam — najraje starejši dami Ogleda se lahko med 2. in ½4. uro popoldne Naslov v oglasnem oddelku Jutra. 24768

Sobo
lepo in zračno, v bližini kolodvora išče soliden gospod. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Soliden gospod». 24759

Sobo
s posebnim vhodom, v bližini Tabora oddam s 15. avgustom Naslov in cena v oglasnem oddelku «Jutra». 24767

Opremljeno sobo
parketirano, z elektr. razsvetljavo in posebnim vhodom oddam eni ali dvema osebama v Kolodvorski ul. št. 34/II, desno. 24772

300—400 Din
plačam za prazno sobo v mestu, s posebnim vhodom. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Prazna». 24770

Mesečno sobico
oddam za 200 Din. Naslov v oglasnem oddelku Jutra. 24781

Sostanovalca
sprejmem takoj. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24788

Prazno sobo
parketirano — s posebnim vhodom in elektriko takoj oddam. Istotam oddam tudi sobo proti enoletni najemnini naprej Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 24791

Dopisi

Višji drž. uradnik
ločen, želi resnega znanja s starejšo ločeno damo ali vdovo z večjim premoženjem. Ponudbe po možnosti s sliko, ki se vrne, na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Mirni dom». Tajnost strogo zajamčena. 24786

Dopisovati želim
z inteligentno mlajšo gospodično (mogoče Mariborčanko). Poznejše poznanstvo ni izključeno. Cenjene dopise prosim na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Mladost». 24712

«Bodočnost»
V torek ni bilo mogoče. — Prihodnji teden, t. j. 6., 7., 8. ali 9. t. m. 24717

Centrala 41
Dvignite pismo. — Zvezda. 24713

«Lepša kakor zvezd sijaj»!
Pričakujem nestrpno odgovor... Valentino. 24764

Uniformiran gospod
želi znanja s simpatično gospodično, staro do 25 let Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod «Uniforma». 24760

Gospod
srednjih let želi znanja s simpatično in korpulentno damo, staro do 35 let Dopise pod «Harmonija 35» na oglasni oddelek «Jutra» 24778

Ženitve

Z gospodično
ki ima 50.000 Din gotovine, se želim poročiti, vsled povečanja dobro idoče obrti. Cenjene dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Industrija 12». 24512

Višji drž. uradnik
I. kategorije, samskega stanu, dobrosrčnega značaja, z večjim posestvom in z zelo dobičkanosnim podjetjem, se želi čimprej poročiti zaradi družinskih razmer z idealno in dobrosrčno gospodično, s primerno šolsko izobrazbo in primernim premoženjem. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Velik dom». — Tajnost zajamčena. 24785

Glasba

I. brač
kupim. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «I. brač». 24757

Živali

Mladi volčjaki
čistokrvni, izredno lepi eksemplarji, po ugodni ceni naprodaj. Poizve se na Rimski cesti štev. 10, pritličje. 24775

Izgubljeno

Doberman
rujav, mlad, se je zatekel. Vrniti ga je proti nagradi na naslov, ki je v oglas. oddelku «Jutra». 24736

Les

Drva
bukove in hrastove odpadke od parketov dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga V. Scagnetti v Ljubljani — za gorenjskim kolodvorom. 86

Dunaj - Hotel Pošta
I., Fleischmarkt 24 — Telefon: 78520
Edini slovanski hotel na Dunaju.
Preko sto moderno opremljenih sob s toplo in mrzlo vodo, telefonom in centralno kurjavo. Kopelji v hiši. Prvovrstna dunajska kuhinja. Plzensko pivo 6457

Iščemo
sposobnega in v stroki verziranega gospoda,
ki bi mu mogli izročiti zastopstvo za delno, odnosno vso Slovenijo velikega svetovnega zavarovalnega društva. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod štev. 915. 9568

Čevlje
iz lastne tvornice garantirano ročni izdelek po znatno znižanih cenah Vam nudi le tvrdka »DOKO«; in tudi ne pozabite, da Vas čaka sreča, ker vsaki deseti kupec dobi 1 par čevljev brezplačno.
»DOKO«, Prešernova ulica 9 na dvorišču.

V najem oddam dobro vpeljano
trgovino
z mešanim blagom
na prometni točki radi bolezni za daljšo dobo z vsem inventarjem. — Letni promet znaša nad Din 3,000.000. Potrebni kapital Din 200.000. — Vsa tozadevna vprašanja je nasloviti pod štev. 1888 na oglasni oddelek »Jutra«. 9567

Pisalni stroji

2 pisalna stroja
prodam Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24731

Pisalni stroj
dobro ohranjen, kupim takoj — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Pisalni stroj 28». 24792

Stroji

Pletilni stroj
8/60, nov, 3 nitovodja, prodam. Odjemalec dobi pouk. Maribor, Vojašniška štev. 2 24797

Razno

Deklico
oddam za svojo. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 24734

SELITVE
v mestu in na deželo trokovno in najcenejši potom
Slovenia Transport
Ljubljana, Miklošičeva cesta 36 Telefon št. 2718 80

V vsakem 5 paketu
zdravstvene sladne kave Viktor Jarc, Maribor, so 2 Din v gotovini, za premije 24796

Najboljši
vinski kis
za vlaganje kumarc, sočivja in sadja
pri FR. KHAM, Miklošičeva cesta 8.

Rimske toplice
jugoslovenski Gastein, radio-aktivne toplice 37° C. Direktna zveza brzovlakov Praga, Berlin, Wien, Linz, Graz. Zdravi protin, revmatizem, ischias, ženske bolezni, nevralgijo, posebno učinkuje proti nespanju in slabem teku. Cene cele penzije: v predsezoni Din 60, v sezoni 80 Din 117

je najbolje sredstvo proti
solnčnim opeklinam
Adriatic Tan cream dobiva se v vseh apotekah, drogerijah in parfumerijah.
Glavni depot:
Anglo-Jugoslav. petrolejsko d. d.
Ljubljana.

Objava.

Uprava Državnih Monopola raspisuje drugu ofertalnu licitaciju

za nabavku instalacije centralnog i etažnog parnog grejanja

za novu podignutu Fabriku Duvana u Nišu — Crveni Krst.

Licitacija će se održati na dan 20. avgusta 1928. g. u kancelariji Uprave Državnih Monopola u 11 satova pre podne.

Uslove i bliža obaveštenja mogu se dobiti u kancelariji mašinskog Odseka Industrijskog Odelenja svakog radnog dana od 9 do 12 satova pre podne.

Iz kancelarije Industrijskog Odelenja Uprave Državnih Monopola

IM. Br. 10.593 od 17 jula 1928. g.

†

Potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem tužno vest, da je naš iskreno ljubljeni soprog in oče, gospod

Josip Bertoncelj
pregledник fin. kontrole v pok.

po kratki in mučni bolezni, previden s svetotajstvi, danes nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 2. avgusta 1928 ob 16. uri iz mrtvašnice na Pobrežju na ondotno mestno pokopališče.

Maša zadušnica se bo brala v petek dne 3. avgusta ob 7. uri v stolni cerkvi.

MARIBOR, dne 31. julija 1928.

Marija, soproga. Vladko, Stanko, Pepi, Angela in Danica, otroci.

Hektografični aparati
zvitki, masa, hektografični trakovi
vedno in najceneje v zalogi pri
LUD. BARAGA
LJUBLJANA
Šelenburgova ul. 6/I.
Telefon štev. 2980.

†

Ludvik Podgornik, poštni uradnik v Mariboru, javlja v svojem imenu in v imenu rodbine vsem svojim prijateljem in znancem, da je njegova ljubljena žena

Jurica Podgornik
roj. Tomašič

dne 29. julija 1928 ob 5.30 popoldne mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se je vršil v torek 31. julija dopoldne v Bakru.

Bakar - Maribor, dne 1. avgusta 1928.

9569

†

Upravni svet »Salus« d. d., veledrogerija v Ljubljani, naznanja vsem svojim delničarjem in poslovnim prijateljem, da je preminul njegov dolgoletni član in upravni svetnik, gospod

Mihael Knaflič
šabni živinozdravnik v p. in učitelj drž. podkovske šole.

Blagoslovitev trupla dragega pokojnika se vrši v četrtek 2. avgusta ob 11. uri dopoldne pred hišo žalosti Kersnikova ul. 7, nakar se prepelje truplo v Šmartno pri Litiji, kjer bo pogreb na farno pokopališče ob pol 4. uri popoldne.

Ohranimo mu blag spomin. 9577

LJUBLJANA, dne 31. julija 1928.

Kok, Cmok in Jokica
Izvirna pravljica s slikami za deco.
Solsala tetka Metka.

52.

Jokico je še oblivala kurja polt, ko se začne gorjača po bliskovo obračati in mlatiti po glavah in dolgih krempljih pošasti, ki so se stokaje umikale in se naposled razgubile na vse strani. Tisti mah pa zagleda deklica na koncu poti tudi čarovniški hrast, h kateremu je bila namenjena.

Stanley Weyman: 81

Rdeča kokarda

Roman.

Ti misli so me izpodbadale k čedalje večji naglici; ko pa sem bil prehodil prvo miljo, mi je udarilo na uho trdo peketanje konjskih kopit po kameniti cesti. Ker mi je prihajal ta glas naproti, sem se vrgel za cesto in se potuhnil, da bi spustil potnika mimo sebe. Zdelo se mi je, da razločim dir treh konj; ko pa sem zagledal nejasne očrte jezdecev, sem videl, da sta samo dva.

Najbrž sem se nekoliko preveč vzdignil, da bi ju bolje videl. Vsekako nisem pomislil na konja, izmed katerih je eden nenadoma odskočil, ko je pridirjal mimo mene. Le malo je manjkalo, da ni pri tem vrgel jezdeca s sebe; a ta je mahoma ukrotil svojo žival in je pognal proti meni, preden sem se utegnil umakniti. Niti ganiti se nisem upal, da se bi ne izdal, toda moja opreznost je bila zaman, zakaj jezdečeve oči so bile že ujele mojo postavo.

»Hejo!« je kriknil. »Kdo ste, da se potuhujete ob cesti in plašite konje poštenim ljudem? Govorite, če ne . . .«

A v tem sem ga že pograbil za uzdo.

»Gospod de Géol!« sem vzkliknil in srce mi je jelo razbijati kakor iz uma.

»Nazaj!« je kriknil, vrtaje z očmi v temo, ker ni spoznal mojega glasu. »Kdo ste? Kdo je tu?«

»Jaz sem: vikont de Saux,« sem odvrnil z iskreno radostjo.

»Kaj? Vi, prijatelj?« je vzkliknil z glasom brezmejnega začudenja. »Mislil sem, da ste že delj ko deset dni v Nîmesu! Vašega konja imava s seboj.«

»Mojega konja! S seboj ga imata!«

»Menda. Tale vaš dobri rijatelj ga vodi iz Millaua. A kaj ste delali med tem? In kaj delate tu?« je dodal nezaupno.

»Izgubil sem potno listino. Froment mi jo je ukral.«

Zažvižgal je.

»In v Villeraugesu so me zadržali,« sem nadaljeval. »Ves ta čas sem bil tam.«

»A, a!« je rekel suho. »Zdaj vidite, gospod vikont, kaj se pravi potovati v slabi družbi. Kakor sodim, ste nocoj . . .«

»Odločil sem se, da jo popiham,« sem povedal naravnost. »Toda vi . . . — mislil sem, da ste že zdavnaj minili ta kraj.«

»Ne,« je dejal. »Zadržan sem bil. A ker sva se našla, vam svetujem, da zajašete konja in se vrnete z menoj.«

»Ničesar si bolj ne želim,« sem rekel živahno. »Vi jim boste vsaj lahko povedali, kdo sem.«

»Jaz?« je odvrnil. »Nikakor ne. Saj ne vem, kdo ste prav za prav. Vem samo to, da sami trdite, da ste gospod de Seaux.«

Kakor da je treščilo vame, sem stal nekaj trenutkov na mestu in strmel vanj v temi. A tedajci sem začul drugi glas:

»Ne bojte se, gospod vikont, jaz se mporok za vas.«

Zdrznil sem se.

»Za Boga!« sem vzkliknil trepetaje. »Kdo govori?«

»Jaz, Buton. Vašega konja vodim, gospod vikont.«

In res: drugi jezdec je bil kovač Buton — kapetan Buton, član odseka.

To srečanje je končalo moje stiske. Ko smo čez deset minut prihajali v vas, je odsek, prepričan po izkazilih, ki jih je imel Buton s seboj, takoj odobril njegova pojasnila in ni več ugovarjal mojemu odhodu. Čez dvanajst ur je trojica, ki se je bila našla po toli čudnem naključju, srečno prispela v Sumène. Spali smo v Sauveu; nato smo pustili mrzlo gorovje za seboj in krenili nizdol v solnčno dolino Rhône. Ves dan smo jahali po dehtečem ozračju obdelanih njiv, cvetočih vrtov in maslinovih gajev: beli cestni prah, bele hiše in bele skale okoli nas so pričale, da smo na jugu. Nekaj pred zatonom solnca smo zagledali v daljavi Nîmes in smo z radostnim srcem pozdravili konec poti, ki je bila zame tako polna razburjenj in doživljajev.

Vse kopalne potrebščine 15% ceneje

Kopalna obleka jaquard garant. barve preje Din 169.— sedaj Din 98·-

Pozor!

A. Šinkovec nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg 18-19

Pralna svila za obleke meter Din 39·-
Surova svila za obleke meter Din 59·-

Foulard svila za obleke preje meter D 98, 110 sedaj meter Din 68·-

PERI SA BENZIT!

Kakšna muka! Zopet čiščenje oblek!

"Vrnil se je od dela z obleko polno mastnih in oljnatih madežev!"

"Kaj se boste trudila! S krtačo in jedkimi kemikalijami kvarite samo blago in barve. Prepustite težko delo Benzit-Nadmilu!"

Uporabljajte za omehčanje vode in namakanje perila TRI in za pranje Benzit-Nadmilo. Deset minut zvečer Vam prihrani dve uri na dan pranja. V Benzit-Nadmilu nahajajoči se Bencit vso nesnago temeljito razkroji in je za kožo, barve in tkanine brezpogojno neškodljivo.

BenziT-Nadmilo
TVORNICE ZLATOROG - MARIBOR

Da se v zakup dobro uvedena prvovrstna RESTAVRACIJA in KAVARNA z vsem inventarjem in velikim vrtom v centrumu mesta v neposredni bližini Beograda samo dobremu strokovnjaku pod najugodnejšimi pogoji. V isti zgradbi se nahaja hotel, ki ni za najem. Poleg tega se daje v najem kompletno urejen kino. Vprašanja na Rudolf Mosse, Beograd pod šifro: 244. 95 3

Tricikle

s skrinjico in napisom tvrdke, za prevažanje blaga, pripravne za trgovce, pekarne in mesarije, izdeluje »Tribuna« F B L., Ljubljana, Karlovska cesta 4 46

ORIGINALNO
Jugobanat-patent-brašno
PROIZVADJA JEDINO
Sjedinjeni paromlini d. d. Bjelovar
ČUVAJTE SE SLIČNOIMENIH PATVORINA

Ni okna, okrašenega s cvetjem do danes, ki ne bi bilo opevano, in ni človeka do danes, ki ga ne bi bilo lepo cvetje zadivilo. Naučili se boste in dobili veselje do gojenja cvetk, ako se poslužite Kanipos cvetlične hrane s uporabo priključenega navodila. — Ovitek 12.50 in 42 Din Brez vsake škode za rejo perutnine se uporablja že nad 40 let priznani. — Koko prašek za živino Ce pridenete redni piši le najmanjšo količino, se pozna velik vpliv istega. Žival postane mesnata sa peko in pogosto nese jajca Najsigurnejše zdravilo proti živalskim boleznim. Univerzalni vtis deluje kot blagoslov perutnini na dvorišču. Ovitek od 10 do 40 Din in 115 Din.

Prodaja se v lekarnah, drogerijah, trgovinah s cvetlicami in semeni. Proti predplačilu razpošiljamo franko. Po povzetju ne pošljemo. Z. Šumaher kem. farmacijski laboratorij, Crvenka (SHS).

Motvoz Grosuplje

uporabljati znači:
lahko in hitro delo
prihranek
sigurnost in
zadovoljnost odjemalcev

Zahtevajte cene in vzorce zastonj in franko
Tovarna motvoza in vrvarna d. d.
Grosuplje pri Ljubljani 89 2

Objava. 9262

Uprava Državnih Monopola razpisuje II. ofertalnu licitaciju
za nabavku jedne električne centrale
za novopodignutu fabriku Duvana u Nišu-Crveni Krst.

Licitacija će se održati na dan 21. avgusta 1928. god. u kancelariji Uprave Drž. Monopola u 11 časova

Uslove i bliža obaveštenja mogu se dobiti u kancelariji Industrijskog Odelenja svakog radnog dana od 9 do 12 časova.

Iz kancelarije Industrijskog Odelenja Uprave Državnih Monopola
IM. Br. 10.592 od 18. jula 1928. god.

Lovske puške
flobert puške, browninge, pištole za strašenje psov, samokrese, topiče, zaloga lovskih in ribiških potrebščin ter umetalni ogenj.
F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6

Direkciji Resavskih rudnikov, Nik. B. Jocića i Sina Bare Ravna Reka
poslednja postaja Ćuprija v Srbiji — pot ebno je
veliko število rudarjev - kopačev
vsled povečave obrata v rudniku.
Rudarji bodo takoj sprejeti, čim se prijavijo direktno Uprav rudnika v Barah. Stanovanje, kurjava in razsvetljava brezplačno v koloniji, poleg tega dobra plača v akordu. 9544

En gros Specijalna En detail
trgovina vozičkov in koles
V zalogi kolesne opreme in igrače za otroke
Nakovirnje koles, vozičkov in živalnih strojev
ZEMELROK OTON
Lastna tovarna: Tržaška cesta - Glince.
Prodajalna: Ljubljana, Marijin trg št. 8.

„OLLA" GUM..?
»OLLA« je kot dokazano že desetletja vodilna kot najstarejša in dokazljivo tudi najzanesljivejša. 130

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Zahvala.
Vsem ki so pokojnico gdč.
Ivanko Praznik
trgovko
spremili na njeni zadnji poti, vsem darovalcem krasnega cvetja in vsem ljubim znancem in prijateljem za tolažilne obiske in iskreno sožalje se najprisrčneje zahvaljujemo. Posebna zahvala pa bodi izrečena častiti duhovščini za tolažbo, čč. bolniškim sestram Jerneji in Anastaziji za res požrtvovalno in ljubeznipolno strežbo v dolgotrajni in neozdravljivi bolezni.
9582 Žalujoči ostali.

✝
V globoki žalosti naznanjamo, da je naša srčnoljubljena hčerka, sestra in teta, gospodična
Minka Horvat
modistinja
v torek dne 31. t. m. nenadoma preminula.
Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek dne 2. t. m. ob pol 5. uri popoldne iz mrtvašnice sv. Krištofa na pokopališče na Vič.
V Ljubljani, dne 1. avgusta 1928.
9587 Žalujoča rodbina Horvat.

Varstvena znamka

Prima flor nogavice
„MRAVLJA"
traja en par delj kakor več parov drugih
Pazite na znamko in zahtevajte povsod le I^a flor nogavice znamke „Mravlja".

Posetite 8819
5.
OSIJEŠKI VELESEJEM
Od 5. — 15. avg. 1928.
Vožnja za polovično ceno na vseh železnicah in parobrodih
LEGITIMACIJE
za 10 Din pri čast. zastopstvu:
PRVA HRVATSKA ŠTEDIONICA
Aleksandrova cesta. Telef. 20—1
PUTNIK D. D.
Dunajska cesta 1. Telef. 24—7

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. Za inseratni del odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.